

ИНСТИТУТ ЗА ПРОУЧВАНЕ И ПРОЕКТИРАНЕ ПРИ МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНАТА ТЪРГОВИЯ

ИЗРАБОТВА висококачествени проекти за градски търговски центрове; универсални магазини; супермаркети; магазини, ресторанти, кафенета, закусвални. ПРОЕКТИРА всички видове обзавеждания: павилони, майки-кухни и трансжерни; складове и складови бази; хладилници и хладилни камери; манипулационни пунктове за плодове и зеленчуци; архитектурно-художествено осветление на исторически и архитектурни паметници; преустройство на сгради за търговски цели. ВСИЧКИ ПРОЕКТИ са на съвременно ниво, с високи качества и архитектурно, художествено и технологическо отношение. ГАРАНТИРАНО предаване на проектите и сметната документация в определен срок!

ТЪРСЕТЕ: Институт за проучване и проектиране при Министерство на вътрешната търговия

ул. „ПОЗИТАНО“ № 3 — СОФИЯ; телефони: директор 88-34-39, пл. отдел 87-08-70

DESIGN

10-18.06.2011
edno.bg/sofiadesignweek

MKB Unionbank

SOFIA
DESIGN
WEEK

10-18.06.2011 10-18.06.2011 10-18.06.2011

AMERICA FOR BULGARIA
FOUNDATION
Фондация Америка за България

light

nyomata

OKB

ESP

DAIK

mail.bg

OKB

BRAMCASA

Bulgaria Air
National Center www.bulgaria-air.com

IS ALL

AROUND

INSTITUT
FRANÇAIS
BULGARIE

BRITISH
COUNCIL | 20 YEARS ON
solidfoundationofcultureandart

HOTEL
EXPO

NEAT
NATIONAL EXHIBITION AND ART TERRACE

MACY'S

MD

ProGRAFICA

AMFATEL

L'ESPRESSO

AMICA

4GEX

STUDIO

STUDIO

STUDIO

billboard

KICH

KRACKEL & CO

CEP

фестивалът е част от календара на културните събития на столична община

ТВОРЧЕСТВОТО Е ЕДИНСТВЕНИЯТ НЕИЗЧЕРПАЕМ РЕСУРС

sofia design week | sofia dance week | sofia architecture week

Paul Smith

TREND BOX ПЛ. "СВЕТА НЕДЕЛЯ" 5

WWW.PAULSMITH.CO.UK

главен редактор БОЯНА ГЯУРОВА
 редактор ИВАЙЛО СПАСОВ
 редактор АДРИАНА АНДРЕЕВА
 редактор ДЕСИСЛАВА ПАВЛОВА
 дизайн ПОСТСТУДИО
 фотограф МИХАИЛ НОВАКОВ
 предпечат АСЕН ИЛИЕВ
 реклама ЕКАТЕРИНА АНГЕЛОВА
 административен директор
 ЕМИЛ ШУКАДАРОВ
 финансов мениджър
 МАРИЯ ЛАРГОВА
 мениджър събития ИВАН ЧАНКОВ
 редактор на английски
 АНДЖЕЛА РОДЕЛ

editor-in-chief BOIANA GJAUROVA
 editor IVAYLO SPASOV
 editor ADRIANA ANDREEVA
 editor DESISLAVA PAVLOVA
 design POSTSTUDIO
 photographer MIHAIL NOVAKOV
 prepress ASEN ILIEV
 advertising EKATERINA ANGELOVA
 administrative director
 EMIL SHUKADAROV
 financial manager
 MARIA LARGOVA
 event manager IVAN TCHANKOV
 english editor
 ANGELA RODEL

boianag@gmail.com
 ivaylo@edno.bg
 adrianaraboti@gmail.com
 desislova@gmail.com
 edno@poststudio.bg
 mihail@edno.bg
 ycmama@gmail.com
 e.angelova@edno.bg
 emilsh@edno.bg
 maria_largova@edno.bg
 ivan@edno.bg

преводачи
 АНДЖЕЛА РОДЕЛ
 БОРИС ДЕЛИРАДЕВ
 БОГДАН РУСЕВ
 БИСТРА АНДРЕЕВА
 ЕЛЕНА ДРУМЕВА
 БИЛИАНА ДЕСКОВА

translators
 ANGELA RODEL
 BORIS DELIRADEV
 BOGDAN RUSEV
 BISTRA ANDREEVA
 ELENA DRUMIEVA
 BILIANA DESKOVA

COLOFON

Списание Едно е двуезично издание, което излиза 4 пъти в годината и е запазена марка на Списание Едно ООД.

Възпроизвеждането на каквото и да било части от съдържанието е забранено. Всички права запазени. Печата се в печатница Дружба на рециклирана хартия.

СПИСАНИЕ ЕДНО
 1000 София
 бул. "Патриарх Евтимий" 22
 Tel. 02/981 2347, 988 1009
 mail@edno.bg, edno.bg

Edno Magazine is a bilingual publication and comes out four times a year. Trademark reserved.

Reproduction of any part of the content is forbidden. All rights reserved.

Printed at Druzha Printing House on recycled paper.

EDNO MAGAZINE
 1000 Sofia
 22 Patriarh Evtimiy Blvd.
 Tel. 02/981 2347, 988 1009
 mail@edno.bg, edno.bg

Списание Едно се печата на 100% рециклирана хартия от Dalum Papir, Дания – сертификати за екологично чисти продукти от German Blue Angel, NAPM, European Flower, Nordic Swan.

Вносител Папурус ООД.
 Корича Cyclus Offset 350 g/m².
 Тяло Cyclus Offset 90 g/m²

© Институт за проучване и проектиране при Министерството на вътрешната търговия, реклама, публикувана в сп. Архитектура 1967, предоставена от Столична библиотека

CREATIVE QUALITY & QUALITY EXECUTION

Esclop by Camper

CAMPER Store – Serdika Center Sofia, бул. Ситняково 48

FAN POINT Stores – София, бул. Витоша 45 • The Mall, бул. Цариградско шосе 115

Варна – Mall Varna, бул. Вл. Варненчик 186 • Grand Mall Varna, бул. А. Сахаров 2

Пловдив – Mall Plovdiv, ул. Перушица 8 • Бургас – Burgas Plaza Mall, ул. Транспортна 5

camper.com

АНТОН САВОВ

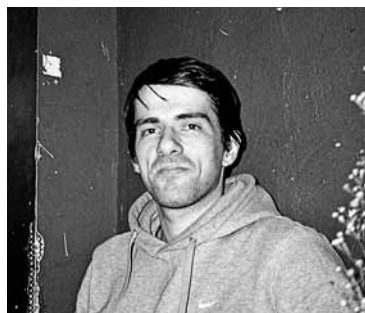
е архитект, който се интересува се от влиянието на компютърните технологии и мрежи върху идеологията и политиката на пространството. В проектите си *Keep Something for a Rainy Day* и *Feedscape* Антон третира архитектурата не толкова като създаване на солидни тектонични форми, а по-скоро като пространствен процес на съзидание и трансформация. Антон преподава в магистърската програма на Архитектурния клас на Städelschule, Франкфурт, и работи като архитект в Bollinger+Grohmann. В този брой той разказва какво може да е бъдещето на града (стр. 168).

ДАНИЕЛ КОТЕНШУЛТЕ

е филмов критик и куратор. Той пише за немския всекидневник *Frankfurter Rundschau* и публикува в специализирани издания есета и статии в областта на киното, фотографията, изкуството и поп културата. Даниел е ко-куратор на изложбата *Изкуството на поп видеото*, която може да се види до 3 юли в Музея за приложни изкуства в Кьолн. В този брой той ни разказва защо според него *Музеят ще надживее всички* (стр. 32).

ЕЛЕНКО ЕЛЕНКОВ

е дипломиран лингвист, който никога не си е ползвал дипломата по предназначение. В момента той се занимава професионално с интернет реклама. А блогът му *eenk.com* от години е един от най-четените в България. За този брой на списание *Едно* Еленко написа статия за актуалните тенденции в българския език, като проследи развитието му в различните медии. Прочетете повече на (стр. 206).

ANTON SAVOV

is an architect who has an interest in the impact of computer technologies and networks on the ideology and politics of space. In the recent projects *Keep Something for a Rainy Day* and *Feedscape*, he treats the construction of architecture not as mere reification of solidified tectonic forms but also as a spatial process of emergence and transformation. Anton teaches in the post-graduate masters programme at the Städelschule Architecture Class, Frankfurt. He also works as an architect

at Bollinger+Grohmann. Read his article about *The Future of the City* on (p. 168).

DANIEL KOTHENSCHULTE

is a film critic and curator. He writes for the German daily *Frankfurter Rundschau* and also publishes essays and articles on cinema, photography, art and pop-culture in specialized publications. Daniel is co-curator of the exhibition *The Art of Pop Video*, which is on view at the Museum of Applied Art in Cologne until June 3. In this issue he explains why, in his opinion, "the museum will

outlive us all" (p. 32).

ELENKO ELENKOV

is a pedigreed linguist, who has never used his diploma as intended. At the moment he works in Internet advertising. His blog *eenk.com* is one of the most popular in Bulgaria. In this issue of *Edno Magazine*, Elenko writes about current trends within the Bulgarian language (p. 206).

12 SHORTCUTS

КИНО

- 32 Музеят ще надживее всички
- 46 Константин Божанов: *Аве*
- 56 Андрей Ужица: *Автобиографията на Чаушеско*
- 62 *Wanted: Movie Stars*

МУЗИКА

- 74 DENA – свободата да правиш поп музика
- 82 Фридрих Голдман

ИЗКУСТВО

- 90 Кристоф Фаулхабер
- 100 Между куче и вълк
- 110 Trash Lovers

ДИЗАЙН

- 118 Музата на социализма
- 130 Всичко на масата

ПОРТФОЛИО

- 142 Вики Книш

АРХИТЕКТУРА

- 158 Няма място за старите мотели
- 168 Бъдещето на града

СЦЕНА

- 178 Венелин Шурелов: *Човекът от машината*

МОДА

- 186 Клиника с фешън терапия

ОБЩЕСТВО

- 196 Betahaus в София

МЕДИЯ

- 206 Проблеми с езика

СЪДЪРЖАНИЕ

Your mobile operator all over Bulgaria

Our world
is you

От наш читател получихме най-добрия подарък за деветия рожден ден на списанието. Решихме, че всякакъв друг коментар от наша страна е излишен.

Здравейте, колеги от списание Едно, тези дни прочетох почти на един дъх последния ви брой и останах очарована, изненадана и въодушевена. Може да се каже, че в момента съм ходеща реклама на вашето списание. Препоръчвам го на всичките си колеги и приятели, занимаващи се с изкуство или друг вид интелектуална дейност, защото списание Едно е именно за тях. Днес ми попадна и новият брой на списание Лик, чета и Култура, и всякакви академични издания за изкуство, но мога да ви кажа, че моето откритие сте именно

вие. Всички останали издания се занимават с вече утвърдени имена от българската и международната сцена или са прекалено високомерно настроени към младото, сега търсещо своето място поколение. Затова реших да се обърна към вас! Вие наистина заемате все по-уверено една напълно свободна ниша в българската периодика.

Вероятно нямате големи печалби от така излизащото списание. Трябва малко време, за да се наложите на пазара. Самият факт, че си купих предишния ви брой от Софийска градска художествена галерия, трябва да говори положително за ориентацията ви.

Харесва ми формата, качеството на хартията, шрифта, а самият дизайн подтуква към по-особено

отношение към списанието... Такова друго няма.

Мислите едновременно на няколко нива: оформление, формат, текст, снимков материал, отговарящ и следващ всеки текст без самоцел, подбор на автори и заглавия, специфична насока и налагане на наистина цивилизовано отношение към живото, случващо се изкуство, което пулсира във вашето списание. То съдържа критика... доза елитарност, доза академизъм, доза популярност... ъндърграунд... по щипка от всичко ценно, за което не се пише, за което няма сцена... Моля ви, не ни лишавайте от всичко това!

Ани Стойкова – бъдещ изкуствовед, куратор, артист или просто ваш читател

EDITORIAL

We got the best present for our ninth birthday from one of our readers. We decided any further comments from our side would be unnecessary:

Hello everybody from *Magazine Edno*, I recently read your latest issue practically all at once and was captivated, surprised and inspired. You could say that at the moment I am a walking advertisement for your magazine. I'm recommending it to all my co-workers and friends who are into art or some other kind of intellectual activity, because *Magazine Edno* is aimed precisely at them. Today I got my hands on the latest issue of *Lik*, I also read *Kultura*, as well as all kinds of academic publications about art, but I can honestly say that you are my best discovery. All

the other publications feature already well-known names from the Bulgarian and international scene or are too condescending towards the new generation that is now searching for its place.

This is why I decided to write to you! You are ever more confidently filling an open niche in the Bulgarian print media market.

I don't imagine you turn much of a profit from this kind of magazine. You still need more time to establish yourselves on the market. However, the very fact that I bought the previous issue from the Sofia City Art Gallery speaks very well of your positioning.

I like the form of the magazine, the quality of the paper, the font, while the design itself encourages a freer attitude towards the magazine... there's

not another one like it.

You're thinking on several levels simultaneously: lay-out, format, text, visual material that fits every text without being an end in itself, a good selection of authors and titles, a specific orientation, and a truly civilized attitude toward the living art that is happening right now and which pulsates in your magazine. It contains criticism... a healthy dose of elitism, as well as a dose of academism, a dose of popularity... underground... a little pinch of everything that doesn't get written about anywhere else because there's no stage for it... Please don't deprive us of all that!

Ani Stoykova – future art historian, artist or simply a current reader

12 SHORTCUTS

FILM

- 32 The Museum Will Outlive Us All
- 46 Konstantin Bojanov: *Ave*
- 48 Andrei Ujică: *The Autobiography of Nicolae Ceaușescu*
- 62 Wanted: Movie Stars

MUSIC

- 74 DENA – The Freedom To Make Pop
- 82 Friedrich Goldmann

ART

- 90 Christoph Faulhaber
- 100 Between Dog and Wolf
- 110 Trash Lovers

DESIGN

- 118 The Socialist Muse
- 130 Everything is on The Table

ARCHITECTURE

- 158 No Country for Old Motels
- 168 The Future of the City

STAGE

- 162 Venelin Shurelov: *Man Ex Machina*

FASHION

- 182 A Fashion Therapy Clinic

SOCIETY

- 196 Betahaus in Sofia

MEDIA

- 210 Language Troubles

CONTENTS

Your mobile operator all over Bulgaria

Our world
is you

HIP HIP ATELIER

Hip Hip Atelier е най-новото пространство за изкуство в София. То се намира до Женски пазар и е направено с много време, внимание, добър вкус и замах. Зад него стои Десислава Панчева, млада фотографка и хоби-дизайнерка. Всеки един предмет в пространството – от пейката за сядане в галерията до масичката за кафе в офиса на втория етаж – е конципиран и изработен от Десислава и нейния приятел. Деси ни разказва, че Hip hip atelier ще бъде място за излагане на произведения от млади артисти, като някои от тях са вече утвърдени, а други тепърва ще проложат в областта на изкуството.

Всеки проект ще бъде замислян спрямо даденостите на мястото – както на самото галерийно пространство, така и на квартала, в който се намира. Към този подход предразполага и самата архитектура на помещението с отворената си навън широка стъклена фасада. Hip hip atelier стартира с изложба на италианския стрийт арт артист Dem. Очаквайте скоро информация за следващите проекти на Hip Hip Atelier .

hiphipatelier.com

hiphipatelier.com

HIP HIP ATELIER

Hip Hip Atelier is the newest art space in Sofia and is located near the Zhenski Pazar, or Women's Market. Creating the atelier took a lot of time, attention, good taste and energy. The driving force behind it is Dessislava Pancheva, a young photographer and designer in her free time. Each object in the space – from the bench for sitting in the gallery to the coffee table in the office on the second floor – was conceptualized by Dessislava and her boyfriend. Dessi told us that Hip Hip Atelier will be a space for showcasing the work of young artists, both established and upcoming names in the field. Each project will be molded around the

given parameters of the gallery space, as well as the neighborhood it is located in. The space's architecture is conducive to this approach, with its wide glass façade that opens outward. Hip Hip Atelier premieres with an exhibition by the Italian street artist Dem. More info about upcoming projects of Hip Hip Atelier coming soon.

ЗАЩО ДА СИ КУПУВАШ АВТОМОБИЛ, КОГАТО МОЖЕШ ДА ИМАШ FREELANDER 2

Сега с богато оборудване за **54 980** лв. с ДДС

FREELANDER 2 СЪС СИСТЕМА TERRAIN RESPONSE

Пазете природата извън пътя!

Freelander 2: ср. разход - 7.5 л / 100 км; емисии CO₂ 194 г/км

София - 98 42 272; Пловдив - 606 602;

Варна - 680 217; Бургас - 880 460; Плевен - 885 201

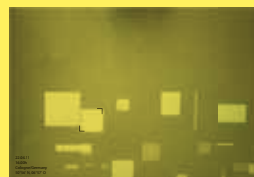
| www.motopfohe.bg |

SOLID LIGHT (WORK IN PROGRESS)

ОТ ЛЮДМИЛА МИЛАНОВА

Людмила Миланова е визуален артист и режисьор на късометражни филми. Филмът ѝ *Заместник-учителят* печели Best of Porsche Award за 2010 и беше показан тази година на кинофестивала Берлинале. В момента Людмила работи все по-усилено в областта на медийното изкуство. Актуалният ѝ проект *Solid Light* е поетична светлинна инсталация. По минималистичен, но ефективен начин работата построява серия от взаимовръзки между пространство, светлина и време. Идеята на инсталацията е да визуализира времевия аспект на светлината и така да изследва зависимостта между движението и застоя. За да постиг-

не това, артистката манипулира слънчевите отражения по стените на изложбеното пространство. За целта тя използва хелиостат – инсталирано извън помещението огледало, което компенсира движението на земята около оста ѝ и отразява директната слънчева светлина обратно в изложбеното пространство. Образуваното по този начин "слънчево зайче" изглежда като застинало на фона на останалите слънчеви петна, които прекосяват стената с обичайния ход на времето. Инсталацията *Solid Light* ще бъде показана на годишната изложба на Академията за медийни изкуства в Кьолн (15–17 юни), а по-късно това лято и в центъра за изкуства и медийни технологии V2_ в Ротердам.

SOLID LIGHT (WORK IN PROGRESS) BY LYOUDMILA MILANOVA

Lyoudmila Milanova is a visual artist and director of short films. Her short *The Teacher's Sub* won the Best of Porsche Award for 2010 and was screened at this year's Berlinale. At the moment Lyoudmila is working harder than ever in the sphere of media art. Her current project *Solid Light* is a poetic light installation. In a minimalist, yet effective way, her work constructs a series of relationships between space, light and time. The idea behind this installation is to visualize the chronological aspect of light and thus to investigate the relationship between

movement and stillness. To achieve this, the artist manipulates sunlight reflections on the walls of the gallery space using a heliostat – a mirror installed outside of the premises that compensates for the earth's movement around its axis and which reflects the direct sunlight back into the gallery space. This refracted reflection appears still amidst the other reflections that traverse the wall with the usual time pattern. The *Solid Light* installation will be showcased at the annual exhibition of the Academy of Media Arts in Cologne (June 15-17), and later this summer at the center for arts and media technology V2_ in Rotterdam.

НЕВЕРОЯТНА ДЪЛБОЧИНА ЗА ИЗКЛЮЧИТЕЛЕН ГЕЙМИНГ

Влез в третото измерение с новите 3D LED монитори на Samsung.

Real 120Hz · По-ярки* 3D изображения · 2D към 3D конверсия · www.samsung.com/bg

* Яркостта се сравнява на база на монитори със същата яркост в 2D.

* Необходими са 3D очила и са включени в пакета.

K-S.H.E – ROUTES NOT ROOTS

Първоначално издаден преди пет години, албумът на Тери Темлиц (Terre Thaemlitz aka Miss Take, DJ Sprinkles, K-S.H.E) *Routes Not Roots* вижда отново бял свят сега благодарение на френския лейбъл Skylax Records. Реално погледнато, пет години не са особено дълъг период, даващ основание за преиздаването на дадено музикално произведение, но случаят с *Routes Not Roots* е малко по-различен (подобно на забележителната история на неговия автор, но това е друга, много дълга история). Този албум, просто казано, показва – от една страна, тоталното деконструиране на нюйоркския диъп хаус, а от

друга, впитането в музикалното послание на особено важната за Тери тема за сексуалността, произхода и идентификацията в обществото. Статистически и концептуално погледнато, *Routes Not Roots* предхожда величествения *Midtown 120 Blues* от 2008. Чрез този своеобразен предвестник Темлиц подготвя слушателя за едно пътешествие назад във времето, което в края си носи усещането за прераждане. Макар и криволичещ и на моменти несъвършен, *Routes Not Roots* може да се окаже един от най-уникалните и въздействащи хаус албуми, които някога си слушал.

K-S.H.E – ROUTES NOT ROOTS

Originally released five years ago, the *Routes Not Roots* album by Terre Thaemlitz (aka Miss Take, DJ Sprinkles, K-S.H.E) has had its second coming thanks to the French label Skylax Records. Normally second editions require considerably longer than five years, but *Routes Not Roots* is a special case (just like the remarkable story of its creator – but that would be another very long spiel). To put it simply, this album showcases the total deconstruction of New York deep house on the one hand, and on the other – Terre's ever-active critical musings on sexuality, origins and social identification, which is embedded in the message of his music.

Statistically and conceptually, *Routes Not Roots* precedes his epic *Midtown 120 Blues* from 2008. Through this logical precursor, Thaemlitz prepares the audience for a journey back in time, which ends with a notion of rebirth. Even if it is meandering and imperfect at times, *Routes Not Roots* may turn out to be one of the most unique and affecting house albums you will ever hear.

SCORING
LEADS TO
SCORING

СПЕЧЕЛИ 1 ГОДИНА СПОНСОРСТВО ОТ ПУМА

Всичко, което се иска от теб е да покажеш най-доброто от себе си във видео клип. Просто запиши уменията си по тенис на маса, дартс, боулинг, джаги или билиард. След това качи клипчето на:

WWW.FACEBOOK.COM/PUMA
(tab: National Teams)

и призови всичките си приятели да гласуват за теб. Финалистите, събрали най-много гласове ще бъдат избрани от жури на Пума,

което ще обяви победителите, които ще станат част от Националния Отбор на Пума по нощни спортове.

ПУМА ЗНАЕ

победата не винаги идва под формата на гол или страйк, понякога тя е и телефонния номер, с който си се сдобил след шумна нощ навън в града. Пума ще продължи да отдава почит на After Hours атлетите – тези, които

се радват на победата или понасят агонията от поражението с питие в ръка и обувки в любимия си чифт Пума

Имало ли е някога по-добро състезание?

PUMA
puma.com

HIGH ON HOPE

През 80-те британската икономика е ударена от жестока рецесия. Това са годините, белязани от безработица, икономически проблеми, футболно хулиганство и твърдата ръка на правителството на Маргарет Тачър. Това са също така годините, в които асид хаусът се превръща в масов културен феномен сред младите хора в цяла Европа. Филмът *High On Hope* разказва историята на група приятели от Блекбърн, които нахлуват в изоставени фабрики и заводи и организират рейв партита – първоначално за своите петдесетина приятели; след около месец обаче посетителите вече наброяват над 10

000 души. Документалният филм *High On Hope* на режисьора Пиърс Сандерсън разказва историята на асид хауса, неговите идеали, забавлението, формирането на една общност, гаврата с властта, полицейския произвол и най-масовия арест в следвоенната история на Великобритания. Абсолютно задължителен!

highonhope.com

highonhope.com

HIGH ON HOPE

In the 80s, recession hit the British economy hard. Those were the years marked by unemployment, economic woes, football hooliganism and Margaret Thatcher's iron fist. Those were also the years when acid house became a mass cultural phenomenon among young people all over Europe. The documentary feature film *High on Hope* tells the story of a group of friends from Blackburn who broke into abandoned warehouses and workshops to throw rave parties, initially for their 50 or so buddies. A month later, however, they had a 10,000-strong crowd every night. Piers Sanderson's film *High on Hope* chronicles the history of acid

house, its ideals and high times, the birth of a community, its ridicule of authority, run-ins with police brutality, and the biggest mass arrest in UK post-war history. A must-see!

30 YEARS
REPLAY
1981|2011
ANNIVERSARY

REPLAY STORE 1700024/18 real Plivdiy, yu. Napravlyno 3
FAN POINT STORES 1700024/18 yu. Britous 46 • Savdika Center 50-ya, 6 yu. Genshikovo 48 • Pasa Mall 6 yu. Chayirpazirovskoe 115
Mall of Solov'yov 40 • Crambozovskoy 101 • BAYMA Mall Yarna, yu. 101, Bapuevskiy 136 • Grand Mall Vainya yu. A. Cax 130a 2
BYPRAC Surges Plaza Mall, yu. Teatralnaya 5
shop.replay.it

REPLAY

PANDA BEAR – TOMBOY

Какво правиш, след като последният ти албум е определен като един от най-значимите за инди музиката, превърнал се е във вдъхновение за мнозина тепърва прохождащи музиканти и на всичкото отгоре е не по-малко любим на госта, принципно скарани с меланхоличността на инди звученето хора. Няма какво да се чудим – просто питаме Ноа Ленъкс, който паралелно на участието си в епично-експерименталните Animal Collective успя да превърне самостоятелния си проект Panda Bear в нещо прекрасно. Или по-скоро не го питаме, а си пускаме чисто новия му албум *Tomboy*. Одисейата по дългото очакване на

наследника на *Person Pitch*, изглежда, си е струвала отвсякъде. В няколко интервюта по време на кампанията покрай издаването на *Tomboy* Ноа говори за влиянието на Nirvana и J Dilla върху процеса на създаване на албума. Това, естествено, е прекрасно, също като неизказаните, но явни вдъхновения от Браян Уилсън и Beach Boys, които нашият човек използва. Едно е ясно, с протяжното си и многопластово звучене *Tomboy* докарва плажното усещане една идея по-близо до слушателя. Нашите фаворити след първото слушане са *Slow Motion*, *Surfer's Hymn* и *Last Night At The Jetty*.

PANDA BEAR – TOMBOY

What do you do if your last album was dubbed one of the most formative Indie LPs, became an inspiration to many budding artists, and – if that weren't enough – is just as popular with audiences who don't dig the melancholy Indie sound at all? No need to guess, just ask Noah Lennox. In addition to fronting the epically experimental Animal Collective, he managed to turn his solo project Panda Bear into a beautiful act. Or rather don't ask him, just play his brand-new album *Tomboy*. The long wait for the successor to *Person Pitch* was worth every second. In a number of interviews during the launch campaign for *Tomboy*,

Noah speaks of getting a creative push from Nirvana and J Dilla, which is just as amazing as the tacit but clear debts to Brian Wilson and the Beach Boys. One thing is certain – with its down-tempo, layered sound, *Tomboy* brings the beach vibe one step closer to the listener. After the first listen, our favorites are "Slow Motion," "Surfer's Hymn" and "Last Night at the Jetty."

G-STAR RAW

Magnus Carlsen

world no.1 ranked chess player

photographed by Anton Corbijn

© 2011 G-Star International B.V. All rights reserved. All trademarks used herein are the property of the G-Star group of companies.

СОФИЯ БУЛ. ВИТОША 45, MALL OF SOFIA, БУЛ. АЛ. СТАМБОЛИЙСКИ 101, SERDIKA CENTER SOFIA, БУЛ. СИТНЯКОВО 48, THE MALL, БУЛ. ЦАРИГРАДСКО ШОСЕ 115 | **ВАРНА** MALL VARNA, БУЛ. ВЛ. ВАРНЕНЧИК 186, GRAND MALL VARNA, УЛ. А. САХАРОВ 2 | **ПЛОВДИВ** MALL PLOVDIV, УЛ. ПЕРУЩИЦА 8 | **БУРГАС** BURGAS PLAZA MALL, УЛ. ТРАНСПОРТНА 5

operated by vapo ltd

Fan Point® STORES

СВЕТНИ МЕ

Маги Лумаги е славен герой от софийската дизайн и арт сцена. За нейните изяви сме писали не само ние, но и повечето медии. Причината е, че друга като Маги няма и всичко, с което се захване, е страшно интересно и необичайно. Последните новини с тази необузdana творческа личност са свързани с нейния първи магазин (на ул. "Гурко" 38, lumagi.com). Вътре тя е разположила само част от волните си интерпретации по темата рециклиране на материали в бижута, грехи, обувки, аксесоари и мебели. Особено впечатляващи са двата разрязани с флекс контейнера, боядисани в бяло и подложени с няколко чувала-възглавници. В този

си неортодоксален контейнерен виг те служат за удобни кресла. Маги се грижи за отпадъците и се опитва да те светне по отношение на целия боклук, който ежедневно бъваме заради консумирането на евтини и бързооборотни, с не-емоционална стойност предмети. Обици с миниатюрни човечета върху миди разкриват мащаба на връзката човек-природа, аксесоари за коса от изхвърлени релси от детско влакче, чанти за лятото от претопени найлонови торби, специални галоши... За нас е чест Лумаги да е част от Sofia Design Week 2011, за който е измислила нещо удивително и специално. Заповядай и погледни нагоре, или на edno.bg/sofiadesignweek

edno.bg/sofiadesignweek

edno.bg/sofiadesignweek

ENLIGHTEN ME

Magi Lumagi is a prominent figure in the Sofia art and design scene. Her work has been written about not only by us, but by most other media as well. The reason for this is that there is no one else like Magi and everything she does is wildly interesting and unconventional. The latest news on this unruly artistic persona is her first store opening (38 Gurko Str, lumagi.com). Inside, she has laid out only part of her freestyle interpretations on jewelry, clothing, shoes, accessories, and furniture made of recycled materials. Particularly stunning are the two garbage cans cut in half with a disc grinder, painted white and padded with construction sacks turned into pillows.

In this unorthodox form, the trashcans serve as comfortable arm chairs. Magi is concerned about trash and aspires to enlighten us on the problems caused by our daily consumption of cheap and easily replaceable objects of no emotional value. Earrings with mini-humans standing on shells reveal the magnitude of the relationship between human beings and nature; also on offer are hair accessories from discarded toy train tracks, summer totes from recast plastic bags, special rubber boots. We are honored to have Lumagi as part of Sofia Design Week 2011, knowing she has come up with something amazing for the event. Feel free to come and check out the store itself or take a look at edno.bg.

SHIFT the way you move

СЕГА С ЛИХВА 4,9%*

НОВИЯТ NISSAN QASHQAI ПО-СТИЛЕН И ПО-КОМФОРТЕН

Гамата на Nissan Qashqai ви предлага:

- Системи за сигурност ABS/ESP/EBD/NBAS/TCS
- 8 бр. въздушни възглавници
- Интелигентен ключ
- Автоматично включване на фаровете и сензор за дъжд
- Ел. стъкла и огледала
- Круиз контрол и ограничител на скоростта
- Бордови компютър
- CD player; Radio AM/FM; USB вход; AUX вход за прослушване на MP3 player или iPod
- Мултифункционална аудио система с 5" touch screen дисплей
- Аудиосистема BOSE 6CD changer със 7 броя високоговорители и Subwoofer
- Bluetooth
- Двухонов автоматичен климатик
- Кожен салон и подгряване на предните седалки
- ISOFIX
- XENON фарове
- 18" алуминиеви колела
- Панорамен стъклен покрив
- Багажни рейки на покрива
- Камера или 4 броя сензори, подпомагащи паркирането назад

*Лизингови условия за юридически лица: Годишен лихвен процент 4,9% при стойност на тримесечния EURIBOR не по-голяма от 1,5%. Погасителният план подлежи на актуализация на всеки 3 месеца съобразно действащия тримесечен EURIBOR, при условие че стойността на действащия тримесечен EURIBOR към датата на съответното преизчисление надхвърля 1,5%; в този случай, месечните вноски се актуализират съобразно действащия тримесечен EURIBOR към датата на съответното преизчисление плюс лихвена надбавка от 3,4%. Лихвата 4,9% е за финансиране в евро.

Разберете повече на www.nissan.bg или попитайте за атрактивната ни оферта за физически лица в най-близкия Nissan център:

• **София** 02/937 60160 • **Варна** 052/511 210 • **Пловдив** 0884 101 513 • **Бургас** 056/524 343
• **Русе** 082/847 480 • **Велико Търново** 062/544 200 • **Стара Загора** 042/950 097 • **Враца** 092/642 552

Снимката е илюстративна. Промоцията важи само за налични автомобили.
Комбиниран разход на гориво: 6,2 л/100 км; Емисии CO₂: 144 г/км.

КОМБИНАТОРИКИ

Комбинирането на няколко функции в един предмет възнува и занимава майсторите на мебели открай време. Напоследък подобни примери стават все по-валидни и атрактивни. От една страна, размиването на функционалните граници в интериора изисква ново адаптиране и префасониране на мебелите. От друга, градовете са все по-пренаселени, работните и домашните пространства – все по-отеснели, денят – все по-забързан и претоварен. Новите правила на живеене предизвикват младите дизайнери да търсят красиви решения за предмети, които да възворят мир, комфорт и естетика

сред хаоса. Подбрали сме седем нови проекта по темата. Тук представяме един – останалите са на edno.bg.

Вместо да захвърлите пуловера върху дивана, телефона на кухненската маса или хавлията на стола, Майке Лангер предлага да ги поставите на нейната закачалка. Лека-та и семпла конструкция превръща *Beaugars* (от френски - добро момче) в подходяща вещь както за коридора, така и за спалнята. Металните гъби се въртят на 360 градуса около дървена пейка-маса, което прави *Beaugars* адаптивен и за малки, и за по-обширни пространства.

meikelanger.com

meikelanger.com

COMBINATORICS

To assign not one, but several functions to an object is a goal that furniture designers have always aspired to. We have recently begun to see examples that are evermore legitimate, appreciated and attractive. On the one hand, blurring the functions of the different zones at home nowadays requires adjusting and reinventing objects according to new conditions. On the other, cities are more overcrowded than ever, homes and work spaces are shrinking, days are growing shorter and more hectic. New lifestyle norms challenge young designers to search for beautiful new solutions to bring peace, comfort and aesthetics to

that chaos. We found seven great novel projects that have succeeded in doing that. Here, we present one – the rest of them are on edno.bg.

Instead of throwing your sweater on the sofa, your phone on the table and your towel over the chair, Meike Langer suggests you put them on her rack. The light and simple structure turns *Beaugars* into an item suitable for the hallway, as well as the bedroom. The metal parts rotate 360 degrees around the wooden table, which immediately makes *Beaugars* adaptable to both large and small spaces.

HOB0

Невероятни клинични резултати	
По-гладка кожа ⁽¹⁾	95%
По-стегната кожа ⁽²⁾	81%

NUXE BODY

За кожа нежна като цветно венчелистче

Серия грижа за тялото с изкусителни текстури
за 100% удоволствие, кадифено мека и стегната кожа

Търсете в добрите аптеки.

2 патента

NUXE, КРАСОТА ОТ ПРИРОДАТА

POSTER TRIBUNE

На първо място плакатът е средство за реклама. Но освен това той е и медия, която проследява социалните теми, търговските тактики и художествените тенденции от различни периоди в нашата история. Новият швейцарски вестник *Poster Tribune* е посветен на плаката и на неговите многостранни възможности като комуникационно средство. Вестникът си поставя за цел да информира за последните новини от областта на плакатното изкуство. Създателите на новата медия обещава в своите публикации да обръщат и поглед назад към важни етапи от историята на плаката.

Първото издание на *Poster Tribune* излезе тази пролет и е посветено на темата "диверсия и поддривност" (*Détournement et Subversion*). В броя се разглеждат плакати, чиято мисия далеч надхвърля амбицията за продажба на рекламирания продукт. Специалното при представените плакати е, че използват неконвенционални графични техники за комуникиране на наболели теми и послания. *Poster Tribune* съдържа 12 страници с илюстрирани статии, освен това предлага на своите читатели 3 плаката (65 см x 96 см). Вестникът ще излиза два пъти в годината на два езика – английски и френски.

poster-tribune.ch

poster-tribune.ch

POSTER TRIBUNE

The poster is above all a means for publicity. Yet it is also a form of media itself, reflecting social issues, commercial strategies and artistic tendencies in different stages of our history. The new Swiss newspaper *Poster Tribune* is devoted to the poster and its comprehensive range of possibilities as a means of communication. The newspaper is designed to provide information on recent issues related to poster art. Furthermore, its creators promise to talk about important stages in the history of posters in their newspaper. The first issue of *Poster Tribune* is already out, with the main theme of "Diversion and Subversion" (*Détournement et Subversion*). The issue

includes posters whose mission goes far beyond simply selling the products they advertise. The special thing about the posters included in this issue is that they apply unconventional graphic techniques to deliver messages and comments on current issues. *Poster Tribune* consists of twelve pages of illustrated articles and also offers its readers three 65 by 96 cm posters. The newspaper will be published twice a year in two languages – English and French.

STOP WALKING

Новият FORD FIESTA с 5 години гаранция

144

ЛЕВА НА МЕСЕЦ С ДДС

www.stopwalking.bg

МОТО-РФОНЕ

София „Люлин“ – 984 22 50; София „Младост“ – 817 88 88; Пловдив – 606 606; Варна – 680 200; Бургас – 880 460; Русе – 845 235; Стара Загора – 623 938; Габрово – 808 423; Монтана – 300 131; Добрич – 602 647; Велико Търново – 616 000; Благоевград – 884 025; Хасково – 601 170; Шумен – 861 352; Плевен – 885 222; Пазарджик – 441 248.

Изображението е с илюстративна цел. CO₂ емисии: 133 г/км. Среден разход на гориво: 5.7 л/100 км. Месечната вноска е за 5 години финансов лизинг с опция за придобиване при 30% авансово плащане и 35% остатъчна вноска при стойност на автомобила 17 590 лв. с ДДС. Допълнителни разходи – ГО, каско в "Алианс България" или "Виктория," продуктова и лизинг такси.

Feel the difference

MELLOW MUSIC FESTIVAL 2011 идва в променен формат и само за един ден. Фестивалът ще се провежда на 9 юли и ще превърне парковете, улиците и клубовете на София в своя сцена. Основната идея на Mellow Music Festival тази година е да представи музикални проекти, които работят на границата между електронната и инструменталната музика. Поканените гости идват от различни краища на Европа, където вече са фактор в музикалните среди. С Mellow Music Festival те ще затвърдят присъствието си и на международната сцена. Сред участниците има и пионери в бранша, чиито имена са символ на цели

музикални течения. Сред поканените музиканти е емблематичният проект на Warp Records Red Snapper; половинката от култовия полски дует на Ninja Tune – Igor Boxx BRESLAU LIVE и италианските музиканти и визуални артисти от port-royal. Други гости са чисто новото Ninja Tune-попълнение Dark Sky, Carles López с The Reactable – футуристичен нов инструмент за композиране на сетовете в реално време, бийт-пионерът Onra и още много артисти. Не на последно място Mellow Music Festival 2011 ще бъде платформа за български артисти. Сред поканените са авангардисти в електронната музика като Hibrid и Parallel Concept. Очакваме ви!

MELLOW MUSIC FESTIVAL 2011 presents itself in a new format and for only one day. The festival will take place on July 9 and will turn the parks, streets and clubs of Sofia into its stage. The main idea of this year's Mellow Music Festival is to present musical projects that occupy the space between electronic and instrumental music. The guests are from different parts of Europe, where they already have acquired local recognition. For some of them their participation in Mellow Music Festival is part of their first steps onto the international stage. On the other hand the festival hosts quite a few bands with an established reputation. Among the musicians invited to the

festival are Warp Records' emblematic project Red Snapper; Ninja Tune's Igor Boxx BRESLAU LIVE and the Italian musicians and visual artists from port-royal. Also expect Ninja Tune's brand-new feature Dark Sky; Carles López with The Reactable – a new futuristic instrument for real time set composing; the beat pioneer Onra; and many other artists. And, last but not least, the 2011 Mellow Music Festival will be a platform for Bulgarian artists. Among the guests will be representatives of the Bulgarian vanguard scene such as Hibrid and Parallel Concept. See you!

AMERICA FOR BULGARIA
F O U N D A T I O N

Фондация Америка за България

www.americaforbulgaria.org

TOPIQUE-EAU

ОБЩЕСТВЕНА ЧЕШМА С

ФИЛТРИРАНА ДЪЖДОВНА ВОДА

В Париж от 19 век насам необезпокоявано действа единна хидравлична мрежа, в която отпадъчните води текат заедно с дъждовните. Тяхното разделяне в различни тръби е скъпо и почти нереализуемо начинание. От друга страна, похабяването на природен ресурс като дъждовната вода, която изисква много по-малко усилия, за да се пречисти и влезе отново в употреба, се струва като истинско прехосване на младата гизайнерка Изабел Даерон (isabelledaeron.com). Подтикната да намери разрешение на проблема, тя разработва проекта *Topique-eau*. Нейната обществена чешма пречиства дъждовна вода,

за да я направи питейна. Това чудо се случва благодарение на процеса на филтриране, базиран на гравитацията (т.е. не се използва електричество). Изабел съобразява идеята си със специфичните природни условия на френската столица, където средно на година се падат около 600 литра дъждовна вода на 1 кв. м. Изобретението ѝ се уповава на вече съществуващи физически елементи като дървета и улични лампи, по които тя закача специални колектори и преобразуватели на дъждовна вода. Материалите и формите на устройството са в пълен синхрон с различните етапи, през които минава водата – фуния, приспособима торба, филтър и чучур. Цветовете в проекта са нарочно подбрани, така че да съответстват

TOPIQUE-EAU

A PUBLIC FOUNTAIN WITH FILTERED RAINWATER

A unified hydraulic network was constructed in Paris in the 19th century and has been operating undisturbed ever since, bringing waste water and rainwater together in one channel. To separate them into different pipes would cost a fortune and hardly seems possible. On the other hand, rainwater is a natural resource which requires much less effort to be filtered and put back to use again, so it is a terrible waste to squander it this way – or so the young designer Isabelle Daéron thought. Driven to find a solution to this problem, she developed her

Topique-eau project – a public fountain which filters rainwater to make it drinkable. The miracle occurs thanks to a filtration process based on gravity (no electricity required). Isabelle also took into consideration the specifics of the Parisian climate where an average of 600 liters of rainwater falls per square meter every year. Her invention relies on already existing physical elements, such as trees and street lamps, on which she hangs special collectors and filters. The shapes and materials of the device are synched up with the stages of filtration the water goes through – a funnel, a flexible bag, a filter and a tap. The colors are also specially designed to match the gravitational

на гравитационния процес на филтриране – от кафяво до небесносиньо. Далечно вдъхновение за *Topique-eau* е купчината пръст като продукт на баланса между гравитацията и човешката дейност (натрупването на почва).

"Оттук реших да анализирам водата в обществените пространства. Направих няколко проучвания за разпределението ѝ в хидравличните системи на Париж от 19 век и така реших да предложа устройство, което е различно от досегашната канализационна мрежа", обяснява Изабел. При нейния подход дъждовната вода се ползва на мястото, където пада. Проектът е в етап на тестове и подписване на договор с компания, която да го реализира.

Изабел Даерон е на 27, живее в Париж и е възпитаник на може би най-доброто училище за дизайн във Франция ENSCI – Les Ateliers (2009). Скоро ѝ предстои пътуване до Мадагаскар, където заедно с местни занаятчии ще изучава трансформацията на сезала в конкретни предмети. Евтините материали и употребата им е нещо, което силно я влече и на следващ етап предстои да се задълбочи в експериментирание с други такива като дървото и глината. "Това е моят начин да поставя под въпрос връзката ни с технологията. Тя води след себе си куп проблеми, а катастрофата с АЕЦ Фукушима е само един от последните примери", смята Изабел.

Проектът *Topique-eau* е част от изложбата *Звездите на L'Observateur*. С нея Френският институт гостува на Sofia Design Week, 10 – 18 юни 2011, по случай 20 години от основаването си в България. edno.bg/sofiadesignweek

Topique-eau will be featured in the *Stars of the Observer* exhibition in Sofia Design Week – June 10-18, 2011, edno.bg/sofiadesignweek as part of the celebrations for the 20th anniversary of the French institute in Bulgaria.

process of filtration – from brown to sky blue. A distant inspiration for *Topique-eau* is the mound as a product of the equilibrium between gravity and human activity (each spadeful of earth is organized into a specific shape by gravity). "That got me thinking of how we could work together with the forces of nature and I went on to analyze water in public areas. I researched its distribution in the 19th century hydraulic systems of Paris and came up with the idea of offering a device disconnected from the existing sewage network," Isabelle explains. Her approach is to use rainwater right where it falls. The project is currently in the testing and manufacturer-contracting stage.

Isabelle Daëron is 27, lives in Paris and has recently graduated from what is arguably the best design school in France: ENSCI – Les Ateliers (2009). Soon she will head off to Madagascar to study the craft of working with sisal together with local artisans. She has always been attracted by cheap materials and their application, so her next targets for experimentation are wood and clay. "I look at it as a way of questioning our relationship with technology, which creates a whole lot of problems. The Fukushima accident is just one recent example," Isabelle believes.

МУЗЕЯТ ЩЕ НАДЖИВЕЕ ВСИЧКИ

текст
ДАНИЕЛ КОТЕНШУЛТЕ

илюстрация
ЕДНО

СПИСАНИЕ ЕДНО

THE MUSEUM WILL OUTLIVE US ALL

История на киното в контекста на визуалните изкуства

EDNO MAGAZINE

text by
DANIEL KOTHENSCHULTE

illustration by
EDNO

A History of Our Understanding of Film Within the Context of Art

В немия филм на Рене Клер *Фантомът от Мулен Руж* един хипнотизатор успява да освободи душата на свой клиент, като така ѝ дава възможност да започне собствен живот по улиците на Париж. Вместо обаче да се отдаде на задачи като това да попречи на любимата си да се ожени за неподходящ човек, свободната от тяло душа се отправя към Лувъра, където, без да я забележат, поставя мустаци на портрета на Мона Лиза. Годината е 1925. От създаването на прочутата картичка на Марсел Дюшан *LHOQQ*, върху която Мона Лиза е с мустаци, са минали шест години.

20-те години на XX век бележат истински разцвет във взаимоотношенията между комерсиалното кино и визуалните изкуства. Приживе Луи Бунюел често отбелязва, че вероятно никога не би се захванал с кино, ако не е имал примера на Фриц Ланг и великоления му филм *Уморената*

смърт (цитати от който могат да бъдат открити и във *Фантомът от Мулен Руж*). На свой ред Алфред Хичкок, който в по-късни години се прочува с неспособността си да признава таланта на съвременниците си, споделя, че парижките авангардисти Бунюел, Жан Епшайн и Рене Клер оказват съществено влияние върху творчеството му. За един кратък миг комерсиалното и авангардното кино се отнасят сериозно един към друг.

В тази епоха световните музеи все още не обръщат внимание на авангардистите, а кинематографията дори не е призната за самостоятелна художествена форма. Въпреки това визуалните артисти свободно черпят вдъхновение от популярното кино. В свои публикации мнозина сюрреалисти не пестят похвали за комерсиалното кино, като в същото време се отнасят с презрение към "експерименталното".

През 1924 година Дюшан играе ролята на шахматист в друг от филмите на Клер – *Entr'acte*. Влиянието му върху *Фантомът от Мулен Руж* е неоспоримо.

FILM / THE MUSEUM WILL OUTLIVE US ALL

In René Clair's silent film *La fantôme du Moulin Rouge*, a psychologist manages to release the soul of a man who immediately starts to wander ghostlike through Paris. This free spirit should probably have better things to do – his loved one, after all, is about to marry the wrong man. But no, first he pays a visit to the Louvre to paint a moustache on the Mona Lisa without getting caught. Just six years separate Marcel Duchamp's postcard *LHOQQ*, a guide to committing this tempting crime, and its execution in René Clair's comedy from 1925.

Duchamp himself played the role of a chess player in Clair's 1924 film *Entr'acte* and clearly had considerable influence on *La fantôme du Moulin Rouge*.

In the history of the interrelationship between the visual arts and commercial cinema, the 1920s seem to be a true arcadia. Luis Bunuel often said he would never have gone into cinema if he hadn't been inspired by Fritz Lang's spectacular *Der müde Tod* (René Clair also quotes him extensively in *La fantôme du Moulin Rouge*). On the other hand, the young Alfred Hitchcock, in later years not

exactly known for recognizing the work of other geniuses, named as decisive influences the works by the Parisian avant-gardists in Bunuel, Jean Epstein and René Clair's circle that he had seen in one of the first of the London Film Society's clubs. For a brief moment, commercial cinema and avant-garde film took each other seriously.

Since the avant-garde movements of that time which worked with multiple media did not yet enjoy any kind of recognition by museums, they were able to encounter film at eye level – after all, film as a medium was a long way from becoming accepted as an art form by educated society. As is still the case today, visual artists drew inspiration from the popular medium of film. The surrealists' publications in particular are proof of this. They praised certain popular films to the heavens and at the same time expressed nothing but contempt for that which claimed to be cinematic art or "film d'art".

В една от ранните си статии обаче Рене Клер се обявява за "чисто кино", което според него е възможно на територията на експерименталния филм: "Ако изоставим идеята за сценарий и се отдадем на магията на редуващите се кадри, ще открием наслада, която не познаваме." В момента идеята за чисто, необременено от функцията да служи като илюстрация на сценария кино се завръща на световните кинофестивали. Автори като Гус ван Сант, Апичатпонг Вирасетакул, Цай Минг Лян и Педро Коста работят с дълги кадри, които са комбинация от артефакт и инвенция. Както пише Рене Клер: "Трябва да се научим да виждаме това, което е пред очите ни. Отдаваме прекалено много значение на думите и словесните асоциации."

КИНОТО В КОНТЕКСТА НА ВИЗУАЛНИТЕ ИЗКУСТВА

Когато днес дискутираме мястото на киното в света на изкуството,

ние приемаме, че критериите за това се определят от визуалните изкуства – т.е. смятаме киното за част или подкатегория на среда, доминирана от живописата, скулптурата, инсталацията и фотографията. Но характерно за естетическите дебати през 20-те години на XX век е, че на отделните изкуства се гледа като на независими художествени форми, чиито елементи могат да бъдат противопоставяни един на друг. Всъщност "авторското кино" е създадено още преди Първата световна война, а правото да се нарича изкуство спечелва, защото използва литературни повествователни техники. Това виждане се запазва и след войната.

По това време гласове като тези на сценариста и теоретик Бела Балакс, който говори за "обща визуална култура" и мисли в категориите на това, което днес наричаме мултимедийни изкуства, са изключение.

Дефиниция на киното като различно от литературата изкуство може да се открие във *Film als Kunst*, Rudolf Arnheim, 1932.

КИНО / МУЗЕЯТ ЩЕ НАДЖИВЕЕ ВСИЧКИ

In an early film critique, René Clair recommended a search for "pure cinema", especially in obscure films: "If we ignore a foolish plot and surrender ourselves to the magic of a picture sequence and forget the reason for its being, we experience a whole new enjoyment". The idea of pure cinema, unburdened by any illustrative allocation of function, is now enjoying a comeback at the big festivals. Filmmakers such as Gus van Sant, Apichatpong Weerasethakul, Tsai Ming Liang and Pedro Costa use long takes that can be seen as something between artifact and invention. As René Clair put it: "We must learn to observe what is in front of our eyes. Too much significance is tied to the word and we know more than enough word associations. But we do not use our eyes to see".

Film as art (Rudolf Arnheim, 1932) was defined separately from existing art forms, especially literature.

FILM WITHIN THE CONTEXT OF ART

Today, when the question of film's place within the context of art is discussed, we assume that this artistic context is defined by visual art. This requires that film be considered as part of, or a sub-category of, an environment dominated by painting, sculpture, installation art and photography. The debates of the 1920s about the aesthetics of film had a different focus. It wasn't a matter of declaring film worthy of being called "art" simply because it was a part of the visual arts. Rather, the debates were much more based on an idea of artistic genres as independent forms, the specific elements of which could be weighed against one another. In fact, "film l'auteur" was created before World War I as cinema that earned the right to call itself art through its dependence on literary film narrative. A few years later, the cinema, especially in its independent form, was defined by the word.

Въпреки че дискусиите тогава изобилстват от разнообразни позиции, никога дори и не мечтае да нарича киното визуално изкуство. Това е феномен от последните години на XX век, когато изкуствата започват да дефинират себе си не чрез творческия процес, а чрез контекста, в който творбите срещат своята публика. Институционалната рамка също е от значение: ако дадено представление се играе в галерия, то е визуално изкуство; ако премиерата му е в театрален салон, тогава е пиеса.

КОЙ ЩЕ НАСЛЕДИ КИНОСАЛОНИТЕ?

Предвид постоянното роене на арт институциите и предизвестената смърт на традиционния киносалон, много вероятно е новият дом на авторското кино да се окаже музеят. Ако това се случи, последната дума за това кое кино е изкуство и кое не ще имат музейните власти. Това автоматично означава, че в бъдеще

ще само малка част от световното кинопроизводство ще има право да се нарича изкуство. Начинът, по който музеите днес се отнасят към фотографията, може да ни послужи за ориентир какво ще се случи с киното. Фотографията намира място в световните музеи преди не повече от трийсет години, но днес може да бъде видяна навсякъде. Все пак онова, което музеите показват, е една миниатюрна част от световната фотографска продукция – големи, красиво ламинирани формати, представени по начин, който да ги отличи от любителската и най-вече журналистическата фотография. Ето защо би било наивно да смятаме, че културната история на това изкуство би могла да бъде изчерпана по този начин. Преди музеите да се заинтересуват от фотографията, тя е обслужвала съвсем различни цели и е била използвана в различни контексти, към които успешно се е адаптирала.

FILM / THE MUSEUM WILL OUTLIVE US ALL

Voices, such as that of the theoretician and screenwriter Béla Balázs, who spoke of a “visual culture” in general and thus already thought in multi-media terms, remained the exception. However, in this polyphone debate, no one would have dreamed of reinforcing the idea of film as art by categorizing it as visual art. This is a phenomenon from the final years of the twentieth century, a time when the arts were no longer defined by their specific characteristics – a sculptor could write plays for theater and still create sculptures in doing so, a composer could work with images and in doing so write music – but rather by the context within which they had their effect. The institutional frame of the presentation also defines the genre as a context of effect: if the artist shows his theatrical play in an artistic space, it is a work of visual art; if it premieres in a theater, it is a play.

WILL MUSEUMS BE THE SUCCESSORS OF CINEMA?

In view of the ubiquitous spread of art institutes and the simultaneous disappearance of repertory theaters and municipal cinemas, it is not inconceivable to see the future of artistic film in museums. If this happens, art agencies will have the ultimate decision-making authority with respect to what is considered art in cinema and what is not. Only a small portion of all films produced would then be considered as such. Perhaps the recent history of how we deal with photography in our museums is a sign of what is to come in terms of cinema. Photography has had a place in art museums for less than three decades. Today, almost every art museum also exhibits photography, but in most cases this is only a small portion of existing photographic diversity. The term “photographic art” has come to mean carefully laminated large formats to set them apart from applied photography

Музеите се интересуват само от онази част от визуалната култура, която може да бъде съотнесена към историята на изкуството и е подходяща за експониране. А на този критерий отговарят ограничен брой филмови продукции. В киносредите в момента се води дебат дали киносапонът е задължителен елемент от оцеляването на седмото изкуство. Окончателен отговор на този въпрос няма, но едно е ясно: ако киното бъде съхранявано и представяно като "визуално изкуство", само малка част от него би оцеляла. Това, което със сигурност ще оцелее, са музеите.

МУЗЕЙТ ЩЕ НАДЖИВЕЕ ВСИЧКИ: СИЛАТА НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ КОНТЕКСТ

Но да се върнем към корените! Да се върнем към Марсел Дюшан, след когото е невъзможно да говориш за изкуство, без да говориш за контекста, в който то въздейства върху публиката. Поставайки писоар в

галерията (*Fountain*), Дюшан не просто издига един обикновен предмет над контекста на ежедневието, но и дава на арт индустрията термин, който днес се използва повече от всякога: художествен контекст. В началото всички смятат, че атаката на Дюшан срещу художествените изложения е успешна. Но впоследствие се оказва, че музейната индустрия не е изгубила нищо. И днес художественият контекст продължава да е ключов елемент при интерпретацията на произведения на изкуството, а територията на онова, което наричаме изкуство, се е разширила от 60-те години насам.

Въпросът за това какво може и трябва да бъде показвано в музеите е като въпроса за разширяването на Европейския съюз. Фотографията вече е членка. Комикси? Да, но само тези на Робърт Кръм. Поп клипове? Защо не. Карикатури? Да, но само ако са на Уилям Кентридж. Всички

FILM / THE MUSEUM WILL OUTLIVE US ALL

and from journalistic photography in particular. It would be simply naive to believe that just by shipping photographs to artistic locations we could deal with the whole cultural history of photography. Until their annexation, photos moved in completely different circles. They had a different purpose and were created for other contexts, to which they successfully adapted.

Museums are primarily interested in that part of visual culture which can be framed in relation to art history and which is suitable for presentation in museums. This is the case for only a very small number of film productions, even if we exclude commercial cinema. In the world of film, there is currently an ongoing debate as to whether the cinema as a venue is necessary for the survival of film, in view of new recording media and the ongoing digitalization of production. At the moment no one has an answer to this, but one thing is clear: only a small portion

of film production would survive within the context of art. What is sure to survive is the museum.

THE MUSEUM WILL OUTLIVE US ALL: THE POWER OF THE ARTISTIC CONTEXT

Let's get back to our roots! Let's return to Marcel Duchamp. He made it impossible to talk about twentieth-century art without posing the question of context. By presenting a urinal entitled *Fountain* within the context of an art exhibition, he not only raised a trivial object above its everyday context, he also gave the exhibition industry a new label, which is used more often than ever today: artistic context. At first, Duchamp's attack seemed to knock the stern art watchdogs of the established fairs from their thrones. In fact, the museum industry lost none of its influence. The artistic context, which only came to the fore thanks to Duchamp's intervention, still influences how works are interpreted today. This

останали могат да почакаат, за да не ги застигне съдбата на безбройните графики, които днес събират прах по музейните гена. Реклама? Аматорско изкуство? Примитивно изкуство? Да не избързваме! Би било равностойно на това, да приемем Турция в Европейския съюз без условия. Всъщност в това отношение киното се справя по-добре от конкурентите си. Може би защото самото то е застрашено от изчезване.

Само допреди няколко години репертоарните кина все още показваха експериментално кино, а днес това е отживелица, защото авторите показват работите си директно в контекст. През 90-те уважавани, но почти забравени авангардни режисьори като Морган Фишър, Кен Джейкъбс, Вернер Некес, Александър Клузе и Вилхелм Хайн получиха признание от арт средите, което допреди това им бе отказвано от киноиндустрията. Средното поколение

аудио-визуални артисти имат още по-голяма заслуга за промяната на художествения контекст, което от своя страна причини огромни скокове в производителността. Eija Liisa Ahtila влезе в света на визуалните изкуства като режисьор на късометражни филми; същото се отнася и за Матиас Мюлер и Кристоф Жирарде. А присъствието на Шлингензиф във визуалните изкуства почти напълно засенчи репутацията му на режисьор. Всъщност работата на всички тези автори може да бъде разбрана по-добре в киноконтекст: специализираните знания, които те използват, са част от историята на киното, а не на визуалните изкуства; кинематографичната и монтажната им техника също. Независимо от това те се радват на все по-многобройна и по-образована публика именно в музеите и галериите.

Кристоф Шлингензиф е немски художник, актьор, писател и кино/театрален режисьор, който умира от рак през 2010 г. Негов проект ще бъде представен в Немския павилион на Венецианското биенале това лято.

КИНО / МУЗЕЙТ ЩЕ НАДЖИВЕЕ ВСИЧКИ

artistic arena has expanded continuously over the past eighty years. The term "art" itself has also been extended again since the 1960s, but so far nothing has eliminated the artistic context as such.

The question of what becomes a topic of museum discourse can be compared to EU enlargement: Photography, yes, it's in there already. Comic art? Yes, but only Robert Crumb's. Pop video? We could give it a try. Cartoons? Yes, but only by William Kentridge. Anything more would remind us too much of those graphic prints of days gone by, which are now gathering dust in backrooms. Advertising? Amateur art? Tribal art? Well, let's wait and see. It would be like letting Turkey into the EU straight away. It's actually astonishing that film is doing so much better in this respect than its competitors. Could this be because it is about to go under in its own domain?

Just a few years ago, repertory theaters showed experimental film programmes. This no longer happens, as the artists who work in this sphere go straight to the artistic context. When the flourishing experimental found footage film movement was ignored by the art world in the 1990s, while at the same time video artists like Tracy Moffat and Stan Douglas enjoyed success, the film veterans must have learned their lesson. Respected but almost forgotten avant-garde filmmakers like Morgan Fisher, Ken Jacobs, Werner Nekes, Alexander Kluge and Wilhelm Hein suddenly found recognition in the art world, which was denied to them by the arthouse industry that was traditionally less academic and more oriented towards event value and the fashions of fan culture. The middle generation of audiovisual artists have been even more actively involved in the shift of context, and this has triggered great jumps in productivity. Eija Liisa Ahtila entered the world of art as a short-film director, as

ДВА СВЯТА: КОНТЕКСТЪТ НА ВИЗУАЛНИТЕ ИЗКУСТВА И КОНТЕКСТЪТ НА КИНОТО

Независимо от разнообразието от подходи, използвани от съвременните музеи, т. нар. контекст на визуалните изкуства е направо хомогенен в сравнение с този на киното, който включва големите комерсиални студия, по-малките, но също толкова комерсиални независими студия и обикновено щедро субсидирани кинофестивали. През последните няколко години границите между корпорациите и независимите студия започнаха да се заличават. В желанието си да повторят успеха на братята Уейнстейн, всички големи холивудски компании се обзавеждаха с артхаус подразделения, в които се правят "малки" продукции с бюджет до 20 милиона долара, като филмите им имат успех и в трите изредени контекста. *Планината Броукбек* например, чийто бюджет е 17 милиона долара, донесе

приходи от 83 милиона на американския пазар и може би още толкова на световния, без да броим продажбите на DVD. Филмът спечели "Златен лъв" във Венеция и беше показан както в мултиплексите, така и в независимите кина – за разлика от повечето фестивални филми, на които обикновено им се налага да се ограничат до публиката на място. В момента единственият фестивал, който не осигурява позиции за радикално и експериментално кино в конкурсната си програма, е този в Берлин – акцентът там е върху авторско кино с конвенционални сюжетни линии.

Контекстът, в който един филм ще търси своята публика, трябва да бъде ясен още при написването и планирането на филма. Всеки съвременен филм трябва да може да се самопрепоръча на аудиторията си, като категориите за това са известни – Холивуд и оф-Холивуд, независимо и експериментално кино.

Харви и Боб Уейнстейн са основателите на Miramax. Те са продуценти на едни от най-известните американски независими кинопродукции. През 2005 напускат Miramax и основават The Weinstein Company.

КИНО / МУЗЕЙТ ЩЕ НАДЖИВЕЕ ВСИЧКИ

Christoph Schlingensief was a German artist, actor, author, film and theater director, who died of cancer in 2010. His work will be presented in the German Pavilion of the Venice Biennale.

did Matthias Müller and Christoph Girardet. In the case of Christoph Schlingensief, who has been making films since he was five years old, his presence in the artistic context almost completely overshadowed the perception of his main work. It is possible that their works are better understood in the world of film: each of these artists bases his or her work on specialist knowledge drawn from the history of film rather than the history of art. The camera and montage techniques they use grew from the cinematic rather than the artistic tradition. Despite this, they are finding a growing and increasingly expert audience in museums of art and galleries.

TWO WORLDS: THE CONTEXT OF ART AND THE CONTEXT OF FILM

Despite the different approaches of museums and galleries, the so-called artistic context is an almost homogenous term when compared to the context of film. The world of film is divided into

the commercial cinema industry of the large studios, the smaller but just as commercialized arthouse industry, and the discerning, often heavily subsidized festival industry. Over the past few years, the frontiers between the first two have become increasingly blurred. Taking the industrialized independent cinema of the successful Weinstein brothers as a role model, all of the big Hollywood studios founded arthouse labels for "small" productions of less than 20 million dollars. A couple of these films were successful in all three contexts: *Brokeback Mountain* (director: Ang Lee) cost about 17 million dollars to make and made 83 million dollars on the American cinema market, and probably a similar amount again worldwide, not counting DVD sales. The film won the Golden Lion at the Venice festival and was subsequently screened both in arthouse theaters as well as in multiplexes. However, most festival films do not succeed in normal theaters, but depend on festivals, which ideally seize

FILM / THE MUSEUM WILL OUTLIVE US ALL

the opportunity to offer art film a home, and thus the possibility to differentiate itself from the commercial cinema industry. At the moment, the only large film festival that forgoes radical and experimental positions in its competitions is the Berlinale, which gives preference to conventionally narrated arthouse film.

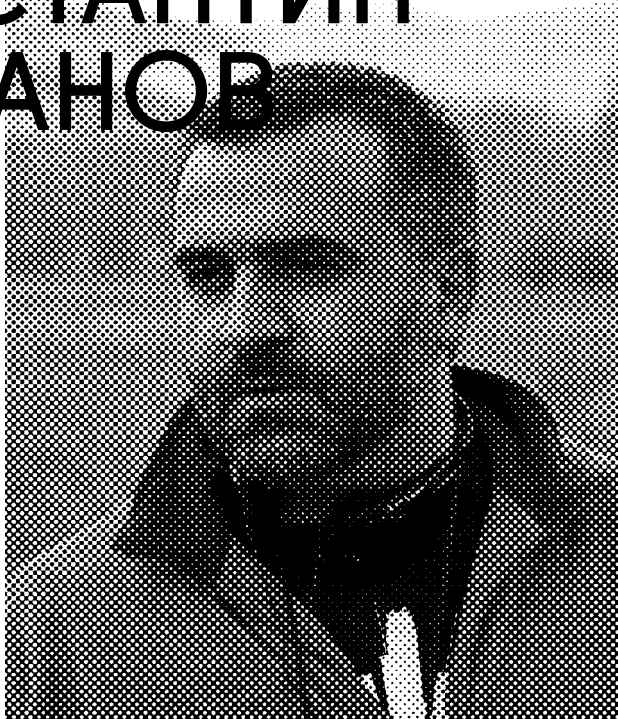
The film world in all its heterogeneity has to write the designated contexts of influence into each work. A film has to recommend itself to its audience, which, due to advertising, is able to differentiate clearly between Hollywood and off-Hollywood, arthouse and "art film".

КОНСТАНТИН БОЖАНОВ

mekcm
ЙОАНА ПАВЛОВА

СПИСАНИЕ ЕДНО

text and translation by
YOANA PAVLOVA

KONSTANTIN BOJANOV

Пълнометражният
му дебютен филм
Аве с премиера
на Седмицата
на критиката в Кан

EDNO MAGAZINE

His Debut Feature
Film *Ave* Premiered
at Cannes Critics'
Week

Константин Божанов е от онези българи, които са по-известни в чужбина. След като завършва Националната гимназия за изящни изкуства в София и Кралския колеж по изкуствата в Лондон, той се премества в Щатите, където се развива успешно в областта на визуалните изкуства. Негова мечта обаче си остава кинорежисурата. След курс по документалистика в Нюйоркския университет и няколко късометражни филма той представя първия си документален проект *Невидими* през 2005. Тази смела история за ежедневието на група наркозависими, които блуждаят из улиците на София, печели международно признание, затова не беше изненада, когато в края на април Седмицата на критиката в Кан оповести, че са селектирали пълнометражния дебют на Константин. Вдъхновен от лични преживявания, *Аве* е филм в стил road movie, който се фокусира върху младостта, любовта и смъртта през призмата на социал-

ните роли. Именно този филм на Константин е повод за нашия разговор.

Й В последните 15-20 години работиш много успешно в сферата на визуалните изкуства. Какво те привлича в киното, което разказва истории по добрия стар традиционен начин?

К Бях на 17 или 18 години, когато за първи път реших, че искам да направя филм. От този период е и първият ми опит да напиша сценарий. Оттогава постоянно работя върху различни истории и скици за филми. За мен литературата е в основата, а киното просто си служи с допълнителни елементи като картина и звук, за да разкаже една история.

Киното и литературата са повлияли върху формирането на светогледа ми в много по-голяма степен от изобразителното изкуство. Аз съм киноман в истинския смисъл на думата – ако съм лишен от кино, изпадам в абстиненция.

Сред късометражните заглавия във филмографията на Константин са: *Лимонът си е лимон* (2001), *3001* (2002), *Un Peu Moins* (2004) и *Peg Hook* (2009).

КИНО / КОНСТАНТИН БОЖАНОВ

Konstantin Bojanov is one of those Bulgarians who is better known abroad. After graduating from the National School of Fine Arts in Sofia and the Royal College of Art in London, he moved to the US, where he has successfully pursued a career as a visual artist. His dream, however, was to become filmmaker. After a course in documentary production at New York University and a few short films, he presented his first documentary project *Invisible* in 2005. This gritty story about the everyday life of several drug addicts roaming the streets of Sofia gained international acclaim, so it was no surprise when Cannes Critics' Week announced at the end of April that they had selected Konstantin's debut feature. Based on autobiographical events, *Ave* is a road movie that focuses on youth, love and death through the prism of social roles.

Y Over the past 15-20 years you have been working very successfully in the field

of visual arts. What has attracted you to cinema, which tells stories the good old-fashioned way?

K I was 17 or 18 years old when I first decided that I wanted to make a film. My first attempt to write a script also dates from this period. Ever since then, I have constantly been working on various stories and sketches for films. For me, literature is the foundation, cinema just uses additional elements, such as image and sound, to tell a story.

Cinema and literature have influenced the development of my views and beliefs much more than the visual arts. I am a film addict in the true sense of this word – if I am deprived of cinema, I go into withdrawal.

Y Which film directors do you like and feel inspired by?

K I adore the cinema of the 70s, both American and European. The list of the directors I love and admire is long. The strongest influence on me has probably

Konstantin's filmography includes the following shorts: *Lemon Is Lemon* (2001), *3001* (2002), *Un Peu Moins* (2004), and *Red Hook* (2009).

Й Кои са кинорежисьорите, които ти харесват и те вдъхновяват?

К Обожавам киното на 70-те години, както американско, така и европейско. Списъкът на режисьорите, които обичам и които уважавам, е дълъг. Може би най-силно са ми повлияли автори като Антониони, Бунюел, Пазолини, Терънс Малик, Вернер Херцог, Годар, Луи Мал, Кешловски и, разбира се, Кубрик. Но голяма част от любимите ми филми са на по-малко известни режисьори като Томас Гутierrez Алеа, Виктор Ерице, Джери Шацбърг и Карлос Саура.

Й По принцип смятам, че има пряка зависимост между успеваемостта на младите български режисьори и наличието на дълги периоди от живота им, в които те са учили или работили в чужбина. Как опитът от живеенето "навън" ти помогна за подготовката и реализацията на *Аве*?

К Като цяло живея номадски живот. Прекарвам около 6 месеца от

годината в Ню Йорк, а останалата част в България, Западна Европа и Северна Африка, или просто пътувам. Колкото по-надалече, толкова по-добре. За себе си съм убеден, че ако никога не бях напуснал България, мирогледът ми щеше да бъде много по-ограничен, това важи и за киноезика, с който си служи.

Проблемът на българското кино, с много малки изключения, е, че преводимостта му се изчерпва в пределите на Подуяне и Люлин. За съжаление режисьорите тук не се опитват да разказват прости човешки истории, които могат да бъдат разбрани навсякъде, а боравят с изкривени жанрови клишета. Резултатът е своеобразна киночалга – лафчета, кебапчета и лютеница...

Й Как работихте с Арнолд Баркус като съсценаристи на *Аве*? Доколко то ми е известно, неговият опит е по-скоро като актьор. Заедно ли развивахте идеята от самото

Един от най-известните филми с Арнолд Баркус като актьор е романтичната драма *Неделя* (1997), носител на две награди от кинофестивала в Сънданс.

FILM / KONSTANTIN BOJANOV

Poduene and Lyulin are outer suburbs of Sofia.

Chalga is a Bulgarian musical genre that mixes pop and folk elements, with lyrics that usually are about sex, cars and money.

Kebabcheta (grilled sausages) and *lyutenitsa* (something like non-spicy salsa) are traditional Bulgarian foods.

One of the most famous films with Arnold Barkus as an actor is the romantic drama *Sunday* (1997), which won two awards at the Sundance Film Festival.

been the work of directors such as Antonioni, Buñuel, Pasolini, Terrence Malick, Werner Herzog, Godard, Louis Malle, Kieslowski, and, of course, Kubrick. Nevertheless, my favorite films have been directed mostly by less famous directors, such as Tomás Gutiérrez Alea, Víctor Erice, Jerry Schatzberg, and Carlos Saura.

Y In general, I believe there is a direct correlation between the success of young Bulgarian filmmakers and certain long periods in their biographies during which they have studied or worked abroad. How did the experience of living "outside" help you in preparing and shooting *Ave*?

K I live a nomadic life. I spend about six months of the year in New York and the rest in Bulgaria, Western Europe and North Africa, or just traveling. The farther, the better. I am convinced that if I had never left Bulgaria, my views would have been much more limited and this applies equally to the cinematic language I use.

The problem in Bulgarian cinema, with very few exceptions, is that its translatability ends at the borders of Poduene and Lyulin. Unfortunately, most Bulgarian filmmakers do not try to tell simple human stories that can be understood everywhere – instead, they deal with somewhat distorted genre clichés. The result is *cinechalga* – clichéd catchphrases, *kebabcheta* and *lyutenitsa*...

Y How did you come to work with Arnold Barkus as a co-scriptwriter for *Ave*? As far as I know, he has more experience as an actor. Did you develop the idea together from a scratch or did Arnold contribute more in the role of a script doctor?

K Arnold and I worked in full collaboration. In the last few years he has worked mostly as a scriptwriter. We have written several scripts together. To be honest, I see the role of the script doctor as an academic appendix, which

начало или Арнолд имаше по-скоро функцията на script doctor?

К С Арнолд работим пълноправно на колаборативни начала. В последните години той работи основно като сценарист. С него имаме няколко съвместни сценария.

Ако трябва да съм откровен, аз гледам на позицията script doctor като някакъв академичен апендикс, от който се опитвам да стоя колкото се може по-далеч. Когато имам нужда от мнение върху сценарий, по който работя, се обръщам към режисьори и сценаристи, мои приятели, чиито креативен труд уважавам.

Й За мен беше интересно да съпоставя първия ти пълнометражен проект, документалния филм *Невидими*, с темата и стила на *Аве*. Персонажите в единия са болезнено открити, а сценарият на другия е изграден върху лъжата като начин на живот. Едновременно с това камерата и в двата филма е безкомпромисно близо

до лицата на хората.

К Главната героиня на *Аве* дълбоко в себе си е също толкова болезнено откровена, макар и да е патологична лъжкуня. Това звучи като парадокс, но е точно така – лъжите ѝ са невинни и прикриват болезнена чувствителност. За мен човешкото лице говори повече от диалога. Седемдесет процента от *Имало едно време на Запад* са лица в близки планове (останалото са панорами). В следващия си филм смятам да се доближа още повече. Само очи! Това, разбира се, е шега.

Й Двамата главни изпълнители, Ованес и Анжела, се появяват за първи път като екранна двойка в *Източни пиеси* – тогава ли ги набеляза за своя филм или имаше други съображения, за да ги избереш за ролите на Камен и Аве?

К Изборът ми на Ованес няма нищо общо с *Източни пиеси*, филм, който харесвам и който е пример за

КИНО / КОНСТАНТИН БОЖАНОВ

I try to avoid as much as possible. When I need an opinion on a script I am working on, I seek the opinion of directors and scriptwriters, friends of mine, whose creative work I admire.

Y It was interesting for me to compare your first feature-length project, the documentary *Invisible*, with the theme and style of *Ave*. In *Invisible* the characters are painfully honest, while the story of *Ave* is built on the lie as a way of life. At the same time, the camera work in both films is remorselessly close up on people's faces.

K Deep inside, the main protagonist of *Ave* is also painfully honest, although she is a pathological liar. This sounds like a paradox, but it is true – her lies are innocent and mask her painful vulnerability. For me, the human face says more than dialogue. Seventy percent of *Once Upon a Time in the West* is close-ups of faces (the rest are wide shots). For my next film I plan to get even closer. Only eyes! This is a joke, of course.

Y The two main actors, Ovanes and Anjela, first appear as a screen couple in *Eastern Plays* – was that the moment when you picked them out for your film or did you have some other reasons for choosing them for the roles of Kamen and Ave?

K The choice of Ovanes had nothing to do with *Eastern Plays*, a film that I like and that is an example of universality in Bulgarian cinema. I started casting for *Ave* at the end of 2007, almost two years before the actual shooting. At that time I found Ovanes. When I offered him the lead male role in *Ave*, he replied to me: "I can't play a lover. I will suffer and nothing good will come of it". During shooting he was indeed "suffering," even though he wasn't playing a "lover," but I would personally say that everything turned out well.

I saw Anjela for the first time in *Eastern Plays*. She was among the 600-700 girls I auditioned for the role. The casting for the leading female role took more than a

универсалност в българското кино. Започнах кастинг за Аве в края на 2007, почти две години преди самите снимки. Тогава намерих и Ованес. Когато му предложих главната роля в Аве, той ми отговори: "Не мога да играя някакъв любовник. Ще се намъча и нищо няма да се получи." По време на снимките той доста се "намъчи", въпреки че ролята не беше на "любовник", но в крайна сметка аз лично бих казал, че се получи много добре.

Анжела наистина я гледах за първи път в *Източни пиеси*. Тя беше сред онези 600-700 момичета, които видях за тази роля. Кастингът за главната женска роля продължи повече от година. Избрах Анжела 10 дни преди започване на снимачния период и всеки около мен се опитваше да ми каже, че съм луд да взема натуршчица – гума, чиято конотация в България ненавиждам. Аз предпочитам да работя с натуршчици, отколкото с професионални актьори.

И В твоя филм участват и някои от най-опитните и обичани актьори от българския театър, как работи с тях на снимачната площадка? К На този въпрос ще бъда лаконичен: с някои от тях много трудно. С други бих работил отново с удоволствие.

И Доколкото ми е известно, Аве е закупен за разпространение от Le Pacte още преди Седмицата на критиката в Кан да обяви, че филмът е селектиран за тяхната програма. Как ги убеди да ти се доверят?

К Аве беше закупен от Le Pacte през декември 2010. Имахме планувани прожекции в Париж за около десетина sales агенти. Жан Лабади и Тома Пибаро от Le Pacte бяха първите, които видяха филма. Жан ни каза, че ще ни направи оферта до 10 часа на другата сутрин и ако сме съгласни с офертата, да отложим всички останали прожекции още същия ден. Кое то ние направихме.

Жан Лабади е легендарен кинопродуцент и дистрибутор, който в продължение на 35 години е подпомогнал над 600 филмови проекта, включително и 9 носителя на "Златна палма" от Кан.

На руски "натурщик" означава модел, който позира при създаването на художествено произведение.

FILM / KONSTANTIN BOJANOV

The Russian word *naturshchik* means a model who poses during the process of creating a piece of art.

Jean Labadie is a legendary film producer and distributor, who has supported over 600 cinema projects during his 35-year career, including nine winners of Cannes' Palme d'Or.

year. I chose Anjela ten days before the shooting began and everyone around me was trying to tell me that I was completely crazy to choose a non-professional actor or *naturshchitsa* – a word whose connotation in Bulgarian I hate. I prefer to work with non-professional actors rather than professional actors.

Y Some of the most experienced and beloved actors from Bulgarian theater take part in your film, too. How did you work with them on the set?

K I will reply quite briefly: it was very difficult with some of them. With others, I would work with them again with pleasure.

Y Ave was purchased for distribution by Le Pacte before the Critics' Week in Cannes announced that the film was selected for their program. How did you convince them to trust you?

K Ave was bought by Le Pacte in December 2010. We had scheduled

screenings in Paris for about a dozen sales agents. Jean Labadie and Thomas Pibarot from Le Pacte were the first who saw the film. Jean told us that he would make us an offer by 10 am the next morning and if we agreed with this proposal, we should postpone all other screenings on that day – which we did.

Y I know that you participated in the latest edition of Sofia Meetings with a pitch for *The Bus*, but I am also curious about what is going on with your project for a film adaptation of *Crime and Punishment* in Brooklyn?

K *Crime and Punishment* in Brooklyn is a rather large-scale project and is on hold at this stage. Right now I am working with Geoffroy Grison on the script of *The Bus* and also a lower budget film to be shot in Brazil.

Y Do you have any plans to go back to sculpture and multimedia?

K At this point it is a little hard to juggle

Й Знам, че на последното издание на Sofia Meetings участва с pitching за *The Bus*, но ми е любопитно и какво се случва с проекта ти за филмова адаптация по *Престъпление и наказание в Бруклин*?

К *Престъпление и наказание в Бруклин* е доста голям проект и на този етап е on hold. В момента работя с Джофроя Гризон по сценария на *The Bus* и също така подготвям един понискобюджетен филм, който ще бъде заснет в Бразилия.

Й А имаш ли планове да се завърнеш към скулптурата и мултимедията?

К На този етап ми е малко трудно да жонглирам с един куп неща едновременно. През последната година отказах няколко изложби, тъй като не можех изцяло да им се посветя, а не искам да правя половинчати неща. Бъдещето ще покаже как и дали ще успея да намеря баланс между кино и изобразително изкуство.

КИНО / КОНСТАНТИН БОЖАНОВ

so many things simultaneously. In the past year I cancelled several exhibitions since I was not able to devote myself to them fully; in general, I don't like doing things half-assed. The future will show whether and how I will manage to find a balance between cinema and visual arts.

FILM / KONSTANTIN BOJANOV

АНДРЕЙ УЖИЦА

текст
ЙОАНА ПАВЛОВА

фотография
АРХИВ

“Автобиографията на Чаушеску”

СПИСАНИЕ ЕДНО

text and translation by
YOANA PAVLOVA

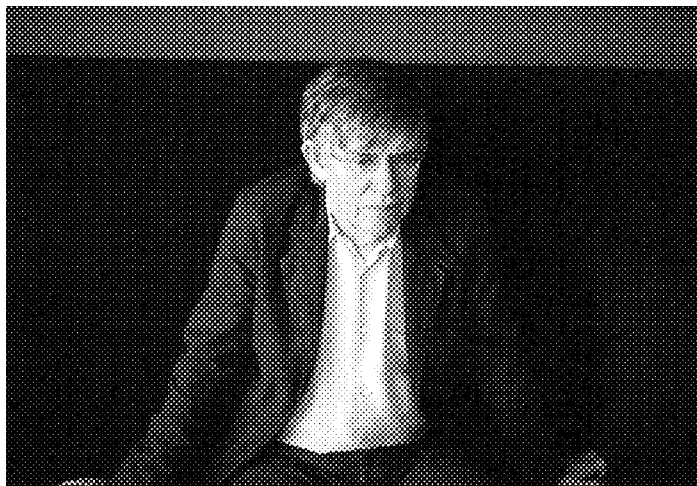
ANDREI UJICĂ

photography by
ARCHIVE

“The Autobiography of Nicolae Ceaușescu”

Когато се срещам с Андрей Ужица в Ротердам, всички телевизионни канали показват площад Тахрир в Египет, революцията в Северна Африка точно е започнала. По някакво съвпадение г-н Ужица е поканен от Ротердамския кинофестивал не само като член на основното жури, но и за да представи последния си проект, *Автобиографията на Николае Чаушеску*, финалната част от неговата документална трилогия за комунизма. След *Videograms of a Revolution* (1992), който предава събитията около революцията от 1989-а, и *Out of the Present* (1995), който разказва за руския космонавт Сергей Крикалев, третият филм се фокусира върху политическия живот на скандалния румънски лидер. Благодарение на уникалните архивни кадри, от които е изградена *Автобиографията*, можем да видим превръщането на Николае Чаушеску от амбициозен партиен лидер през 1965-а в объркан

старец по време на процеса срещу него през 1989-а, но, разбира се, всичко това през погледа на г-н Ужица.

Кадрите за филма са взети от архива на Националния филмов архив.

EDNO MAGAZINE

When I met Andrei Ujică in Rotterdam, all the TV stations were showing Tahrir Square in Egypt – the revolution in North Africa had just begun. Coincidentally, Mr. Ujică was invited by the Rotterdam film festival not only as part of the main jury, but also to present his latest project, *The Autobiography of Nicolae Ceaușescu*, the final part of his documentary trilogy on communism. After *Videograms of a Revolution* (1992), which conveys the events around the Romanian Revolution in 1989, and *Out of the Present* (1995), which tells the story of the Russian cosmonaut Sergei Krikalev, the third film focuses on the infamous Romanian leader's political life. Thanks to the unique authentic footage that makes up *The Autobiography*, we can witness the transformation of Nicolae Ceaușescu from an ambitious party leader in 1965 to a confused old man at his trial in 1989 – through Ujică's eyes, of course.

Й Да започнем с някои подробности около архивния материал, доста епизоди са заснети от кола или по време на официални визити в чужбина – имало ли е специален екип, който да отразява пътуванията на Николае Чаушеску?

А Да, неговите лични оператори са били навсякъде. Те са били нещо като охранители с камери, снимали са в Румъния и в чужбина. Тези трима-четирима души са били служители на държавното Студио за документални филми Сахия. Най-общо, Националната телевизия е използвала техния материал, тъй като други хора не са били допускани до Чаушеску. Що се отнася до пътуванията зад граница, тези величествени изображения от Китай или Северна Корея, да кажем, те са били заснети от местни оператори. По онова време държавните студия са обменяли подобни кадри, ето как са се появили в румънския архив.

Й Дали всички тези видеа от вашия филм са били показвани публично?

А Материалът от частния живот на Чаушеску не е излъчван никога. Освен това всички тези малки автентични моменти, които виждате, извън протокола никога не са използвани с пропагандни цели. От друга страна, както става при подобен род монтажни филми, режисурата на мизансцена се поражда от факта, че конструирахме доста сцени, които не съществували в архива.

Й Бихте ли нареكل това "манипулация"?

А Не, защо манипулация? Напротив, никога не съм претендирал, че правя документалистика. Това е филм, базиран на исторически документи, но процесът е сходен с писането на исторически роман. Е, писателят може да измисли някакви персонажи, но аз никого не съм измислил. Сцени също не съм измислял, просто се опитам да

Александру Сахия е румънски журналист и новелист, който умира на 29 години през 1937 г. Активен член е на Румънската комунистическа партия и държавата кръщава студиото за документални филми на негово име.

КИНО / АНДРЕЙ УЖИЦА

Y Let's start with some details about the archive. There were many episodes shot from cars or during official visits abroad – was there a special crew assigned to cover Nicolae Ceaușescu's trips?

A Yes, his own cameramen were everywhere. They were sort of like bodyguards with cameras, they filmed in Romania and abroad. These three or four people were employees of the Sahia State Documentary Film Studio. The National Television generally used their videos, since other people were not allowed near Ceaușescu. As far as the foreign visits were concerned, the spectacular images you see in China or North Korea, for example, were shot by local cameramen. At that time, the state studios exchanged this kind of footage, and so it ended up in the Romanian archive.

Y Was all the footage from your film shown publicly during Ceaușescu's time?

A The shots of Ceaușescu's private

life were never screened. Also, the small authentic moments you see, without the protocol, were never used in edited propaganda. On the other hand, as tends to happen in this kind of montage film, the directing of the mise-en-scène derives from the fact that we have constructed many scenes that did not exist in the raw archival footage.

Y Would you call this "manipulation"?

A No, why manipulation? On the contrary, I have never pretended to make a documentary. It is a film based on historical documents, but the process is similar to writing a historical novel. Sure, a writer can invent some fictional characters, but I did not invent anyone. I did not invent scenes either, I just tried to see these moments more clearly, from an artistic, subjective point of view.

Y What about the sound? It is very powerful, especially combined with the imagery.

Alexandru Sahia was a Romanian journalist and short story writer who died in 1937 at the age of 29. Since he was an active member of the Romanian Communist Party, the socialist authorities named the Documentary Film Studio after him.

FILM / ANDREI UJICĂ

видя тези моменти от артистична, субективна гледна точка.

Й А звукът? Според мен беше изключително въздействащ, особено в комбинация с изображението.

А Звукът беше огромен труд – почти всички кадри са без звук, така че трябваше да го възстановим. Избрахме да направим това на различни нива. В някои моменти звукът е натурален, или поне зрителите така смятат, а в други става доста абстрактен. Освен това реших да оставя някои епизоди без звук, по драматургични причини, за да провокирам усещането за дистанция или интимност. Това беше и начин да покажа материала в неговия чист вид.

Й Мислили ли сте за това да не организирате епизодите в *Автобиографията* хронологично, или от самото начало възнамерявахте да структурирате филма по този начин?

А От самото начало бях почти сигурен, че ще използвам хронологична структура. Някой сега и изведнъж си спомня за времената на своята политическа власт. В подобна ситуация, когато говорим за процесите на паметта, се наблюдават два типа хора: едните си спомнят за миналото си в хронологичен ред, а другите – не. Аз лично съм от първата категория. Филмът е биография на Чаушеску, но съставена от друг човек, в този смисъл става дума за сложна игра на взаимодействие между две личности. Все пак по средата на филма има един епизод, с продължителност около половин час, който е ретроспекция в ретроспекцията. Имам предвид периода между 1973-а и 1978-а, съответно между 55-ия и 60-ия рожден ден на Чаушеску.

Й Докато гледах филма, имах усещането, че увеличавате нивата на абстрактност с всяка следваща година от живота на диктатора.

Звуков дизайнер и монтажист на Автобиографията на Николае Чаушеску е Дана Бунеску, която е работила с почти всички известни румънски режисьори от последното десетилетие.

КИНО / АНДРЕЙ УЖИЦА

The sound designer and editor of *The Autobiography of Nicolae Ceaușescu* is Dana Bunesco, who has worked with almost all famous Romanian directors in the last decade.

A The sound was a huge amount of work – almost all of the footage is silent, so we had to reconstruct it. We chose to do this on many different levels. At some points the sound is “natural” – or at least you are led to believe that it is, while at others the sound becomes quite abstract. Moreover, I decided to leave some episodes silent for dramaturgical reasons, to create a feeling of distance or intimacy. It was also a way to show the material in its purity.

Y Did you consider not organizing the episodes in *The Autobiography* chronologically or was your intention always to structure the film like that?

A I was quite sure from the very beginning that I would use a chronological structure. Somebody is sitting there and suddenly has a flashback about his time in power. In such a situation, when it comes to memory processes, you can observe two different types of people: some recall their past

chronologically and others – not. I personally belong to the first category. The film is Ceaușescu’s biography, but made by another person; thus, it is a complicated play of interaction between two personalities. Anyway, in the middle of the film there is this episode, about half an hour long, which is actually a flashback within a flashback. I am referring the period between 1973 and 1978, between Ceaușescu’s 55th and 60th birthdays, respectively.

Y While I was watching the film, I had the feeling that you increase the abstract levels with the passage of the years. Your storytelling methods seem to become more experimental and metaphorical with the approach of the revolution.

A Each narrative work needs an introduction and I always opt for a classical opening. Indeed, the retrospective begins with the funeral of Gheorghe Gheorghiu-Dej in 1965, which was shot in the manner of Italian

Gheorghe Gheorghiu-Dej was general secretary of the Romanian Communist Party for roughly twenty years, from the end of World War II until his death in 1965. He met Nicolae Ceaușescu in prison and gave his political career a boost after they both gained their freedom.

Драматургичните средства като че ли стават по-експериментални и метафорични с приближаването на революцията.

А Всяко повествование има нужда от въведение и аз винаги предпочитам класическото начало. Наистина, ретроспекцията започва с погребението на Георге Георгиу-Деж през 1965-а, което е било заснето в стила на италианския неореализъм, така че можете да се подготвите за дълъг епос, с възход и падение, като в класически биографичен филм. Въпреки че можете да забележите метафори още в първите епизоди, от един момент нататък те стават все повече и повече, на визуално и звуково ниво. Този прелом е 55-ият рожден ден на Чаушеску.

Й Какво се е случило през 1973-а, защо избрахте този момент?

А Във филма виждате пука на Чаушеску през 1978-а, когато посещава Бъкингам. Смятам, че този момент

е много интересен от психологическа гледна точка. Представям си, че когато е стигнал върха, е започнал да си задава въпроси, опитвайки се да формулира упадък. Колкото и да е странно, знаците за това се появяват около 55-ия му рожден ден. Някъде в първата половина на 70-те Чаушеску трябва да се справи с наводненията, Вранчанското земетресение, смъртта на майка си, опозицията в Конгреса и т.н.

Й Живеете в Германия от 1981-а и сте видели румънската революция по телевизията. Как се чувствяхте, връщайки се назад към тези образи, преоткривайки революцията 20 години по-късно?

А Всъщност това беше най-голямата ми мотивация. Имах нещо като чувство за вина заради това, че не съм бил там, на улиците. Още с първия ми филм, *Videograms of a Revolution*, се опитвам да реконструирам събитията от онова време.

Георге Георгиу-Деж е генерален секретар на Румънската комунистическа партия в продължение на близо 20 години, от края на Втората световна война до смъртта си през 1965-а. Запознава се с Николае Чаушеску в затвора и подкрепя политическата му кариера, след като и двамата са освободени.

През 1971-а Чаушеску узаконява култа към личността си посредством така наречения Юлски тезис. Три години по-късно, през 1974-а, той става първият президент на Румъния – действие, което съвсем не е прието с пълно единодушие, както обикновено.

FILM / ANDREI UJICĂ

In 1971, Ceaușescu legalized his cult of personality with the so-called July Theses. Three years later, in 1974, he became the First President of Romania – an act that was not accepted unanimously as usual.

Cristian Mungiu is among the most prominent Romanian filmmakers. His film *4 Months, 3 Weeks and 2 Days* won the 2007 Palme d'Or in Cannes.

Inaugurated in 1960, Sala Palatului hosted the congresses of the Romanian Communist Party. Nowadays it is used as a conference center and a concert hall.

neorealism, which primes you for a long epic, with a rise and a fall, like a classical biopic. Even though you can spot metaphors in the first episodes, at a certain point they become more numerous, both on the visual and aural levels. The turning point is Ceaușescu's 55th birthday.

Y What happened in 1973, why did you choose this moment?

А In the film, you see the peak of Ceaușescu's career in 1978, with his visit to Buckingham Palace. I find this moment very interesting from a psychological point of view. I imagine that when he arrived at this apex, he started questioning himself, trying to figure out how the decline would come about. Curiously enough, these signs first appeared around his 55th birthday. Roughly speaking, in the first half of the 1970s, Ceaușescu had to deal with floods, the Vrancea earthquake, his mother's death, and opposition at the party congress, among other things.

Y You have been living in Germany since 1981 and you watched the Romanian revolution on TV. How did you feel going back to these images and rediscovering the revolution twenty years later?

А This was actually my main motivation. I had a rather guilty conscience that I was not there, on the streets. Beginning with my first film, *Videograms of a Revolution*, I have been striving to reconstruct the events from that time.

Y How was the Romanian premiere of *The Autobiography of Nicolae Ceaușescu*? What were the reactions?

А It was a big event, at the end of October 2010. My Romanian distributor, Cristian Mungiu, came up with the idea of organizing the premiere in the very hall, Sala Palatului, that you see many times during the film. I was afraid that we would not be able to sell all four thousand tickets, but, in fact, it was full. It was a

Й Разкажете ми за румънската премиера на *Автобиографията на Чаушеску*, каква беше реакцията?

А Беше голямо събитие, в края на октомври 2010-а. На румънския ми разпространител, Кристиан Мунджиу, му хрумна да организираме премиера в същата конгресна зала, Сала Палатулуй, която виждате многократно във филма. Притеснявах се, че няма да успеем да продадем четири хиляди места, но всъщност беше пълно. Беше много специална вечер. После, разбира се, филмът провокира обществен дебат в Румъния седмици наред.

Й Младите хора днес не знаят много за епохата на комунизма, докато възрастните се опитват да потиснат спомените си.

А Точно така! *Автобиографията* е много провокативна за възрастното поколение, за младите е нещо като откровение. Голяма част от публиката на този филм в Румъния е

съставена от млади хора, които са любопитни да сверят историите, които са чували въщи. След като гледат филма, се прибират и питат родителите си: "Защо сте ръкопляскали през цялото време?" Както си представяте, по-възрастните зрители не се забавляват особено от моята гледна точка. Обвиняват ме, че показвам Чаушеску по човешки, спестявайки действителната мизерия, но филмът се нарича автобиография, той е личен и субективен.

Сала Палатулуй е открита през 1960-а като място за конгресите на Комунистическата партия. В момента се използва като зала за конференции и концерти.

КИНО / АНДРЕЙ УЖИЦА

FILM / ANDREI UJICĂ

very special evening. Then, of course, the film provoked public debate in Romania for weeks.

Y Young people today do not know much about the communist era, while older people try to suppress their memories.

A Exactly! *The Autobiography* is very provocative for the older generation, while for younger viewers it is a revelation of sorts. The majority of the audience for this film in Romania consists of young people, they are curious to verify the stories they have heard at home. After seeing the movie, they go back and ask their parents "Why did you applaud all the time?" As you can imagine, the older viewers are not very amused by my perspective. They accuse me of showing Ceaușescu as too human, sparing the actual misery, but the film is called an "autobiography" – it is personal and subjective.

WANTED: MOVIE STARS

СПИСАНИЕ ЕДНО

Няколко нови лица в киното ни
впечатлиха със силното си присъст-
вие на екран и с добрата си игра. Те
са млади, талантиливи, в началото на
своята кариера и играят в успешни-
те български кинопродукции от
последните години. Поканихме ги да
застанат пред нашия обектив на
фона на любимите си филми.

текст

ЙОАНА ПАВЛОВА

БОЯНА ГЯУРОВА

фотография

МИХАИЛ НОВАКОВ

EDNO MAGAZINE

text by

YOANA PAVLOVA AND

BOIANA GJAUROVA

translation by

BILIANA DESKOVA

A few new faces in cinema have
impressed us with their strong screen
presence and good acting. They are
young, talented, at the start of their
careers and have appeared in successful
Bulgarian film productions. We invited
them to pose for our camera against the
backdrop of their favorite films.

АЛИСА В СТРАНАТА НА ЧУДЕСАТА / ALICE IN WONDERLAND (2010)

АНЖЕЛА НЕДЯЛКОВА

Родена: 02.03.1991, София

Кино: *Източни пиеси*, реж. Камен Калев (2009);
Аве, реж. Константин Божанов (2011)

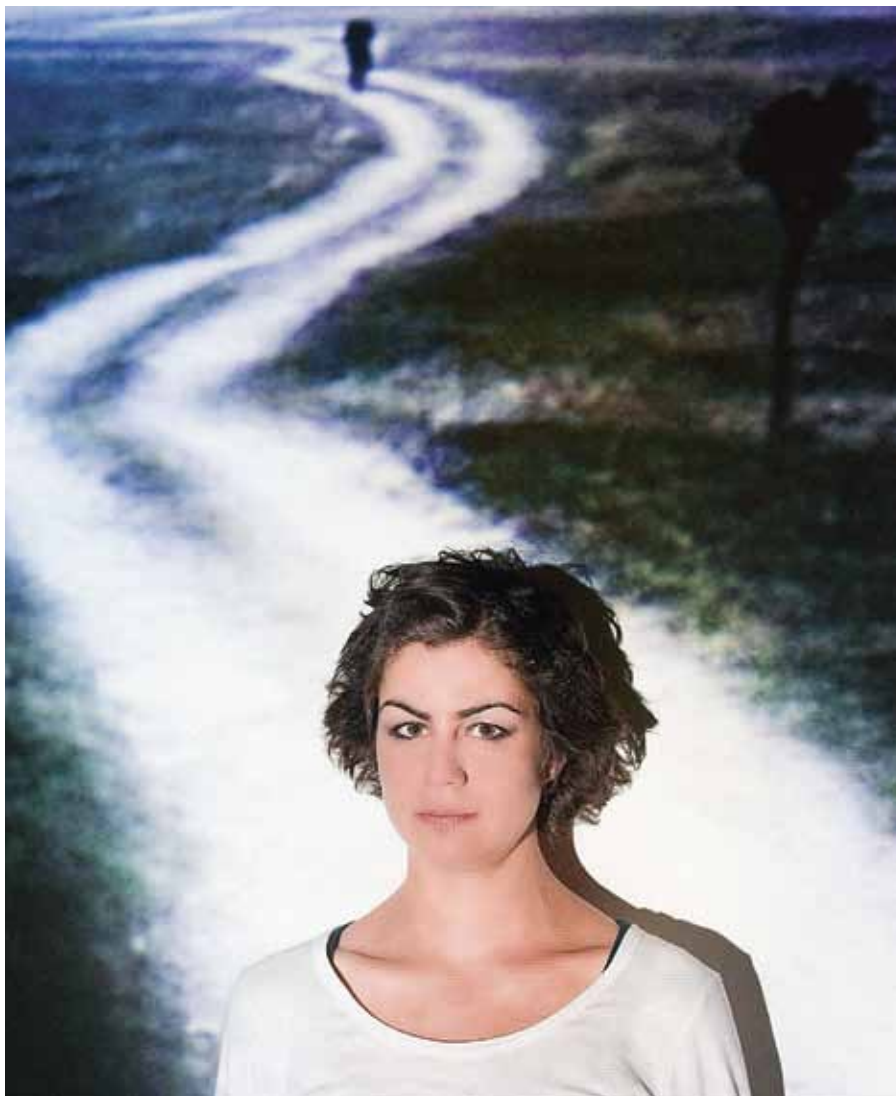
За българското кино: "Не знам, в момента ме вълнува абсолютно всичко, свързано с правенето на кино, това е един нов свят за мен и все още се чувствам като Алиса в страната на чудесата."

ANJELA NEDYALKOVA

Born: 02.03.1991 in Sofia

Films: *Eastern Plays*, director Kamen Kalev (2009); *Ave*, director Konstantin Bojanov (2011)

On Bulgarian cinema: "I don't know, at the moment I'm interested in everything connected to cinema. This world is new to me, I still feel like Alice in Wonderland."

ЖЕРТВОПРИНОШЕНИЕ / THE SACRIFICE (1986)

ЕЛЕНА ДИМИТРОВА

Родена: 18.10.1981, София

Кино: *Ловен парк*, реж. Любомир Младенов (2009);

Свещена светлина, реж. Георги Тенев (2011);

Юлско утро, реж. Владимир Андонов (постпродукция)

За възхновението: "Има едни неща по-големи от мен и ако за малко ги докосна, това ме изпълва с някакво чувство за смисъл. А иначе – действеността, това, което виждаме всеки ден, е нещо, за което трябва да се говори."

ELENA DIMITROVA

Born: 18.10.1981 in Sofia.

Cinema: *Hunting Park*, director Lyubomir Mladenov

(2009); *Holy Light*, director Georgi Tenev (2011);

July Morning, director Vladimir Andonov (in post-production)

On inspiration: "There are things larger than me and if I touch them, it fills me with a sense of meaningfulness. Otherwise, reality is what we see every day and it is something we should talk about."

ЧАЙ В ПУСТИНЯТА / THE SHELTERING SKY (1990)

ЯНА ТИТОВА

Родена: 26.02.1983, Пловдив

Кино: *Стъпки в пясъка*, реж. Ивайло Христов (2010); *Лов на дребни хищници*, реж. Цветодар Марков (2010); *Кецове*, реж. Валери Йорданов (2011)

Кино или телевизия? "Кино! Киното е възшеbstво, което телевизията няма как да улови. Аз не обичам да гледам телевизия, според мен в повечето случаи тя възпитава много лош вкус у хората, те свикват с това и после искат да го гледат и в киносалоните, и в театъра, а това е ужасно. Телевизията зомбира, а киното вдъхновява!"

YANA TITOVA

Born: 26.02.1983 in Plovdiv

Cinema: *Footsteps in the Sand*, director Ivaylo Hristov (2010); *Hunting Down Small Predators*, director Tsvetodar Markov (2010); *Sneakers*, director Valery Yordanov (2011)

Cinema or television? "Cinema! Cinema is magic that cannot be captured by television. I don't like watching TV, I think it imposes bad taste on people, and then they get used to it and expect to see it in cinemas, too, and that's terrible. Television creates zombies, whereas cinema inspires!"

НЕ СИ ОТИВАЙ / DON'T MOVE (2004)

ИВАЙЛО ДРАГИЕВ

Роден: 09.08.1986, София

Кино: *Дзифт*, реж. Явор Гърgev (2008); *ТИЛТ*, реж. Виктор Чучков (2011); *Номер 1*, реж. Атанас Христосков (2011)

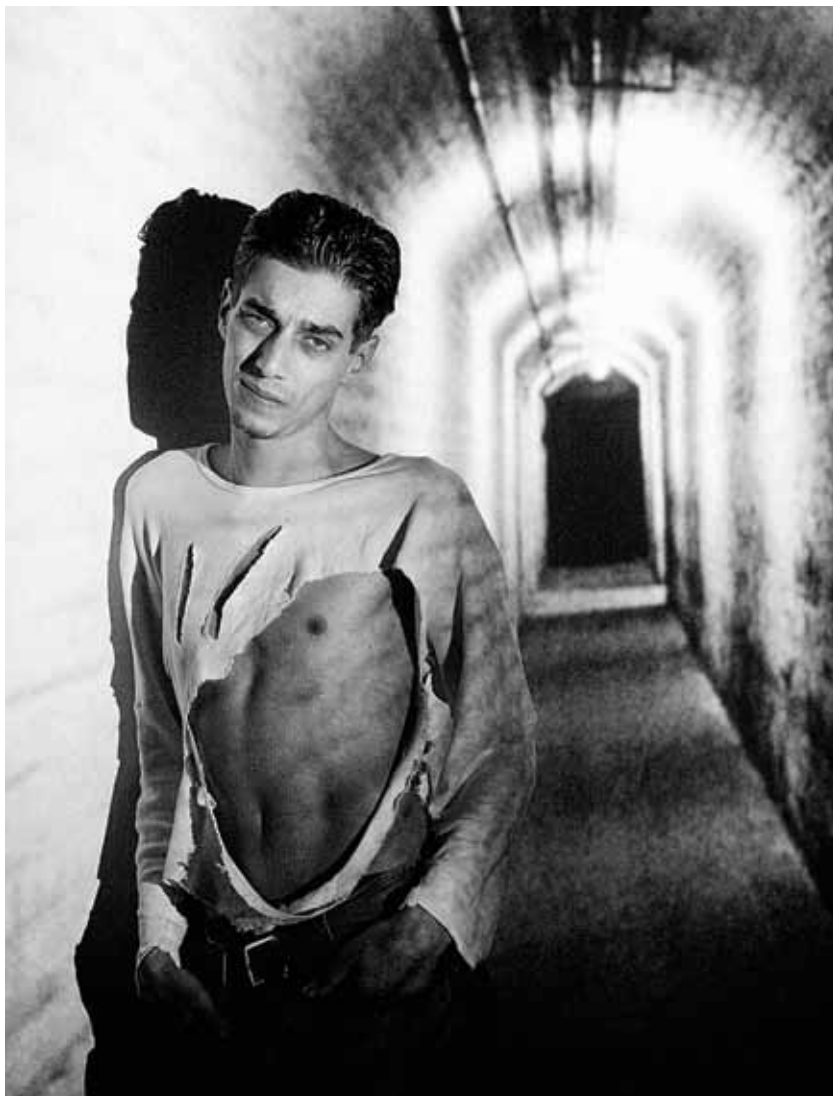
Какъв искаше да станеш като малък? "Като много малък исках да стана много неща – космонавт, полицаи и т.н., но от десетгодишен реших, че един ген ще стана актьор. А когато порасна, искам да стана голям актьор."

IVAYLO DRAGIEV

Born: 09.08.1986 in Sofia

Films: *Zift*, director Yavor Gardev (2008); *TILT*, director Victor Chuchkov (2011); *Number 1*, director Atanas Hristoskov (2011)

What did you want to be when you were little? "When I was little, I wanted to be many things when I grew up – an astronaut, a policeman, etc. But when I was ten, I decided I was going to be an actor. And when I grow up, I want to be a big-time actor."

РАЗЯРЕНИЯТ БИК / RAGING BULL (1980)

ОВАНЕС ТОРОСЯН

Роген: 07.12.1986, Ереван / Армения

Кино: *Приятелите ме наричат Чичо*, реж. Ивайло Христов (2006); *Моето мъничко нищо*, реж. Дочо Богжаков (2007); *Военен кореспондент*, реж. Костадин Бонев (2008); *Източни пиеси*, реж. Камен Калев (2009); *ТИЛТ*, реж. Виктор Чучков (2011); *Аве*, реж. Константин Божанов (2011); *Адриана / аз съм ти*, реж. Петър Попзлатев (постпродукция); *Малка хроника*, реж. Явор Веселинов (постпродукция)

За българското кино: "Българското кино в момента се движи напред, милиметър по милиметър, а аз съм милимундърът на милиметъра."

OVANES TOROSYAN

Born: 07.12.1986 in Yerevan, Armenia

Films: *My Friends Call Me Uncle*, director Ivaylo Hristov (2006); *My Little Nothing*, director Docho Bodjakov (2007); *War Correspondent*, director Kostadin Bonev (2008); *Eastern Plays*, director Kamen Kalev (2009); *TILT*, director Victor Chuchkov (2011); *Ave*, director Konstantin Bojanov (2011); *I Am You or Adriana*, director Petar Popzlatev (in post-production); *Small Chronicle*, director Yavor Veselinov (in post-production)

On Bulgarian cinema: "Bulgarian cinema is moving forward millimeter by millimeter, and I am one millimeter of the millimeter."

ВСИЧКО Е ЛЮБОВ / ALL IS LOVE (1979)

ИРЕНА ХРИСТОСКОВА

Родена: 21.04.1986, София

Кино: *Подслон*, реж. Драго Шолев (2011)

За или против НАТФИЗ? "Не съм против, но за мен най-великите актьори са си такива по рождение. Не е нужно да си завършил театрално училище, за да играеш добре – или го носиш в себе си, или не."

IRENA HRISTOSKOVA

Born: 21.04.1986 in Sofia

Films: *Shelter*, director Drago Sholev (2011)

For or against the National Academy for Theater and Film Arts? "I am not against it, but I think great actors are born. You don't have to graduate from a theater school to be a good actor – you either have it or you don't."

ЧЕЛЮСТИ / JAWS (1975)

ВЛАДИМИР ГЕОРГИЕВ

Роден: 06.07.1990, Пловдив

Кино: *Пазачът на мъртвите*, реж. Илиян Симеонов (2006); *Лов на дребни хищници*, реж. Цветодар Марков (2010)

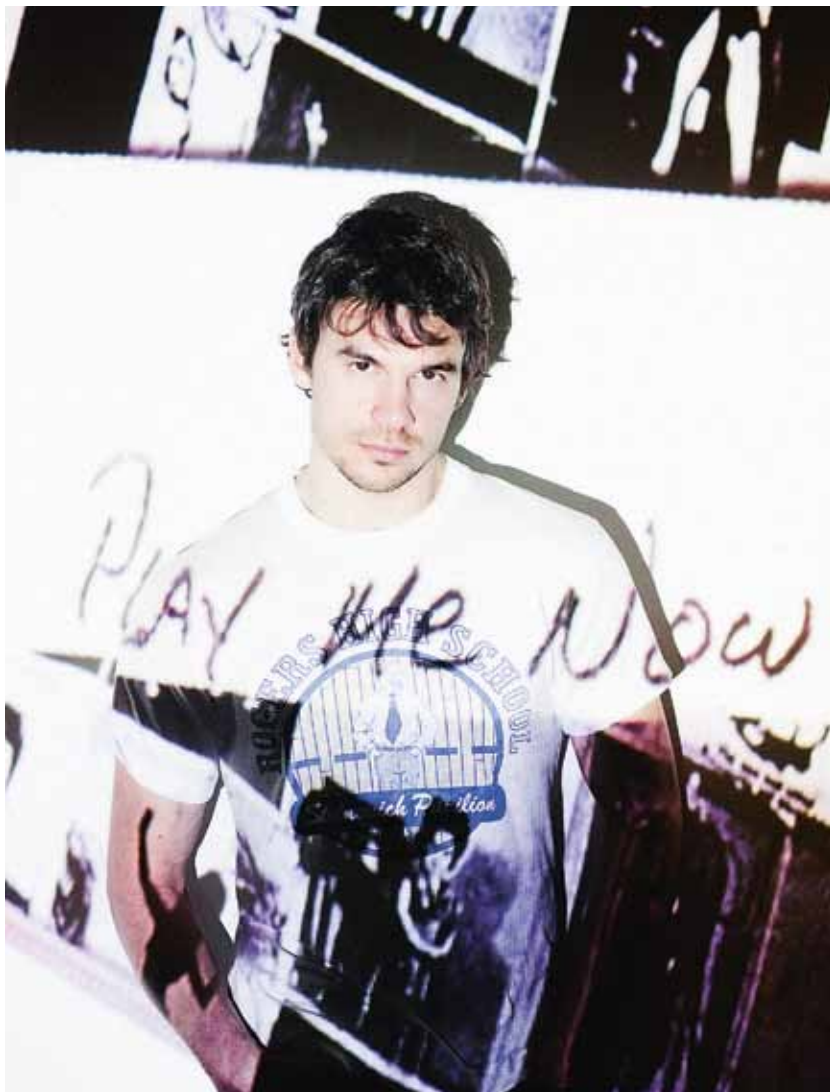
Брехт или Станиславски? "Това май бяха двете основни разбирания за градене на образ, или както там се вика. Аз не робувам на такива методики. Всеки да си играе, както знае. Това си е вътрешно усещане, което няма нищо общо с някакви теории и други подобни неща."

VLADIMIR GEORGIEV

Born: 06.07.1990 in Plovdiv

Films: *Protector of the Dead*, director Ilyan Simeonov (2006); *Hunting Down Small Predators*, director Tsvetodar Markov (2010)

Brecht or Stanislavsky? "I think these are the two main schools in terms of image structuring or whatever that's called. I am not a slave to any methodology. Each actor acts according to his skills. It's inside us and has nothing to do with theories or anything of the kind."

ОТ ДРУГАТА СТРАНА / THE DEPARTED (2006)

ИВАЙЛО ЗАХАРИЕВ

Роден: 04.10.1984, София

Кино: *Лов на дребни хищници*, реж. Цветогар Марков (2010); *Номер 1*, реж. Атанас Христосков (2011); *Пистолет, куфар и три смърдящи варела*, реж. Жоро Костов (2011); *Под прикритие*, сезонен сериал, БНТ продукция (2011)

За българското кино: "За радост вече имаме филми, които надскачат определението "добър за български" и достигат световната публика. Това се дължи на натрупания опит, на качествената техника и на добрите сюжети. За мен е супер да бъда част от това и се надявам това да е само началото."

IVAYLO ZAHARIEV

Born: 04.10.1984 in Sofia

Films: *Hunting Down Small Predators*, director Tsvetodar Markov (2010); *Number 1*, director Atanas Hristoskov (2011); *A Gun, a Suitcase and Three Stinky Barrels*, director Joro Kostov (2011); *Undercover*, television series, BNT production (2011)

On Bulgarian cinema: "I am glad that there are already films that can be defined as more than 'OK for a Bulgarian film' and which thus are able to reach an international audience. All of this is thanks to the experience we have gathered, the improved technical equipment and the good plots. I am really happy to be a part of it and I hope that this is just the beginning."

DENA – свободата да правиш non музика

текст
ИВАЙЛО СПАСОВ

фотография
СТЕФАН БОТЕВ

СПИСАНИЕ ЕДНО

text by
IVAYLO SPASOV

translation by
ANGELA RODEL

photography by
STEFAN BOTEV

DENA – The Freedom To Make Pop

EDNO MAGAZINE

“Само ако можеше повечето популярна музика да звучи така...” Рядко ми се случва да използвам подобно изречение. И това е, защото по-голямата част от днешния поп е или продуциран на конвейер изпод матрицата на някой загнил мейджър лейбъл, или е хайпнат до безобразие заради готината снимка, съпътстваща пълния с клишета първи сингъл на бандата X. За щастие се случват и изключения и за едно потенциално такова (силно се надявам) е следващата история. Накратко – става дума за един особено личен и пълен с неконвенционални звукови препратки музикален проект, наречен DENA. Заг него стои Деница Тодорова, която, както името ѝ многозначително показва, е от България, но от 7 години живее в немската столица. Преди време Дена разказа историята на The Whitest Boy Alive на страниците на списание Едно, а миналото лято се постарала доста да го вдигат да свирят в Пловдив. Както става ясно по-нататък,

тя е в бранша отдавна, а средата ѝ е съставена предимно от хора, занимаващи се с музика. Сега обаче съвсем логично е дошъл моментът, в който е решила да изпее няколко истории, подплатени с бийт. Първите парчета на Дена ще придобият публичност през май, затова решихме да поговорим с нея за нещата, които я карат да създава музика във време, когато забъркването в този бизнес съвсем не звучи като брилянтна идея. Дена разказва още за влиянието на средата, за очакванията и за евентуалния план Б. И така.

И Какъв е музикалният ти бекграунд?

Д Като дете пеех в хор и може би първите ми по-сериозни срещи с музиката датират откакто бях на 6. В един момент започнах да пиша текстове за песни. Записвах някакви рапове на един малък преносим касетофон и карах сестра ми да пее втори глас. Когато по-късно се преместих

МУЗИКА / DENA

“If only more pop music sounded like this.” This is a phrase I’ve rarely had occasion to use – because most pop today is either churned out on some fusty major label’s assembly line or has been hyped to death thanks to some cool photo accompanied the cliché-choked new single by band X. Fortunately, there are exceptions to this rule and the interview below introduces just one such potential exception (or so I hope). In short – I’m talking about an usually personal musical project filled with unconventional sounds that goes by the name of DENA. The force behind it is Denitsa Todorova – as her name makes clear, she’s from Bulgaria, but she’s been living in the German capital for the past seven years. A while back Dena brought the story of The Whitest Boy Alive to the pages of *Edno*, while last summer she spent lots of time and effort to get them to come play in Plovdiv. As will soon become clear, she’s been in the business for quite a while, and she moves mainly

in musical circles. So it makes perfect sense that the moment has now come for her to sing a few stories backed up by beats. Dena’s first few tracks will go public in May, so we decided to chat with her about what makes her create music at a time when getting mixed up in this business does not seem like such a brilliant idea. Dena also talks about the influence of Berlin, her expectations and her eventual Plan B. Here goes.

I What is your musical background?

D As a kid I sang in a choir, so perhaps my first real encounter with music dates back to when I was six. At a certain point I started writing lyrics. I recorded a few raps on a boom-box and made my sister sing harmony. Later when I moved to Berlin, a friend of mine and I started a group called Tschikabumm. It was 2004 and our music sounded like electro-punk. Actually, that was the start of serious music-making for me.

га живея в Берлин, с една приятелка направихме групата Tschikabutt. Годината беше 2004 и музиката ни звучеше като електро-пънк. Реално това беше началото на по-сериозно-то музициране.

И Кога се роди идеята за настоящия ти проект?

Д След като групата се разпадна, направих почти двегодишна пауза, през която опитах да задълбая в други матери, които ми бяха интересни – учих неща, свързани с визуалните изкуства. В един момент обаче осъзнах, че не мога да продължа така и трябваше да се върна към композирането. Така започнах да работя върху собствените си песни. По време на така наречената пауза се пробвах с правенето на бийтове. Интересното е обаче, че едва сега текстовете и музиката ми се срещат наистина.

И Кога показва музиката си за първи път пред публика?

Д За пръв път представих част от нещата си миналото лято на едно афтерпати на The Whitest Boy Alive. Те свиреха и направихме заедно четири парчета. След това през есента имах още два лайва с други музиканти. Но най-новата ми музика е тотално различна от всичко останало, което съм правила досега. В момента вкарваме в продукцията дигитално генерирани бийтове, вече няма бас китара, а само синт, полуакустичен гръм сет и освен това участва още едно момиче, което пее втори глас и свири перкусиите.

И Как намери хората, с които работиш в момента?

Д Те са финландци, казват се Kaiku Studios и се занимават с продуциране и мениджмънт. Имат и студио, както става ясно от името. По някое време есента направих две парчета и нещо ми подсказа, че трябва да ги изпратя именно на тях. Те ги харесаха доста и така започна всичко. Малко след

MUSIC / DENA

I When did you come up with the idea for your new project?

D After the group broke up, I took an almost two-year break, during which time I tried to get really into various things I was interested in – I studied things connected to visual arts. But at a certain point I realized that I couldn't go on like that and that I had to get back to composing. So I started working on my own songs. During this so-called break I started experimenting with making beats. The interesting thing is, however, that only now have my lyrics and music really started coming together.

I When did you first play your music in public?

D I presented some of my new stuff for the first time last summer at an after-party for The Whitest Boy Alive. They were playing and we did four songs together. After that in the fall I did two more live sessions with other musicians. But my latest music is completely different

from everything else I've done so far. At the moment I'm introducing digitally generated beats into the production, there's no more bass, just synth, semi-acoustic drum set and one other girl, who sings harmony and plays percussion.

I How did you find the people you're working with now?

D They are Finnish, they're called Kaiku Studios, and they're into production and management. And they have a studio, as the name implies. Some time in the fall I did two songs and something told me that I should send them to them specifically. They liked my stuff quite a bit and that's how everything started. Shortly after my shows last fall I realized that I needed to get back to my original understanding of beats and to use what I'd programmed at the beginning of my working process, and build the whole production on that. I decided I needed to totally avoid the classical group approach. Last year every person I was working with was pulling

участията ми миналата есен осъзнах, че трябва да се върна към първоначалното ми разбиране за биътове и да използвам това, което съм прозирала в началото на работния процес, и върху него да градя цялата продукция. Реших, че трябва да заобиколя тотално класическия групов подход. Миналата година всеки от хората, с които работех, дърпаше нещата накъдето си поиска, всеки имаше мнение. Стори ми се доста скучно, когато нещата се случват така. Установих, че трябва да се придържам към първоначалното си чувство – гласа, хармониите и биътовете. Направих своеобразен даунгрейд, за да стигнем до ядрото на нещата. Хората в студиото избухнаха, когато чуа тези голи демота от гласове и биът. Сега, когато работя с по-малко хора, съм доста по-спокойна и щастлива, защото всичко е по-концентрирано.

И Звучи като един доста личен проект.

Д Такъв е и затова съм толкова обсебена!

И На какви лейбъли се представяте в момента?

Д Имаме идеи, но не искам още да казвам нищо, за да не предизвикваме съдбата. Като цяло сме се насочили към съвременни биът ориентирани лейбъли.

И Как се случват първите стъпки на човек, който тепърва иска да пробие в музикалната индустрия, макар и в не толкова комерсиалната ѝ част?

Д В момента пазарът е зает от всевъзможна продукция. Този аспект на пренасищане може да откаже хората от това дори да се замислят да се занимават с музика. Аз обаче съм на едно друго ниво. Движещата сила при мен, клиширано или не, е любовта към музиката. Наблюдавала съм изключително много възходи и падения на хората в музикалния бранш,

МУЗИКА / DENA

things in a different direction, everybody had an opinion. It seemed pretty boring to me when things happen that way. I realized that I needed to stick to my original feeling – voice, harmony and beats. So I did a downgrade of sorts to get back to the core of things. The people at the studio freaked when they heard these naked demos with just voices and beats. Now that I'm working with fewer people I feel a lot calmer and happier, because everything is more concentrated.

I It sounds like a pretty personal project.

D It definitely is – that's why I'm so obsessed!

I What labels are you sending stuff to at the moment?

D We've got some ideas, but I'd rather not name any names so as not to jinx it. Overall, we're looking at contemporary beat-oriented labels.

I So what are the first steps a person

has to take to break into the music industry, even one of its less commercial parts?

D Right now the market is flooded with all kinds of productions. This oversaturation might prevent some people from even considering going into music. I'm on a different level, though. The driving force for me, as clichéd as it might sound, is my love of music. I've witnessed countless rises and falls in the music industry, since I'm surrounded by musicians, so I've got all the possible scenarios in my head. It's not like I have some Plan B, but life itself is Plan B. I've just got to stay on the ground – I have no intention of flying off into the clouds. Of course, I'm not going to get hysterical if Jay-Z doesn't call me that second he hears my new tracks. Frankly, I want to say some things and sing what I need to sing. For me, there's no other way to make music. How visible my music will be against the backdrop of the whole flood of new music is another question entirely.

тъй като съм обградена от музиканти, така че в главата си имам всичките възможни сценарии. Не че имам някакъв план Б, но животът сам по себе си е план Б. Просто трябва да остана на земята – нямам намерение да летя в облаците. Естествено, че няма да направя голяма драма, ако Jay Z не ми се обади веднага щом чуе новите ми парчета. Честно казано, искам да си кажа нещата и да изпая това, което трябва да изпая. За мен няма друг начин за правене на музика. Въпросът го каква степен моята продукция ще е видима на фона на целия поток от нова музика е друг. Но това зависи естествено от качеството на продукта.

И Значи нямаш грандиозни амбиции?
Д Не знам кое е по-голямото зло – да ти е достатъчно, че си направил нещата както искаш, или да очакваш след това целият свят да полудее по тях. аз искам да убедя преди всички себе си, че музиката ми е добра.

Най-добрият сценарий е хората да зацелят какво искам да кажа и да стане парти. Това е. Стимулът ми не е финансов. Естествено, че оптималната цел е нещата да намерят своето място на пазара, но това в никакъв случай не е водещият мотив. Много се кефя на този нищо за губене левъл, в който се намирам в момента. Това е свобода!

И Музиката ти ми звучи като една добра комбинация между добра електронна музика и поп.

Д Да, тя е един big DIY поп, вдъхновен от ъндърграунда.

И Как ще си определиш стила в момента?

Д Що се отнася до бийта – правя обратното на прав ритъм. Смесвам хип-хоп, болканбийт и грайм. И това се опитвам да комбинирам с Destiny's Child вокали и с R'n'B. Искам с музиката си да обединя възможно най-много географски региони.

DIY – do it yourself; термин, използван за създаването, моделирането или поправянето на нещо без експертна или професионална помощ.

MUSIC / DENA

But of course, that depends on the quality of the product.

I So you don't have grandiose ambitions?

D I don't know which is the greater of two evils – being satisfied by doing things the way you want to or afterwards expecting the whole world to go crazy over them. I want to convince myself above all that my music is good. The best case scenario for me is for people to grasp what I'm trying to say and to start a party. That's it. My motivation isn't financial. Of course, the optimal goal would be for things to find their niche on the market, but that is not my key motivation by any means. I'm really into this nothing-to-lose level I'm on at the moment. That's freedom!

I To me, your music sounds like a good mix of electronic music and pop.

D Yeah, it's sort of DIY-pop inspired by the underground.

I How would you define your current style?

D As far as the beat is concerned – I'm doing the opposite of straight rhythm. I'm mixing hip hop, Balkanbeat and grime. And I try to combine that with Destiny's Child vocals and R'n'B. I'm trying to unite as many geographical regions as possible with my music.

I Are you afraid that afterwards people will say you're trying to imitate someone else?

D It's always possible – after all, we live in a culture of references. Ever since I've started working with other people I've noticed that everyone asks you about your references. For example, they want you to send them your favorite song or something. That's important for some people. It's a fact that from the point of view of communication references make things easier. But actually, I hope my stuff won't end up sounding like anything else. Even though some songs might call

И Страх ли те е, че после хората могат да кажат, че имитираш някой друг?

Д Възможно е, все пак живеем в общество на референциите. Откакто работя с други хора, ми прави впечатление, че всички питат за референции. Примерно да изпратя какво – любими песни или нещо друго? За някои хора това е важно. Факт е, че от комуникационна гледна точка референциите улесняват нещата. Надявам се нещата ми всъщност да не приличат на нищо. Макар че за някои парчета може да се появят някакви асоциации. В контекста на поп музиката, към който съм се насочила, така или иначе всичко препраща към нещо. Честно казано, въобще не ме е страх за това кой какво ще каже.

И И все пак какво слуша напоследък?

Д Демота. Иначе слушам предимно някакви неща от 90-те. Сега цикля на A Tribe Called Quest. Наскоро открих Africa Hitech. Много често откривам

неща, които вече са минало и са били хайп отдавна. Не обръщам много внимание на моментния хайп. Хвърлям по един поглед на Pitchfork и готам. Но когато реша да слушам нещо, си пускам Rinse FM и какво пускам хората в UK.

И Берлин повлиял ли е на работата ти?

Д Дори след седем години, прекарани тук, продължавам все така да се радвам на Берлин. Безспорно в момента това е градът. Цялата космополитност и позитивна енергия на града със сигурност са ми повлияли повече, отколкото ако бях живяла на други места.

Pitchfork е популярен, базиран в Чикаго уебсайт, специализиран в отразяването на тенденциите в ъндърграунд и независимата музика.

Rinse FM е лондонската радиостанция, представляваща най-доброто и новото в уникалния ъндърграунд звук, създаван на Острова.

МУЗИКА / DENA

up some associations. In the context of pop music, which is what I'm aiming at, everything refers to something in any case. To tell you the truth, I'm not the least bit worried about what people might say.

and positive energy has surely influenced me more so than any other city I could've chosen.

I But still, what have you been listening to lately?

D My demos. Besides that, I'm mainly listening to stuff from the 90s. Right now I'm stuck on A Tribe Called Quest. I recently discovered Africa Hitech. I often discover things that have long since blown over and which were the big thing a long time ago. I don't pay much attention to what's being hyped now. I check out Pitchfork and that's it. But when I decide to listen to something, I put on Rinse FM to see what people are playing in the UK.

I Has Berlin influenced your work?

D Even after spending seven years here, I'm still as into Berlin as ever. This is, without a doubt, The City to be in at the moment. Its whole cosmopolitanism

Pitchfork is a popular Chicago-based website that specializes in covering tendencies in underground and independent music. Rinse FM is a London-based radio station playing the latest and best of the Island's unique underground sound

ФРИДРИХ
ГОЛДМАН

СПИСАНИЕ ЕДНО

FRIEDRICH
GOLDMANN

Няколко истории за творчеството на големия немски композитор и за връзката му с България

текст
ИВАЙЛО СПАСОВ

фотография
АРХИВ

EDNO MAGAZINE

text by
IVAYLO SPASOV

translation by
BORIS DELIRAEV

photography
ARCHIVE

Stories about the Life and Work of a Great German Composer and His Connection with Bulgaria

Всичко започна с новината, че берлинският лейбъл за електронна музика Macro ще издаде CD на име *Late Works* с произведения на един от най-забележителните немски композитори авангардисти Фридрих Голдман. Поводът – 70-годишнината на композитора, починал през 2009. Паралелно към традиционната дистрибуция дискът, съдържащ четири от ключовите произведения в късното творчество на Голдман (създадени между 1994 и 2008), се дава като подарък на абонатите на може би най-авторитетното независимо списание за електронна музика в света – британското *The Wire*. Появата на *Late Works* е само по себе си забележително събитие в света на музиката, имайки предвид редицата прецеденти, които го съпътстват. От една страна, стои гостата смелото решение на един лейбъл, малко или много замесен в танцувалната музика, да включи в каталога си произведения, които принадлежат

към т.нар. съвременна класика. А от друга, е фактът, че *The Wire* за първи път в своята история дистрибутира диск на немски композитор.

Случката е безкрайно интересна и поради факта, че във време, когато съвременната музика криволичи несигурно между съмнителни кросоувър експерименти, ремикси и доста отегчителни възстановки на класически електронни парчета в 4/4 ритъм, този диск ни дава възможност да послушаме и поговорим за тотално различна музикална естетика. Става дума за един истински авангардизъм, който малко или много може да ни помогне да погледнем на звуковото ни обкръжение по друг начин. Всичко става още по-интересно, когато наяве се появява и българската връзка в творчеството на Фридрих Голдман. Може би недотам известен факт, който обаче повлиява творчеството на композитора. Но всичко по реда си.

МУЗИКА / ФРИДРИХ ГОЛДМАН

It all started with the news that the Berlin electronic music label Macro was about to release a CD called *Late Works* by the German avant-gardist Friedrich Goldmann. The occasion is what would have been Goldmann's 70th birthday (he died in 2009). In addition to conventional distribution, the CD, which contains four of the composer's key late works (penned between 1994 and 2008), will be given out as a gift to subscribers of the influential British magazine for electronic music *The Wire*. The release of *Late Works* sets a precedent in at least two ways. On the one hand, it is extraordinary that a label specializing in dance music such as Macro would publish works normally listed as "contemporary classics". On the other, this is the first time that *The Wire* has distributed music by a composer from Germany.

It is also remarkable that in a time when contemporary music is succumbing to questionable crossover experiments and

rhythmically boring remixes of electronic classics, this album gives us a chance to listen to and talk about a very different musical aesthetic. Put very simply, Goldmann's music helps us see our sound environment in a new way. He also had an intriguing connection with Bulgaria, which, among other things, influenced some of his work. But first things first.

Born in 1941, Friedrich Goldmann joined the Dresden Kreuzchor at age ten, and was studying composition with the great Karlheinz Stockhausen by the age of eighteen. Stockhausen substantially influenced Goldmann's path in music. In 1962, Goldmann graduated from the Dresden Conservatory with a degree in composition and moved to Berlin, where he studied musicology at Humboldt University, in part to avoid military service. Around 1967, he met his future wife, the Bulgarian-born Lina, who had just recently come to Germany and was in the same class with him. Two other

The German avant-gardist Karlheinz Stockhausen (1928–2007) is the author of some of the earliest compositions containing digitally generated sound.

Фридрих Голдман е роден през 1941 г., през 1951 става част от известния дрезденски Kreuzchor, а на 18 вече е на обучение при великия Карл Хайнц Щокхаузен. Последният изиграва съществена роля в посоката, която Голдман поема в музиката. След като през 1962 г. завършва композиция в Дрезден, Фридрих се мести в Берлин, за да учи музикознание в Хумболтовия университет, от една страна, а от друга, за да избегне военната служба. В университета, някъде през '67, той се запознава със своята бъдеща съпруга Лина, която учи същата специалност като него и малко преди това е пристигнала от България. По това време в Берлин учат и други двамата българи – Димитър Гочев (днес един от най-уважаваните театрални режисьори в Германия) и Гинка Чолакова, спътница в живота на немския писател драматург Хайнер Мюлер. Познанството на тази група интелектуалци се завързва покрай театъра, за който Голдман по това

време композира музика. За младите композитори тогава (и сега, естествено) изпълнението на авторската им музика е било доста проблематично, предимно поради недоверието от страна на по-старите поколения към това, което те създават. В този смисъл правенето на музика за театрални постановки е било добра възможност за композиторите да изкарват допълнителни средства. В края на 60-те групата прятели често прекарва заедно летните си ваканции в Созопол, а разговорите им за изкуство, политика и какво ли още не са чупели границите на застиналия по онова време тоталитарен дискурс.

Още при второто си посещение в България Фридрих проявява желание да се срещне с някой от българските композитори, творещи в сферата на съвременната класика. Така той се запознава с Лазар Николов. Чрез него Голдман осъществява връзка и

Немският композитор Карл Хайнц Щокхаузен (1928-2007) е представител на авангардизма в съвременната музика. Едни от първите композиции с електронно генериран звук се свързват с неговото име.

Хайнер Мюлер (1929-1995) е определян като един от най-значимите немски драматурзи във втората половина на 20 век.

MUSIC / FRIEDRICH GOLDMANN

Heiner Müller (1929–1995) was one of the most influential German playwrights in the second half of the 20th century.

Georgi's father Ivan Toutev studied history and philosophy in Germany in the 1920s, where his circle of friends included Dechko Ouzounov, Geo Milev and other Bulgarian artists and intellectuals. In 1929, the German avant-gardist magazine *Der Sturm* invited Ivan Toutev to edit an issue presenting the work of young Bulgarian artists.

Bulgarians were also in Berlin at the time – Dimitar Gotschev (today, one of the most respected Germany-based theater directors) and Ginka Tcholakowa, the future wife of the playwright Heiner Müller. Friedrich, Lina, Dimitar and Ginka met in the theater, for which Goldmann was composing music. The older generations of classical composers were suspicious of musical experimentation, so theater provided a much-needed space for innovation. In the late 1960s, the group often spent their summer vacations in Sozopol, where their conversations about art and politics often pushed the envelope of what was accepted and tolerated by the totalitarian state.

On his second visit to Bulgaria, Friedrich expressed an interest in meeting Bulgarian composers who were working in contemporary classical styles. So he met Lazar Nikolov, and through him – Georgi Toutev and Konstantin Iliev, who formed the Bulgarian musical avant-garde in the

second half of the 20th century. Friedrich was much younger than them, but age was not an issue. They talked about God and the world, as the Germans say, and above all, music, which was their common passion as well as a medium for communication. Their conversations, especially those with Konstantin Iliev and Georgi Toutev, continued for long hours into the night.

Goldmann's relationship with Toutev was exceptionally close, partly due to the Bulgarian composer's perfect command of German. Friedrich Goldmann thought it was incredible that three Bulgarians had started composing atonal music as early as the late 1940s. Although well-received by the Sofia public, the movement was soon smothered by the ridiculous aesthetic platform of socialist realism.

с други двама композитори – Георги Тутев и Константин Илиев. Това всъщност са трите имена, които спокойно могат да бъдат определени като българския музикален авангард. Фридрих е бил доста по-млад от тях, но разликата във възрастта не е била проблем в комуникацията помежду им. Все пак те са говорили за и с музика, а тя сама по себе си разчупва конвенционалните граници и представи за време, пространство и възприятие. Среците им, особено тези с Константин Илиев и Георги Тутев, са продължавали по цели нощи в разговори за Господ и света (както се казва от немците).

Връзката на Фридрих с Георги Тутев е била много силна, отчасти поради факта, че българинът говорел перфектно немски. За Фридрих Голдман е било абсолютно ново и почти невероятно, че в България още от края на 40-те някакви трима души са писали съвременна атонална

музика. Макар и добре приемана в началото, неконвенционалната музика бива потисната от безумната естетика на т.нар. социалистически реализъм.

Но да се върнем на връзката на Фридрих с България. В София и на вилата, която е имал със съпругата си в Бояна, той се е чувствал спокоен, далеч от омразните за всяка творческа личност телефонни обаждания и бюрократични дейности. Тъй като е бил композитор на свободна практика, е имал възможност да прекарва по няколко месеца в София, където пише и завършва не малка част от своите произведения. През своята кариера Голдман композира множество камерни творби, както и макува за оркестри от ранга на Berliner Philharmoniker, Ensemble Modern, Arditti Quartet, Staatskapelle Berlin, Scharoun Ensemble, Wittener Tage и много други.

Бащата на Георги, Иван Тутев, е учил история и философия в Германия през 20-те години на миналия век. Незовият приятелски кръг по онова време включва Дечко Узунов, Гео Милев и др. български артисти и интелектуалци. Издателят на едно от най-авангардните немски списания за този период Щурм (Der Sturm) по-рчва на Иван Тутев през 1929 година да направи брой, посветен на младите български артисти.

МУЗИКА / ФРИДРИХ ГОЛДМАН

The ISCM, whose mission is to promote the development of contemporary music, has been active since the 1920s.

In his villa in Boyana, which he shared with his wife, Goldmann happily devoted his time to his work, away from the phone calls and bureaucratic responsibilities he so detested at home. As a free-lance composer, he was able to spend up to several months a year in Sofia and it was there that he wrote some of his well-known works – chamber pieces, as well as large compositions for orchestras and events such as the Berlin Philharmonic, the Ensemble Modern, the Arditti Quartet, the Staatskapelle Berlin, the Scharoun Ensemble, Wittener Tage and others.

In the 1980s, Winfried Brenneke, an editor from WDR, the West German Radio, contacted a group of musicians and composers from the GDR and presented their work to Western audiences for the first time. He traveled to Berlin, where he met Goldmann. The East German composer advised Brenneke to travel to Bulgaria, which is how Georgi Tutev's

Calvino Mosaik came to be performed at the Wittener Tage festival, which Brenneke organized. Following the fall of the Berlin wall in 1989, Goldmann became the president of the German Section of the International Society for Contemporary Music (ISCM). With Goldmann's help and advice, Georgi Tutev founded a society for new music in Bulgaria in 1990, which became an official part of the ISCM in 1992. A few years later, the first Musica Nova festival was held in Sofia, with Karlheinz Stockhausen appearing as a guest conductor of the Sofia Philharmonic. A chamber music piece by Goldmann was also performed in the festival's first edition.

През 80-те редактор във WDR на име Винфред Бренеке, първи от западногерманска страна, осъществява контакт с музиканти и композитори от ГДР и представя музиката им на западната публика. Той посещава Източен Берлин, където се запознава с Фридрих Голдман. Композиторът препоръчал на Бренеке да посети и България. Скоро след това произведението на Георги Тутев *Калвино музайка* е изпълнено в град Витен, където Бренеке организира фестивал за съвременна класика.

След 1989 г. Голдман става президент на немската секция на Дружеството за съвременна музика. С негова помощ и съвети през 1990 Георги Тутев успява да основе подобно дружество в България. През 1992 българската секция е приета като член на международното дружество, а малко по-късно в София се провежда първият фестивал Музика Нова. Още на първото

издание един от гостите е Щокхаузен, който дирижира Софийската филхармония. На фестивала е изпълнено и камерно произведение на Голдман. Освен композитор Фридрих е бил и диригент на едни от най-добрите оркестри по онова време. От 80-те до 90-те той води мастер класовете в Берлинската академия по изкуствата, от 1991 до смъртта си е професор по композиция в Университета по изкуства в Берлин, а между 2003 и 2005 ръководи Института за нова музика в същия университет.

Животът и творчеството на Фридрих Голдман са изпълнени с интересни факти и събития, които, уви, няма как да бъдат поместени в рамките на такъв текст. Все пак основната цел на тази история е споменаването на специфичната музика на този композитор. Абстрактността и неконвенционалността на този тип музика я правят трудна за дефи-

ISCM – Международното дружество за съвременна музика – съществува от 20-те години на 20 век и се занимава с промотиране и развитие на съвременната музика.

MUSIC / FRIEDRICH GOLDMANN

In addition to composing, Friedrich also conducted some of the best orchestras of his time. In the 1980s and 90s, he led master's classes at the Berlin Academy of Arts and from 1991 until his death he was a professor of composition at the Berlin University of the Arts and the chair of the University's Institute for New Music from 2003 to 2005. Friedrich Goldmann's life and career are full of intriguing facts and events; however, we should not get distracted from what is most important: his innovative music. The abstract quality of this type of music makes it hard to define and even to listen to. It is provocative and, some claim, hard to digest, because it questions the very foundation of our understanding of art. And yet, a piece by Friedrich Goldmann was commissioned by the German state for the 10th anniversary of the fall of the Berlin wall – a symbolic gesture of recognition of his work's force and meaning.

Goldmann's musical heritage is broad and multifaceted. Today, some of his students have become distinguished names in the field of contemporary music in their own right – for example, Paul Frick from the Brandt Brauer Frick trio, whose specialty is techno music performed on classical instruments. Goldmann's son, Stephan, is the owner and producer of the Macro label, which for some time now has been successfully injecting a healthy dose of unconventionality into electronic music. The release of some of his father's works is a perfect example of this.

ниране и слушане. Тя е трудносмилаема, провокативна и чупеща за костенелите граници и модели в създаването и възприемането на изкуството. Добър пример за ефекта и силата на творчеството на Фридрих Голдман е фактът, че негово произведение (специално композирано за случая) е звучало на официалното честване на десетгодишнината от падането на Берлинската стена. Многозначително и изключително символично признание за силата и смисъла на музиката на този композитор.

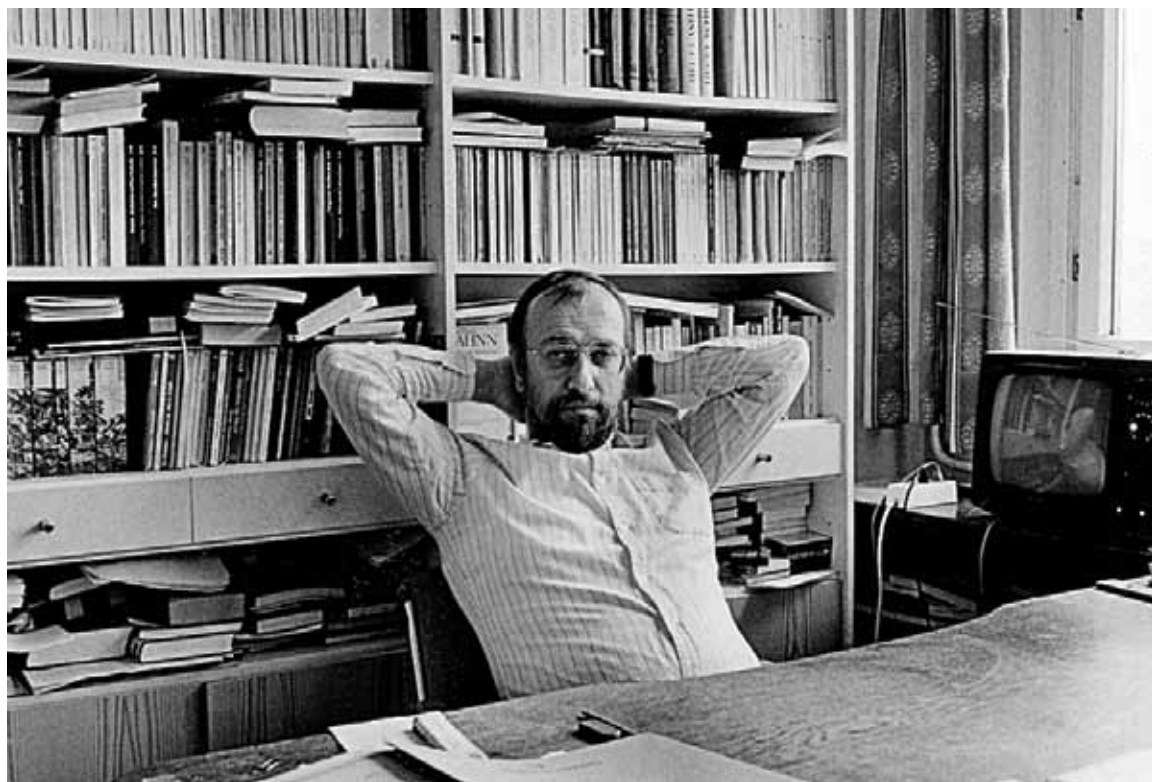
Фридрих Голдман оставя наследство във всякакъв смисъл. Част от студентите му са сериозни имена в съвременната музика. Такъв например е Пол Фрик, от успешния проект Brandt Brauer Frick, който конструира техно с помощта на ансамбъл за класическа музика. Синът на Голдман Стефан пък освен продуцент е и собственик на лейбъла Масго – вече доста време прави успешни опити да

вкара доза неконвенционалност в създаването и издаването на електронна музика. Издаването на творбите на баща му е повече от добър пример за това.

friedrichgoldmann.com

МУЗИКА / ФРИДРИХ ГОЛДМАН

MUSIC / FRIEDRICH GOLDMANN

КРИСТОФ
ФАУЛХАБЕР

Социализмът
като принцип
в изкуството

СПИСАНИЕ ЕДНО

CHRISTOPH
FAULHABER

The Socialism
of Art

Изкуството на артиста Кристоф Фаулхабер имитира действителността, функционира като нейно продължение и развива нейни възможни, понякога стряскащи сценарии. Произведенията му са поставени ситуации, в които обаче всеки може да попадне. Те освен реалистични са абсурдни и провокативни и често демонстрират слабите места на системата, в която живеем. През 2009 германският артист разбужда духовете с поставянето на една информационна табела, която обявява строежа на бежански лагер за затворниците от Гуантанамо в чисто новия пристанищен квартал (HafenCity) в Хамбург.

Подобна силна реакция предизвиква и акцията, за която той влиза в ролята на частен охранител и следи за реда пред американското посолство в Берлин. Поради скандалната тематика на работите си Фаулхабер често бива класифициран като политически артист. Той обаче се противи срещу този имидж с думите на философа Жак Рансиер: "Изкуството е политическо още преди да започне да разпространява политически послания." Ето какво Фаулхабер разказа пред списание *Edno*:

mekcm
ДЕСИСЛАВА ПАВЛОВА

EDNO MAGAZINE

text by
DESI SLAVA PAVLOVA

translation by
ANGELA RODEL

Christoph Faulhaber's art imitates reality, functions as an extension of it and develops its possible and at times shocking scenarios. His works are fixed situations that any of us could find ourselves in. Besides being realistic, they are also absurd and provocative and often highlight the weak spots within the system we live in. In 2009, the German artist stirred up a hornet's nest by hanging a sign announcing the construction of a refugee camp for prisoners from Guantanamo in Hamburg's brand-new, harbor-adjacent neighborhood of HafenCity.

He provoked a similarly strong reaction with a guerilla performance in which he dressed up as a private security guard and "kept order" in front of the American Embassy in Berlin. Given the scandalous topics his work addresses, Faulhaber is frequently labeled as a "political artist." He rejects this image, however, borrowing a phrase from the philosopher Jacques Ranciere: "art is political even before it begins spreading political messages." Here's what Faulhaber had to say to *Edno*:

Д През 2004 стартира проектът *Mister Security*, в който доброволно изпълняваш функциите на частен охранител. Как се зароди идеята за тази акция?

К Целта на проекта беше да стане първият артист, който попада в списъка с предполагаеми терористи на САЩ, и така завинаги да променя биографията си. Един ден, минавайки покрай американското консулство в Мюнхен, ми дойде идеята да проверя какво ще се случи, ако снимам въпросната сграда. Още след третата снимка се появи полицай, каза ми да престана и ми записа данните. Обясни ми, че снимането е забранено, тъй като може да съм терорист. Това обаче е в противоречие с правната ни система, която винаги изхожда от презумцията, че сме невинни. Едно такова генерално подозрение към гражданите от страна на държавата води до ограничение на гарантираните конституционни права. Именно тази съвременна

форма на иконоборство ме предизвика да погледна на изображението в контекста на геополитическата ситуация на войната в Афганистан и Ирак и да изследвам значението на изображението като медийно средство при воденето на война. Исках да изпробвам многофункционалното използване на фотоапарата – от една страна, като обект на заплаха, а от друга, като средство за наблюдение и документиране. Идеята ми е свързана с известната фотография на Робърт Капа от 1936 на умиращия войник в Испанската гражданска война. В нея доста явно се манифестира връзката между различните нива на реалност – оръжие и фотоапарат, стрелец и фотограф, жертва и обект. В *Mister Security* самият аз се превърнах едновременно в стрелец, в жертва и във фотограф.

Заради акцията *Mister Security* артистът попада в списъка с предполагаеми терористи на американското правителство (Terror Watch List). В резултат на това Фаулхабер е преследван от FBI в Ню Йорк, отказана му е шестмесечна стипендия в нюйоркската институция Location One и е принуден да напусне САЩ.

ИЗКУСТВО / КРИСТОФ ФАУЛХАБЕР

Due to *Mister Security*, the artist wound up on the US government's Terror Watch List. As a result, Faulhaber was tailed by the FBI in New York, lost a six-month stipend at New York's Location One and was forced to leave the country.

D In 2004 you began the project *Mister Security*, in which you voluntarily carried out the functions of a private security guard. How did you come up with the idea for this performance?

C The goal of the project was to become the first artist to end up on the US's list of suspected terrorists and thus to change my biography forever. One day, as I was passing by the US consulate in Munich, I started wondering what would happen if I tried to take a picture of the building. I had only snapped three photos when a police officer appeared, told me to stop and took down my personal info. He explained that taking photos was forbidden, since I could be a terrorist. This, however, contradicts our legal system, which always starts from the assumption that we are innocent until proven guilty. This kind of general suspicion towards citizens on the part of the government leads to restrictions on our constitutionally guaranteed rights. It was precisely this contemporary form of iconoclasm that inspired me to look at

pictures within the geopolitical context of the wars in Afghanistan and Iraq and to examine the significance of the picture as a media tool in the waging of war. I wanted to test out the multifunctional use of the still camera – as a threatening object on the one hand, and as a means for observation and documentation on the other. My idea is tied to the famous photograph by Robert Capa from 1936 of a dying soldier in the Spanish Civil War. That photo quite clearly manifests the connection between the various levels of reality – gun and camera, gunman and photographer, victim and object. In *Mister Security* I myself was simultaneously transformed into gunman, victim and photographer.

D In your performance *Burberry*, you panhandled in front of boutiques in the shopping areas of large cities, dressed in handmade clothes with the pattern of the famous fashion label Burberry. Tell us more about that project.

Д При акцията *Burberry* ти просиш пред бутиците в шопинг центровете на големите градове, преоблечен в собственоръчно направени дрехи с десена на известната модна марка *Burberry*. Разкажи повече за този проект.

К Както бездомникът, така и градът, модата и десените, включително и марката *Burberry*, са вид социални символи. В проекта, освен за разрастващата се приватизация на публичното пространство, става въпрос и за градския маркетинг – за това, как един град се сдобива с определен имидж. Когато правихме проекта, беше модерно градовете да се красят с какви ли не пластмасови скулптури, които имат някаква далечна връзка с историята на града, като например крави, риби, мечки и др. Тези голи фигури се поставяха пред магазините, а те ги присвояваха за рекламни цели. Чудно ми беше докъде може да стигне този вид маркетинг и дали идеята може да

бъде пренесена върху бездомниците и просящите. И така се сетих за десена *Burberry*. Направих си костюм от него и просех четири поредни дни пред различни филиали на марката. Някои от минувачите действително си помислиха, че това е нов вид реклама.

Д Акциите ти се случват предимно навън, в така нареченото публично пространство. Защо именно то служи като сцена на твоята работа?

К Публичното пространство е нещо особено – то не съществува наистина, но ние се държим така, все едно то започва пред входната ни врата. Днес хората са си изградили една идеалистична представа за публичното пространство, като го сравняват с античната агора. Тя обаче е била един участък с ясни граници, използван за събрания, празници и пазари. В моята лична дефиниция на публично пространство са важни динамиката, движението, търканията, пукнатините, сблъсъците и

ART / CHRISTOPH FAULHABER

↓Christoph Faulhaber, *Blue Sky - Palau*, 2010

агонията. По улиците и площадите в градовете, както и в интернет съществуват непревзети, необработени места и функционални ниши и затова е важно да намерим нови формулировки за тях, други техники за пресъздаването им и нови начини за конфронтация с тях. Публичното пространство е интересно за артиста, защото има потенциал за творчески материал. В него образите оживяват: хората, които го обитават, се срещат в типичните си роли, модели на поведение и самоличности, заобиколени от добре организирани консуматорски светове, от социални и политически контролни механизми. Сякаш лицата от билбордовете слизат на сцената на всекидневие-то и оживяват като техни умалени копия.

Д Може ли да се каже, че в работата си изучаваш несъответствието между медийните образи и тяхното възприятие в реалността?

К Скоро говорих с една психоложка и тя ми разказа, че според най-новите изследвания в областта на невронауките медийното и реалното възприятие се обработват на едно и също място в мозъка. Това означава, че медийната среда може би също е източник на преживявания и опит. Това би означавало, че мотото на 60-те и 70-те години за сливане на изкуство и живот вече е действителност. Така че нека да не правим разлика между образите в медиите и тези в действителността, а да обърнем внимание на дешифрирането на всички тях; медийният теоретик Мичел определя този процес като "палеонтология на образа".

Д Изглежда, теорията на Томас Мичел за господство на изображени-ята в днешната култура оказва силно влияние върху твоите проек-ти?

К Бях впечатлен от книгата на Мичел *Изкуството и публичното*

С понятието "Pictorial Turn" Томас Мичел отнежда на изображението важна роля в обществената комуникация.

ИЗКУСТВО / КРИСТОФ ФАУХАБЕР

C Just like the homeless person, the city, fashion and patterns, including the Burberry brand, are all social symbols of a sort. This project, besides addressing the growing privatization of public space, also raised the question of city marketing – how a city comes to have a certain image. When we did this project, the hip thing was for cities to create hundreds of plastic sculptures relating to some iconic reference in the cities' history, like cows, fish, bears, banks, etc. The naked sculptures were placed in front of retailers and stores, which were responsible for their appearance, they were then designed or dressed by the retailers – a grotesque army of plastic image soldiers. I was curious about how far this type of marketing could go and whether the idea could be transferred onto homeless people and beggars. And so the Burberry pattern came to mind. I made an outfit from it and begged for four days in a row in front of various Burberry stores. Some passersby actually thought it was a new kind of advertisement.

D Your projects usually take place outdoors, in the so-called public space. Why is that the best stage for your work?

C Public space is something very unusual – it doesn't really exist, yet we act as if it begins right outside our front doors. Today people have built up an idealistic concept of public space, comparing it to the ancient agora. The latter, however, was a place with clearly defined boundaries that was used for meetings, holidays and markets. In my personal definition of public space, what's important are the dynamics, movement, friction, cracks, clashes and the agony. On city streets and squares, as well as on the Internet, unoccupied, undeveloped spaces and functional niches exist, and for that reason it is important to find new formulations for them, different techniques for their recreation and new ways of confronting them. Public space is interesting for the artist, because there is potential for creative material there. Characters come to life there: the

пространство и най-вече от понятието "клониращ се терор". Мичел поставя снимките от 11 септември с тези на овцата Доли. И в двете изображения живее тихата заплаха от потенциала за неконтролирано размножаване. Изображенията започват да водят собствен живот и това създава у хората дискомфорт, произтичащ от чувството за неизвестност от бъдещето. Но политиките определят това чувство като "несигурност" и именно с него оправдават войната, която водят срещу тероризма. Политическите процеси могат да бъдат сравнявани с изображенията, които водят самостоятелен живот. Така самият терор се разпространява посредством картините на терор. Заради медийните изображения например ние си представяме затвора Гуантанамо като черна дупка на глобуса. Затворниците му са по-трудни за транспортиране и от радиоактивни отпадъци, въпреки че става въпрос само за

240 души. Но понятието "клониращ се терор" не визуира само геополитическите процеси, а всичко свързано с мода, консумация и маркетинг. Пластилната хирургия и бодибилдингът са прекрасен пример за разпространението на това клониране върху живата плът на хората, а именно превръщането им в Pin ups. Според мен поп културата е живот вътре в изображението. Моят въпрос е дали има живот извън него? Затова в работата си не се опитвам да стигна до същината на изображението, а да търся свят, както аз го наричам, на "без-изображение", който евентуално съществува някъде, като един вид резерват, утопия или бъдеще.

Д Кога една акция е успешна или неуспешна? Сякаш провалът е движеща сила в творческия ти процес.

К Неуспехът, отхвърлянето, честият провал, съпротивата са по-продуктивни в сравнение с признанието и успеха. Вероятно принципът

ART / CHRISTOPH FAULHABER

In his concept of the "pictorial turn," W. J. T. Mitchell assigns the picture an important role in public communication.

people who inhabit it encounter one another in their typical roles, with their models of behavior and personalities, surrounded by well-organized consumer worlds, by mechanisms of social and political control. It is as if the faces from the billboards come down into everyday reality and come to life as their miniature copies.

Д Is it fair to say that your work examines the discrepancies between images and their incarnation in reality?

С I recently spoke with a psychologist and she told me that according to the latest neuroscience research, mediated and real perceptions are processed by one and the same area in the brain. This means that the media environment may also be a source of experience. This, in turn, would mean that the motto from the 1960s and 70s about the fusing of art and life is already a reality. So I'd rather not differentiate between pictures in media and those in reality, but would rather

focus our attention on decoding them all. The media theorist W. J. T. Mitchell defined this process as "a paleontology of the picture."

Д It seems as if Mitchell's theory of the "pictorial turn" in contemporary culture has had a powerful influence on your work.

С I was impressed by Mitchell's book *Art and the Public Sphere* and especially by the idea of "cloning terror." Mitchell juxtaposed photos from September 11 with those of Dolly the Sheep. In both pictures lies the quiet threat of the potential for uncontrolled reproduction. Pictures begin to live a life of their own and this gives rise to a discomfort in people, which stems from the feeling of uncertainty about the future. However, politicians define this feeling as "insecurity" and use precisely this as a justification for the war against terrorism. The political processes can be compared to the pictures, which lead an independent life. In this way, the terror itself is disseminated via pictures of terror.

на провал е част от моя метод на работа, защото обикновено започвам проектите си с една доста обща идея и едва след това установявам къде има потенциал и в каква посока може тя да се развие. В проектите ми се сблъскват различни обществени влияния. Подобно на бързото разпространение на вирусите така и моите работи светкавично превземат главите и телата на хората, със или без тяхното съгласие. Предвид стратегиите ми на работа, бих предложил да се говори за "социализъм в изкуството", за "без-изображение".

Кристоф Фаулхабер участва в груповата изложба Changes в изложбеното пространство Halle 14 в Лайпциг до 24 юли.

ИЗКУСТВО / КРИСТОФ ФАУЛХАБЕР

Due to media pictures, for example, we imagine the prison in Guantanamo as a black hole on the globe. The prisoners there are more difficult to transport than radioactive waste, despite the fact that we're only talking about 240 people. But the idea of "cloning terror" does not refer only to geopolitical processes, but also to everything tied to fashion, consumption and marketing. Plastic surgery and body-building are excellent examples of the spread of that cloning onto people's living flesh, and precisely their transformation into pin-ups. In my opinion, popular culture means living in pictures. My question is: is there life outside it? That's why in my work I'm not trying to reach the essence of the picture, but rather I'm searching for a world of "non-pictures" as I call it, which could eventually exist somewhere, as a type of preserve, utopia or future.

D When is a project successful or unsuccessful? Failure seems to be a

driving force in your creative process.

C Failure, rejection, frequent flops, and resistance are more productive than recognition and success. The principle of failure is likely part of my working method, because I usually begin my projects with a quite general idea and after that I figure out where there is potential and what direction I can take things in. In most of the projects there is this vital element, something unpredictable because different forces start to interact with my work. So, like the metaphor of the virus, my work starts to spread into heads and bodies and integrates people *nolens volens*. Referring to the various strategies and practices in recent art works, I would propose to speak of a new regimen of art, the "Socialism of Art" and the "Non-Picture."

Christoph Faulhaber is taking part in the group exhibition Changes at the exhibition space Halle 14 in Leipzig until July 24.

ART / CHRISTOPH FAULHABER

Christoph Faulhaber & Lukasz Chrobok, *Mister Security. To Serve and to Observe*. Warsaw, Feb. 2005. Performance

МЕЖДУ КУЧЕ И ВЪЛК

mekcm
ХАЙДЕ ХОЙСЛЕР

СПИСАНИЕ ЕДНО

Chrystel Lebas, *Abyss* – Untitled 16, 2006

Chrystel Lebas, Abyss – Untitled 3, 2003

EDNO MAGAZINE

text by
HEIDE HÄUSLER

translation by
BORIS DELIRADEV

BETWEEN DOG AND WOLF

Сега, когато вечер оставаме по-дълго навън и сме далеч от затворените пространства, можем отново да се насладим на един от най-романтичните и красиви природни феномени: здрача.

Почти невероятно ни се струва, че здрачът, този свързан с толкова романтика за нас момент, в миналото е бил посрещан със страх и загриженост. Във времето преди електрификацията със здрача и настъпването на нощта е наставало царството на тъмнината и на злокобността. Хората са се страхували от дивите животни, от ужасните истории и лошите мисли. През нощта човек се опасявал от себеподобните си и от силите на природата, срещу които бил безсилен.

Романтиците намират в здрача възможност за отразяване на различни душевни състояния. Затова моментът между ден и нощ става една от основните теми за художниците романтици. При прехода от ден

към нощ настъпващата тъмнина обикновено показва преобразяването и прекратяването на нормалното. Голямо е количеството митове, алегории и метафори, които си служат със здрача, изобразявайки деня като опитомено куче, а нощта като див вълк. Ясно е, че и до днес този феномен продължава да занимава творците. Здрачът не е ден и не е нощ. Той представлява една фаза на трансформация. Това, че именно фотографията се интересува от този неопределен момент, би могло да изглежда на пръв поглед парадоксално. Защото фотографията може да улови само един момент от целия процес на стъмване. Как би могла тогава да се доближи до феномена на здрача? Мотивът на здрачаването има дълга традиция във фотографията. Още от зараждането си като изразно средство около 1840 г. особено предизвикателство за фотографите представлява опитът да се улови преходът от ден

Френското понятие за настъпването на нощта "entre chien et loup" продължава тезата за преобразяването и прекратяването на нормалното, оприличавайки деня на опитомено куче, а нощта – на див вълк.

ФОТОГРАФИЯ / МЕЖДУ КУЧЕ И ВЪЛК

What do photographers make of twilight – one of the most beautiful and romantic natural phenomena?

It sounds incredible that twilight, which so many of us today associate with romance, once provoked anxiety, even fear. Before electrification, this murky part of the day marked the entrance to the kingdom of darkness – an eerie landscape where wild animals trod.

Romantically inclined people see twilight as an opportunity to experience a variety of states of mind – which explains why it was such an important theme for the Romantic poets and artists. In those days it was a metaphor for transformation, a chance to step outside normality. Twilight is neither day nor night. It is a hybrid state, a phase, a transition. There are many myths, metaphors and allegories in a number of languages which liken the day to a tame dog and the night to a wild wolf.

Today, twilight continues to capture the imagination of artists and photogra-

phers. That photography should be used to study such a transitional phenomenon may at first sound paradoxical, since still cameras are only good for capturing moments, not processes. However, the subject has a long tradition in photographic history going back to the 1840s. At the beginning, when the technology was still evolving, it found itself locked in a struggle with the art form's key agent – light. The key question was: what was the minimum amount of it needed to take a picture?

Occasionally, twilight has been used simply as a means to an end the diffused light makes it possible to capture images that would otherwise be impossible to catch. But photographers are also often attracted to its philosophical, psychological and metaphysical implications. Here are three examples:

The American photographer Robert Adams (b. 1937) began working with twilight in 1979. His photographs from this period are drenched in a soft, uniform

The first known twilight photograph (1839) is attributed to the Daguerre Brothers and depicts a bridge over the Seine in Paris.

The French phrase for twilight – "entre chien et loup" – literally means "between dog and wolf".

към нощ с техническите възможности на все още променящия се нов апарат. В началото прилича на надпревара с главното действащо лице на фотографията: Колко светлина най-много ми трябва, за да се получи една снимка? В този смисъл първото фотографско изображение на здрач, приписвано на братята Дагер (Daguerre), е почти изцяло обвитият в черно мост над Сена в Париж от 1839 г.

Полумракът може обаче и да служи просто като формален обект на фотографията, защото благодарение на разсеяно падащата светлина могат да се заснемат кадри, които не биха се получили при силна слънчева светлина. Но при трактовките на подобни сюжети се включват винаги и различни философски, психологически и метафизически аспекти. Следват три примера:

Роберт Адамс (р. 1937) е един от авторите, които през 1979 г. избира здрача за свой мотив. Във фотогра-

фиите на здрач сякаш се разстила един мек и равномерен слой върху пейзажа. Природата изглежда успокоена и укротена, във фокуса на кадъра са поставени дървото и растенията край пътя така, сякаш авторът ни призовава: "Погледнете това дърво само още веднъж без лакиращата ярка светлина на слънцето. Погледнете го и приемоте неговото съществуване." Наистина, освен идиличния мотив на освобождаващата природа, това е и един философски експеримент, направен от Адамс, който се асоциира с така наречения американски трансцендентализъм.

Американският фотограф Грегъри Крудсън (р. 1962) разкрива в работата си (в периода от 2003 до 2005 г.) на фона на здрача различни човешки съдби и психологически особености. Неговите фотографии са инсценирани като холивудски филми, огромен екип работи по създаването на тези крайно прецизно конструирани кадри. Крудсън свързва

През 19 век американският трансцендентализъм прокламира един свободен, самоотговорен и природосъобразен начин на живот.

PHOTOGRAPHY / BETWEEN DOG AND WOLF

In the 19th century, American transcendentalism promoted a free, responsible and natural way of living.

layer of dusk which envelopes his landscapes. In Robert Adams' work, nature is calm and tame; the focus is on the trees and shrubs along the road. It's as if the photographer is saying to us: "Take a look at this tree without the polish of direct sunlight. Look at it and accept it as it is." Indeed, besides the idyllic motif of liberating nature, there is a philosophical message here, too, which resonates with American transcendentalism.

Another American photographer – Gregory Crewdson (b. 1962) – uses twilight as a backdrop against which he portrays human destiny and psychological difference. His photographs are constructed with great precision, like Hollywood sets in which he juxtaposes the fearsome onset of night with the psychological state – and sometimes the dysfunction – of his protagonists. Looking at these photographs, you can almost hear a threatening soundtrack, as if from a horror movie: something has happened,

but what? If these images were from a film, there would soon be frogs dripping with blood raining down from the skies or sleepy young women in nightgowns roaming around with flowers in their hands. Crewdson is a master of suspense just as David Lynch, Stephen Spielberg and David Cronenberg are. In Crewdson's photos, twilight throws (American) stability off-kilter, showing the shadowy side of this cozy bourgeois nest. Crewdson's works also illustrate the fact that twilight is a permanent condition in the modern capitalist city, in which non-stop living and light pollution have made complete darkness a thing of the past.

The fact that twilight is above all an astronomical phenomenon can be seen in the works of visual artist Crystel Lebas (p. 1966). Her photography classifies the different phases of twilight with scientific precision. First, there is urbanites' twilight, which is the period in which we are still able to read. Then there is sailors' twilight, which starts from the moment when the

Gregory Crewdson, *Untitled*, 1998-2002 © Gregory Crewdson. Courtesy Gagosian Gallery

страховития момент на настъпването на нощта с психични отклонения на героите си. Към неговите работи бихме могли да си представим тихата, но заплашителна музика на един филм на ужасите: Нещо се е случило, но какво? Ако тези кадри бяха част от филм, в следващия момент щяха да падат кървящи жаби от небето или да се реят апатични млади жени с цветя в ръцете и по нощници. Кругсън събужда чрез кадрите си човешкия страх. В този смисъл той прилича на режисьори като Дејвид Линч, Стивън Спилбърг или Кроненберг. Здрачът в композициите на фотографа изважда от равновесие стабилността на един (американски) порядък, никое буржоазно гнездо не е защитено от вмешателството на злото. Тук изобразената цивилизация е видимо несигурна.

Работите на Кругсън илюстрират факта, че здрачът е постоянно състояние в съвременния капиталистически град. Неспиращият живот

в градовете и светлинното замърсяване правят появата на пълна тъмнина невъзможна. Вместо това над града се стеле един постоянен здрач, който се създава от неугасващото улично осветление и рекламните табла.

Фактът, че здрачът е най-вече астрономичен феномен, би могъл да бъде разпознат отново в работите на визуалната артистка Кристел Льоба. Нейните фотографии илюстрират различните фази на здрачаването в науката: След залеза идва така нареченият граждански здрач, който продължава, докато можем да четем вестник без изкуствена светлина. Следващата фаза се обозначава като мореплавателен здрач. Вече е толкова тъмно, че се показват първите съзвездия на небосвода, които могат да бъдат разпознати и да служат за ориентация на мореплавателите. Накрая се разпростира астрономическият здрач. Звездите са вече ясно разпознаваеми на небето.

ФОТОГРАФИЯ / МЕЖДУ КУЧЕ И ВЪЛК

first constellations appear in the darkening skies, allowing sailors to steer their ships. And finally, there is astronomical twilight when all the stars become visible in the skies, shortly before the night begins.

At first glance, the French artist's photos seem to show only a small forest. The heavily horizontal format of the panoramic camera, however, emphasizes one notable aspect of the photographs in her three series *Between Dog and Wolf*, *Abyss* and *Blue Hour*: the darkness falls not only over the landscape, but over the photographer herself, who sinks into the blue haze of twilight. For Lebas, twilight is not an external phenomenon – the artist herself is part of the optical transformation. In this case, her photography and her observations take on an almost meta-physical character.

So wherever you spend your evenings this summer, remember that you are not only an observer of twilight but you are also part of it. It's not just the light that

is fading, but reason as well – the time has come for intuition to kick in. Twilight blurs spatial boundaries, our perception acquires a phantasmagorical quality. We lose our definition of ourselves and dissolve in it. Do not resist!

На края на тази фаза започва нощта. Във фотографите за здрач на французкойката Люба се вижда на пръв поглед една малка гора. Силно хоризонталният формат на панорамния фотоапарат обаче подчертава един забележителен аспект на фотографските ѝ серии *Между куче и вълк*, *Бездна* и *Часът на синята мъгла*:

Тъмнината пада не само върху пейзажа, но и върху самата фотография, която потъва в синята мараня на здрача. Здрачът при Люба не е външен феномен, тя самата е част от оптичната трансформация. В този случай фотографията и наблюдението ѝ придобиват почти метафизичен характер...

Така че където и да прекарате вечерите си това лято и се срещнете с магията на здрача: Помнете, че вие не само го виждате, но сте и част от него. С избледняващата светлина на слънцето си отива и разумът и с приближаването на тъмнината на сцената най-сетне отно-

во се появява интуицията. Здрачът размива и заличава пространствените граници и характеристики – това е моментът, в който възприятието ни започва да придобива фантастични черти. Ние самите губим собственото си определение и се разтваряме в здрача. Let it happen!

PHOTOGRAPHY / BETWEEN DOG AND WOLF

Trash Lovers разкрояват боклуците на София

текст
ИВА НИКОЛОВА

фотография
МИХАИЛ НОВАКОВ

СПИСАНИЕ ЕДНО

text and translation by
IVA NIKOLOVA

photography by
MIHAIL NOVAKOV

Trash Lovers Beautify Sofia's Trash

По боклуците ще ги познаете – четри момчета, които преобразяват никому нужните едрозабаритни отпадъци, като врати, рафтове и прозорци. Вържени с маркери Trash Lovers, рисуват върху всяка повърхност, която намерят в боклука. Те комбинират мастило и калиграфия, разкроявайки отпадъците и улиците на София. Както пишат в блога си, посланието им е: "A love message on trash to Sofia, the city that never sweeps." (бел. ред. на английски sweep – мета, вместо sleep – спя).

След като прекарват известно време в един офис, намирайки различни причини да не си вършат работата, им идва първата идея за съвместен проект – *Office sketchbook*. Търсят по-неангажиращ формат, който да им позволи да събират ежедневно грасканиците си. Според Trash Lovers повечето от т.нар. стрийт арт е твърде обвързващ за зрителя, тъй като остава по стените и улици-

те. Така те достигат до идеята да използват единствения неизчерпаем ресурс на София – боклука, без да задължават когото и да е да гледа "изкуството" им. – Не ти харесва? Върни го в кофата – казват те.

Често може да срещнете любимите им образи, които се повтарят – например моряка с брадата и лулата, момчето с шанката, мъжа с мустаци-те или дамата с кученцето. Въпреки всичките котви, татуировки и ретро елементи Trash Lovers не са повлияни от грузи стрийт арт артисти. Това, което влияе върху работата им, е криптонитът – веществото, което може да отнеме силите на супермен.

Най-големите си находки от боклуци те правят в центъра на София, в моментите, когато в някоя кооперация се сменя холна гарнитура или се слага PVC дограма. По-често работят на място – на улицата, но понякога при-

EDNO MAGAZINE

You shall know them by their trash – four guys who transform useless large waste such as doors, shelves and windows. Armed only with markers, Trash Lovers paint on any surface found in the trash. They combine calligraphy and ink, beautifying the garbage and the streets of Sofia. As they have written on their blog, their message is: "A love message on trash to Sofia, the city that never sweeps."

After spending some time in an office and finding different reasons for not doing their jobs, they came up their first idea for a joint project – an office sketchbook. But they wanted a more casual format that would allow them to collect their daily scribbles. According to Trash Lovers, most so-called street art is too engaging for the viewer, as it remains on the walls and streets. Thus they decided to use Sofia's only inexhaustible resource – garbage –without obliging anyone to look at their "art." Or as they say: You don't like it? Put it back in the trash.

You may often encounter their favorite characters, which are repeated in their works – such as the seaman with the beard and pipe, the boy with the hat, the man with the moustache or the lady with the puppy. Despite all the anchors, tattoos and retro elements, Trash Lovers are not influenced by other street artists. What influences their work is kryptonite – the substance that can deprive Superman of his powers.

Their greatest garbage finds have been made in downtown Sofia, especially when the living-room furniture or the old windows in a building are being changed. More often they work on site – on the street, but sometimes they take home some of the artifacts/discoveries, so as to pay particular attention to their processing. For Trash Lovers, the most important projects are the ones in which all four of them take part. The last such project was a freshly dismantled cabinet, which they found behind the Ivan Vazov National Theater.

бират някои от артефактите открития, за да им отделят специално внимание при обработката. За тях най-важни са проектите, в които участват и четиримата да се включат с рисуване. Последният такъв е един прясно разглобен кабинет, на който попадат зад Народния театър.

Ако търсите Trash Lovers във facebook или twitter, няма да ги намерите, тъй като те страят от публичността. За тях реакциите на хората варират от прибиране на разкрасения от тях боклук в някой дом до събиране на боклука в камион с надпис "Титан". Така или иначе те са избрали като свой слоган фразата "Making it pretty for garbage men since 2009" (от 2009 разкрасяваме за боклукчиите). Ако искате да видите работата на Trash Lovers, ще трябва да излезете на улицата. Така направихме и ние...

СТРИЙТ АРТ / TRASH LOVERS

trash-lovers.com

If you look for Trash Lovers on Facebook or Twitter, you won't find them, as they are trying to keep away from publicity. People's reactions to their work vary from bringing the prettified trash home to tossing it into a truck labeled "Titan" (a Bulgarian garbage company). Either way, their chosen slogan is: "Making it pretty for garbage men since 2009". If you want to see Trash Lovers' work, you will have to go out on the street. That's what we did...

STREET ART / TRASH LOVERS

СТРИЙТ АРТ / TRASH LOVERS

STREET ART / TRASH LOVERS

MOKS
SAVAN
MIRAO
SPIT
trashlovers

Trash Lovers

trashlovers

МУЗАТА НА СОЦИАЛИЗМА

mekcm
АДРИАНА АНДРЕЕВА

СПИСАНИЕ ЕДНО

text by
ADRIANA ANDREEVA

translation by
BOGDAN RUSEV

THE SOCIALIST MUSE

Виртуален музей за визуалните изкуства в България от периода 1944–1989

EDNO MAGAZINE

A virtual museum
of Bulgarian
visual art from
the socialist era
1944–1989

КОМИТЕТ ЗА ИЗКУСТВО И КУЛТУРА • СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИТЕ ХУДОЖНИЦИ
ОКРЪЖЕН СЪВЕТ ЗА ИЗКУСТВО И КУЛТУРА • ГАБРОВО

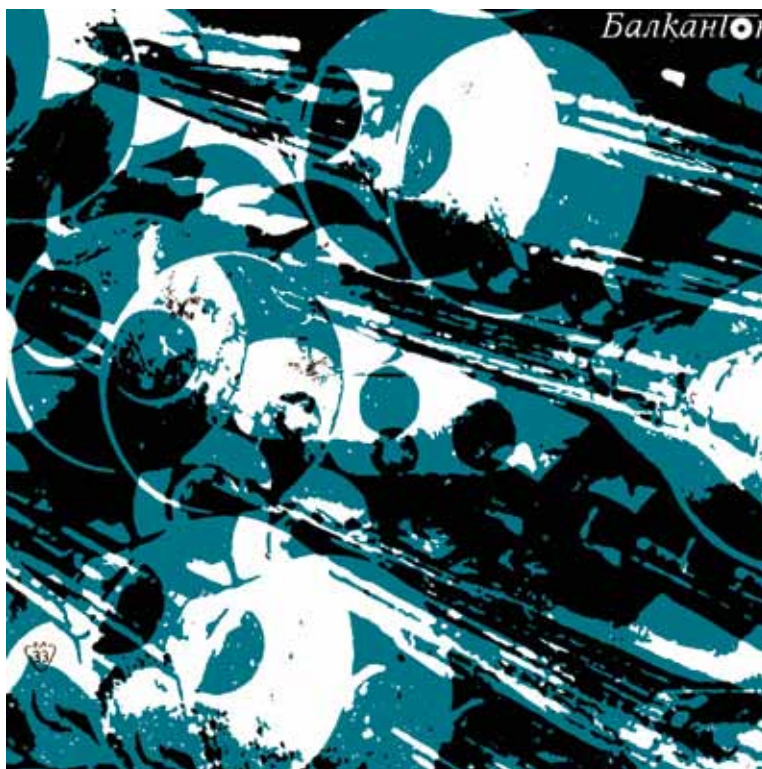
XIII
ОБЩА
ИЗЛОЖБА
НА КАРИКАТУРАТА
МАЙ-1975 • ГАБРОВО

КОМИТЕТ ЗА ИЗКУСТВО И КУЛТУРА

Джуджето Дългоносо,
приказка, грамофон-
на плоча, Балкантон
1979. Колекция Соцмуз
- Визуален музей на
социализма

DESIGN / THE SOCIALIST MUSE

Музикален коктейл,
грамофонна плоча,
Балкантон 1970.
Предоставена от
[bulgarianoriginals70s-
80s.blogspot.com](http://bulgarianoriginals70s-80s.blogspot.com)

Обща изложба на
карикатурата,
Габрово, плакат,
худ. Божидар
Хинков 1975, пре-
доставен от На-
родна библиоте-
ка "Иван Вазов"
- Пловдив
←

Никола Михов, Валери Гюров и Мартин Ангелов от близо година работят по проект на име СОЦМУЗ – виртуален музей на визуалните изкуства в България от периода 1944-1989. Повод за създаването му е желанието на тримата да запазят и да предоставят на обществото информация за всичко, което е останало като свидетелство за български дизайн от това време. За съжаление работата на цяло поколение значими творци от ранга и постиженията на Стефан Кънчев попада под негативния знаменател на "комунизма". Липсва политика и култура за съхраняване на тяхното творчество, споделят тримата и вместо само да го коментират и да чакат инициатива от държавни институции, предприемат конкретни стъпки за спасяването им. Архиви почти липсват, наличните не са дигитализирани, съхраняват се при лоши условия и достъпът до тях е затруднен.

Затова СОЦМУЗ влиза в ролята на комуникатор и удобен проводник на информация.

Ролите в проекта са разпределени така: Никола издирва, заснема и сканира материалите. Валери обработва изображенията, въвежда имената на авторите и заедно с Мартин, който поддържа сайта, отговарят за визуалната идентичност на проекта. Всички те са нещо като куратори, защото според лична преценка отсяват какво влиза в "музейната колекция". Набирането на архив се случва през множество канали. "Попадахме на сърдечни и отзивчиви хора, съпричастни на нашата кауза, като например Бойка Ангелова от Столична библиотека, Албена Спасова от СБХ, проф. Буян Филчев от издателство "Български художник", Славка Шопова от Народна библиотека "Иван Вазов" - Пловдив, благодарение на които събрахме значителна част от материалите." Никола, Валери и Мартин получават

Никола Михов (29 г.), фотограф, автор на проекта Forget Your Past – монументалните паметници от времето на комунизма. Валери Гюров (28 г.), архитект, част от екипа на Трансформатори, графити артист. Мартин Ангелов (27 г.), архитект, част от екипа на студио Функт, Провокад и Трансформатори, създател на проекта КOLELINIA – kolelinia.com

ДИЗАЙН / МУЗАТА НА СОЦИАЛИЗМА

Nikola Mihov (29) – a photographer, creator of Forget Your Past, a project about communist monuments; Valeri Gurov (28) – an architect, part of the Transformers team, graffiti artist; Martin Angelov (27) – an architect, part of Funkt Studio, Provocad and Transformers, creator of the Kolelinia project – kolelinia.com

Nikola Mihov, Valeri Gurov and Martin Angelov have been working for almost a year on a project called SOCMUZ – a virtual museum of Bulgarian visual art from the years 1944-1989. The motivation behind it is their desire to preserve and share information about any example of Bulgarian design surviving from those years. Unfortunately, the work of a whole generation of significant artists in the league of Stefan Kanchev falls under the negative label of "communism".

"The political and cultural will to preserve their works is absent", the trio told us – but they didn't stop there, waiting for the state to take the initiative, but rather took some concrete steps to save such works. There are virtually no archives, while the existing ones are not in digital form, they are stored improperly and gaining access to them is difficult – so SOCMUZ has adopted the role of communicator and user-friendly information channel.

Here is how the project goes: Nikola tracks down photographs and scans the materials; Valeri processes the images, enters the names of the authors and is responsible for the visual identity of the project together with Martin, who maintains the website. All three of them are something like curators, because their personal judgment defines what goes into the "museum collection".

"Acquisitions" are made through a number of channels. "We came upon friendly and helpful people who believe in our cause, e.g. Boika Angelova from the Sofia Library, Albena Spasova from the Union of Bulgarian Artists, Professor Boyan Filchev from Bulgarian Artist Publishing House. Thanks to them, we collected a lot of our materials." Nikola, Valeri and Martin have also gained support from people willing to provide them with access to their personal collections. The trio has combed through many archives and they are impressed by the scope, scale and presence of visual arts in the public

подкрепя и от хора, които се съгласяват да им предоставят личните си колекции. Тримата са преровили и разгледали куп архиви и особено впечатление им правят размахът, мащабът и всеобхватността на художествените дейности и осезаемостта им присъствие в публичното пространство. Според наблюденията им може да се твърди, че има очевиден подем през 70-те години (голяма част от "експонатите" в СОЦМУЗ са от периода на 1970), както и високото средно ниво на продукцията. Те си го обясняват с факта, че крайният продукт е преминавал дълъг път на одобрение заради обсъждането му от различни творчески комисии, а и всичко е правено на ръка. Също така във всяка област има автори със свой собствен, лесно разпознаваем стил, като Димитър Тасев в плаката и илюстрацията, Асен Старейшински в театралния плакат, Сашо Каменов в политическия плакат, Стефан Кънчев в запазения знак и филател-

ната графика и Милка Пејкова в художествения шрифт.

Виртуалният музей СОЦМУЗ "отваря врати" в началото на юни с графичен дизайн. Амбицията на момчетата е в бъдеще да добавят дисциплини като архитектура, стенописи, мозайки и други, характерни за периода жанрове. Малко преди старта на уебсайта те са готови с няколко галерии, като всяка включва средно по 80 произведения, и това са: запазени знаци, плакат, филателна графика, илюстрация на детската книга и оформление на грамофонни плочи. Отделно в блог ще бъдат показвани "героите" на музея под формата на статии и интервюта.

За хора, които са родени само няколко години преди края 1989 и с доста смътни спомени от това време, Никола, Валери и Мартин имат особено изявено влечение и отговорност спрямо визуалната култура от периода. Обяснение за това дават по следния начин: "Ма-

DESIGN / THE SOCIALIST MUSE

domain. They claim that there is an obvious peak in the 1970s (a lot of the works in SOCMUZ come from this decade), and the works generally have high artistic value. Their explanation? The end product always went through a long process of approval by separate artistic commissions, plus everything was hand-crafted.

The virtual museum SOCMUZ "opens" at the beginning of June with the first collection: graphic design. Their ambition is to add further disciplines such as architecture, wall-painting, mosaics and other genres characteristic of the period. When we spoke to them shortly before the launch of the website, several galleries were already ready, each one containing about 80 works: trademarks, posters, postage stamps, children's book illustrations and gramophone record designs. There will be a separate blog dedicated to the "heroes" of the museum, introducing them with articles and interviews.

For people who were born just a couple of years before the fall of com-

munist in 1989 and who have only hazy memories about the socialist period, Nikola, Valeri and Martin feel a definite affinity and sense of responsibility to the visual culture of those years. They explain it this way: "Even though we work in different directions, every one of us finds inspiration in various spheres of Bulgarian art that reached their peak in the socialist period. We consider it unthinkable to develop creatively if we do not have continuity and a connection to the artists of the past. Perhaps the fact that we spent only the first years of our lives under that regime makes it possible for us to consider the socialist past without prejudice. At the same time, as part of the 'transition generation' looking for its own identity, we feel a great gap in today's cultural environment, overflowing with information as it is."

SOCMUZ is opposed to the rejection of the past, which has not even been considered and analyzed carefully, especially when it comes to visual art. The website

кар и да се занимаваме с различни по характер неща, всеки от нас намира вдъхновение в области на българското изкуство, които според нас са достигнали своя връх през социализма. Смятаме, че е немислимо да се развиваме в креативно отношение, без да има приемственост и връзка с творците от миналото. Може би фактът, че сме прекарвали само ранното си детство тогава, ни позволява да гледаме напълно необременено на него. В същото време като част от търсещото идентичността си "преходно поколение" усещаме голяма празнина в иначе пренаситената с информация днешна среда."

СОЦМУЗ застава срещу отричането на миналото, което дори не е щателно осмислено и анализирано, особено в областта на визуалното изкуство. Той ще е събирателна база с данни и нагледни примери, която да позволява цялостен и най-вече безпристрастен поглед.

За край Валери, Никола и Марто очакват с надежда СОЦМУЗ да намери своя публика и най-вече съмишленници, които да помогнат за обогатяването и увеличаването на "коллекцията". Кои знае – един ден може да подредят галериите и "офлайн".

WWW.SOCMUS.COM

*СОЦМУЗ ще бъде представен за първи път в рамките на отворената програма на Sofia Design Week 2011 – повече информация – на едно.
bg/sofiadesignweek*

ДИЗАЙН / МУЗАТА НА СОЦИАЛИЗМА

serve as a database of information and examples, allowing for complete and, above all, objective consideration. The three founders hope that SOCMUZ will find an like-minded audience to help the collection grow. Who knows? Perhaps one day they will open their galleries offline.
WWW.SOCMUS.COM

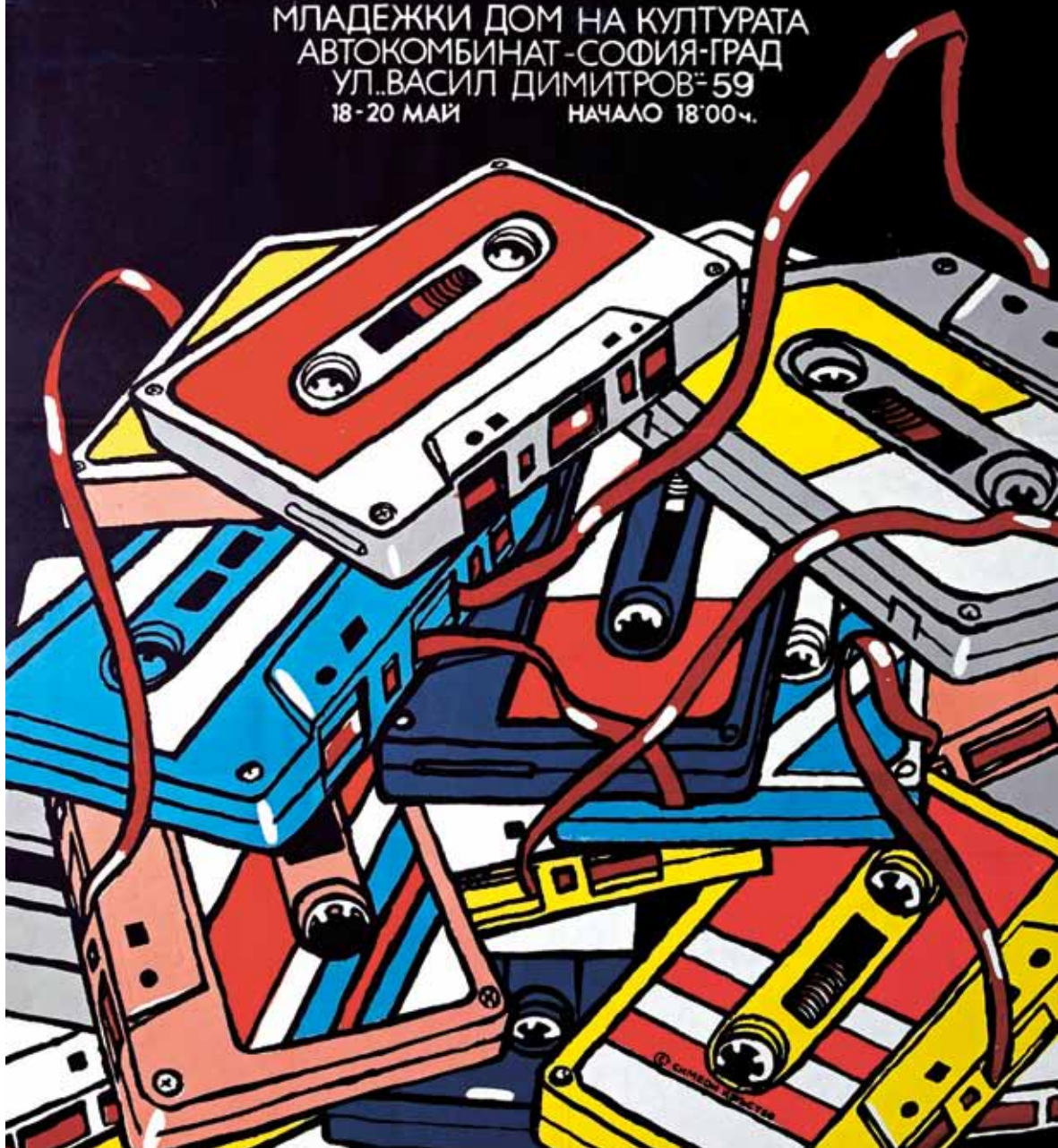
SOCMUZ will be presented for the first time in the Open Programme of Sofia Design Week 2011 – more information at edno.bg/sofiadesignweek

БЛАГОВЕВСКИ
РАЙОНЕН
КОМИТЕТ
НА ДКМС

Среша на водещите от младежките дискотеки

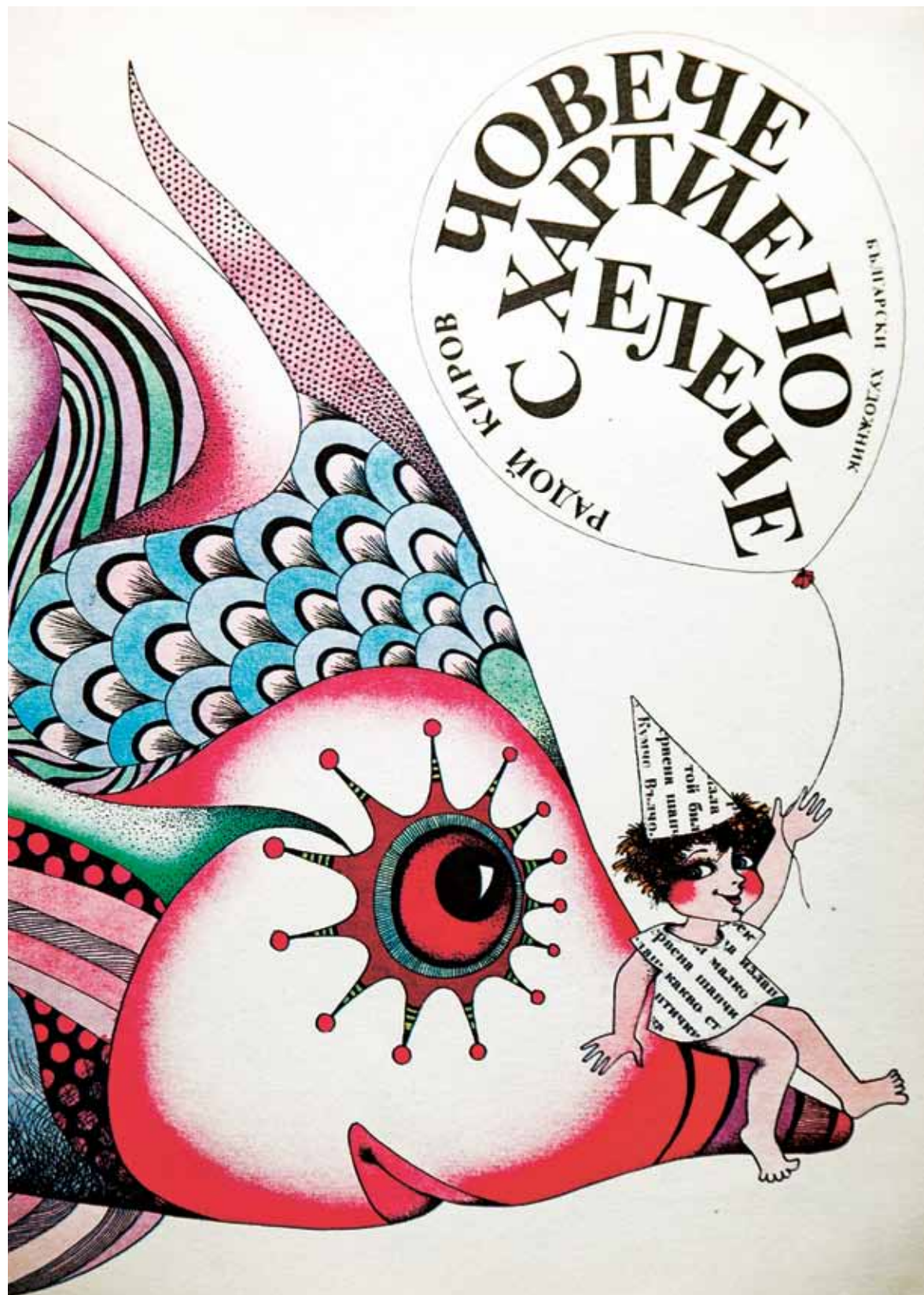
МЛАДЕЖКИ ДОМ НА КУЛТУРАТА
АВТОКОМБИНАТ - СОФИЯ-ГРАД
УЛ. ВАСИЛ ДИМИТРОВ - 59
18-20 МАИ НАЧАЛО 18:00 ч.

НАРОДЕН ТЕАТЪР ЗА МЛАДЕЖТА
**СЕЗОНЪТ
НА ГОЛЕМИТЕ
ДЪЖДОВЕ**

тасев

ЕКО **Градстрой**

ВСИЧКО НА МАСАТА

mekcm
АДРИАНА АНДРЕЕВА

Една история за дизайн и храна

СПИСАНИЕ ЕДНО

EDNO MAGAZINE

text by
ADRIANA ANDREEVA

translation by
BORIS DELIRAEV

EVERYTHING'S ON THE TABLE

On Food and Design

ЛЕК ОРДЪОВЪР

Дизайнът е пряко обвързан с храната. Не само като естетика и изкуство на поднасяне, но и като възпитание и отношение към живота изобщо. Това, което е в чинията, е еднакво важно с елементите извън нея. Цветът на покривката, сребърните прибори, китайските салфетки, алуминиевата фурничка за сандвичи на плотта, гледката от улица в Бостън или тази от апартамент на ъгъла на Левски... Те са наслагване на настроения и възприятия. И въпреки че преднамерено не ѝ обръщаме внимание, масата е най-натуралният и истински израз на съществуване в абсолютно неподправена форма.

Дизайнерите открай време се увеличат по разработки и експерименти, свързани с храненето и прилежащите му елементи като функция, вид и начин на употреба. Тази част от дизайн няма да спре да претърпява развитие. Тя е в пряка зависимост от основните тенденции, които тре-

сат обществото в даден период от време. В тон със сегашната "обратно към добрите стари навици в кухнята и забавяне на fast food скоростта", все повече от тях обичат да организират вечери за много хора, да стоят в кухнята, да цапат ръцете си с пръст и глина, да изследват цветовете и формата на растенията, да правят ядливи дизайн предмети, да решават конфликти със сандвичи или да кроят планове за бъдещето ѝ... Ето как:

САЛАТА ОТ ДИЗАЙНЕРСКИЯ ПАЗАР

"Наслаждаваме се на храната, на стола, върху който седим, докато вечеряме, и на приятелите, с които споделяме всичко това." Така Александре и Джером, създатели на DesignMarketo, обобщават своята философия и отношение спрямо работата си. Двамата стоят зад нестандартния подход в презентирането на дизайн предмети чрез

DesignMarketo е платформа за подкрепа и популяризиране на млади дизайнери чрез техни лимитирани серии от предмети; designmarketo.com

ДИЗАЙН / ВСИЧКО НА МАСАТА

DesignMarketo is a platform which supports young designers by helping them make limited series of their designs (designmarketo.com).

foodmarketo.com

A LIGHT APPETIZER

Food and design go together like hand and glove. And it's not just about the aesthetics of what is on the plate, but also what surrounds it: the color of the tablecloth, the silverware, the Chinese napkins, the sandwich oven on the kitchen counter, a view out onto a Boston street or the corner of Aksakov and Levski... It's about the accumulation of layer upon layer of mood and perception. The table is the most natural and authentic expression of our being.

Designers have been attracted to projects and experiments with food since time immemorial and it's unlikely that this will ever change. The looks of what's on our tables are influenced by the major design trends at any given moment. In line with the back-to-the-good-old-days and slow-food ideas currently holding sway, more and more of designers are willing to organize elaborate dinners, spend time in the kitchen, play with clay, study the colors and shapes of plants and vegetables,

make edible design objects, solve international conflicts with sandwiches and make plans for the future... Here are the details.

DESIGNER SALAD

"We simply enjoy food and appreciate the environment we have our meals in, as well as the company of our friends. It's a sharing experience." That's how the founders of DesignMarketo Alexandre and Jerome sum up their philosophy and work attitude. They are also part of FoodMarketo, "half pop-up store, half cooking workshop" selling contemporary design objects, developed jointly with *Apartamento Magazine*. Food is simply an occasion to get together and have a good time while looking at the work of designers who have not yet made a name for themselves. "We organize simple, friendly, relaxed events where everyone feels at home," Alexandre and Jerome explain. Their story began in Hoxton St. in East London, where they shared a work space

Apartamento Magazine (established in 2008) promotes "homes, living spaces and design solutions as opposed to houses, photo-ops and design dictatorships" and is now the favorite magazine of many artists around the world (apartmentomagazine.com).

DESIGN / EVERYTHING'S ON THE TABLE

Images by Amandine Alessandra for DesignMarketo 2010. Thanks to TeaSmith

унициативата FoodMarketo, която се осъществява съвместно със списание Апартаменто. Това е временен магазин и готварска работилница. Храната е повод за събирането на хора на едно място, където прекарват добре и се запознават с нови дизайн предмети на не толкова популярни имена. "Организираме семпли, спокойни и приятелски мероприятия, а на тях всеки се чувства като у дома си", обясняват Александре и Джером. Историята им започва в Източен Лондон на улица Хокстън, където делят работно пространство с архитект, илюстратор, текстилен дизайнер, графичен дизайнер, индустриален дизайнер, писател и диджей. Тази еkleктична креативна банда е повод за продуктивно сътрудничество, от което се ражда DesignMarketo. Александре и Джером добавят: "Бяхме безучастни свидетели на похабяването на талант, труд и красота." И тази липса на платформа за млади

дизайнери ги провокира да създават онлайн магазин DesignMarketo, който впоследствие се разраства до офлайн събития под шапката на FoodMarketo. От 2010 година насам са се случили три акции: плод & зеленчук (мебелното изложение в Милано 2010), кафе & приятели (дизайн фестивалът в Лондон 2010), семена, кълнове & листа (арт център Barbican, Лондон, 2011). Сега предстои четвърта по време на Sofia Design Week – лимонада за всички (София, 2011). FoodMarketo е паметно мероприятие, защото на него се консумират интересни храни и се продават предмети, които не би можъл да откриеш никъде другаде, като интерактивен календар, който напомня да хапваш по една ябълка на ден; стикери за направи-си-сам револвер от банан; лампа от крушка и вилица, забодена в картоф; керамични купички, чиито цвят и вътрешност запечатват формите на различен плод или зеленчук; и други

foodmarketo.com

Apartamento се появява на книжния пазар през 2008; оттогава става любимото списание за домашен живот на различни артистични хора от цял свят; неговата стратегия е да не показва нагласени интериорни снимки, а лични, естествени и реални пространства. apartmentomagazine.com

ДИЗАЙН / ВСИЧКО НА МАКАТА

with an architect, an illustrator, a textile designer, a graphic designer, an industrial designer, a writer and a DJ. This eclectic group became the creative environment in which DesignMarketo was born. "We were tired of being passive witnesses to the wasting of so much talent, beauty and effort," they recalled. The limited availability of opportunities for young designers provoked them to create their own online store (DesignMarketo), which later grew to include offline events under the label FoodMarketo. Since 2010, Alexandre and Jerome have organized three such events: *Fruit & Vegetables* at the Milan Furniture Fair (2010), *Café & Friends* at the London Design Festival (2010), and *Seeds, Sprouts & Leaves* at the Barbican Centre in London (2011). A fourth one – *Lemonade for Everyone* – is forthcoming in June during Sofia Design Week. FoodMarketo events are memorable, because they give you a chance to try interesting foods and buy unusual objects, such as an interactive

calendar reminding you to eat an apple a day; make-yourself-a-revolver-from-a-banana stickers; a lamp made from a light bulb and a fork stuck in a potato; ceramic bowls whose insides remember the shapes of the fruit and vegetables which have been in them; and other such inventions. The events' impact is enhanced by custom-made furniture by Max Lamb (maxlamb.com) and Lars Frideen (larsfrideen.com). Each workshop becomes a space for cooking sessions, recipe exchanges and discussions about ingredients that contribute to a better and more aesthetically pleasing life.

YOUNG DESIGNERS' SOUP

Two outstanding names among young food designers today are Andrea Trimarchi and Simone Farresin, aka. FormaFantasma, whose interests include traditional crafts, food cultivation and processing, cultural identity, poverty and the dissolution of villages. Last year, their project *Autarchy* showcased vessels made

хрумки. За обстановката допринасят специално измислените за целта мебели на дизайнерите Макс Ламб (maxlamb.com) и Ларс Фридеен (larsfrideen.com). Отделно всяка работилница на FoodMarketo е домакин на готварски сесии, обмяна на рецепти и съставки за по-добър и красив живот.

СУПА ОТ НЯКОЛКО ДИЗАЙНЕРИ

Сред младите дизайнери, които се занимават с храна, особено интересни в момента са Андrea Тримарчи и Симоне Фарезин, познати като FormaFantasma. Чрез работата си върху красиви концептуални предмети двамата италианци разглеждат такива социални явления като традиционни занаяти, обработка и добив на храна, културна идентичност, бедност и замиране на селата. Миналата година техният проект Autarchy представи серия от посуда, измайсторена от брашно, селскостопански отпадъци и варовик,

боядисана с естествени багрила от растения, подправки и корени. Новата им разработка се нарича Botanica и отдава почит на пластмасата, добита от естествени полимери (повечето от растения). Материалите са само такива, които се намират в природата, а обектите за пример имат грубовата и органична форма. Андrea и Симоне са обявени за едни от 20-те дизайнери на бъдещето (италианското издание на списание Rolling Stone, април 2011).

Всяка година световното количество боклук от електрически машини, употребявани в домакинството, особено тези от кухнята, се увеличава с 50 милиона тона. Добре познатият миксер и сокоуствивачка рано или късно се превръщат в поредния отпадък на сметището. Дизайнерът Кристоф Тетарг решава да пребори този проблем с кухненски робот, който се задвижва ръчно посредством маховик. Последният акумулира енергия и захранва

DESIGN / EVERYTHING'S ON THE TABLE

Among other things, the Waffle Shop has its own talk show, known for its customer interviews, and boasts a billboard with stories, thoughts and ideas of up to 125 characters on top of its building (waffleshop.org). The Conflict Kitchen is located in front of the Waffle Shop. The people who run it are Dawn Weleski (busstopopera.com) and Jon Rubin (jonrubin.net).

from materials such as flour, agricultural waste and limestone decorated with dyes extracted from various herbs, roots and plants. Their latest work is called *Botanica* and pays homage to plastic made from natural, mostly plant-based polymers. All the materials are natural, while the shapes of the objects are unrefined and organic. In April 2011, Andrea and Simone made the list of *Rolling Stone Magazine's* top 20 designers of the future.

The amount of tossed-out electrical appliances in the world grows by 50 tons per year. Our hand mixers and juicers sooner or later end up as landfill. Designer Christoph Thetard offers a solution to this problem in the form of a manually driven unit capable of generating and storing energy via a flywheel. The energy can then be used by three types of appliances: a kitchen machine, a coffee maker and a hand blender. The materials are stylish and durable, the machinery easy to use, and the design – simply timeless.

SIDE ORDER: CONFLICT

The American take-out restaurant Conflict Kitchen makes food from a country with which the United States is currently in conflict. Food here is a messenger of peace and an opportunity for dialogue, while the restaurant's design is a way of expressing this message. Conflict Kitchen's colorful storefront is based in Pittsburgh, Pennsylvania, and sells sandwiches wrapped in paper covered with interviews with Iranians and Afghans.

It all started when someone placed a hot-dog cart right in front of the owners' Waffle Shop and they had to think of a way to outsmart the competition. They conducted a survey to find out which cuisines were not offered in town and the results showed unequivocally – Arabic food. That's how Dawn and Jon decided to set up a take-out stand serving food from various countries with which the United States is in conflict. "We've diversified the culinary environment in Pittsburgh while at

механично кухненска машина, кафе-малка и блендер. Дизайнът на R2B2 е непреходен, материалите – издръжливи и стилни на вид, а техниката – базова и лесна за разбиране и употреба (натискане на педал и почти безшумно работене).

КОНФЛИКТ ЗА ГАРНИТУРА

Ресторантът за бързо хранене Conflict Kitchen предлага меню от националната кухня на държава, с която САЩ са в конфликт. Тук храната е носител на мир и проводник на диалог, а дизайнът е средство за обяснение на посланието. Мястото се намира в американския град Питсбърг и представява шарен и атрактивен тезях, през който се продават сандвичи, опаковани в хартия с отпечатани интервюта на иранци и афганистанци.

Когато собствениците на Waffle Shop (магазин за гофрети) са принудени да се преборят с конкуренцията на количка за хотдози през

ресторанта им, те правят проучване какво не се предлага като кухня в града им и се оказва, че това е арабската. Така те решават да направят тезях за бързо хранене към Waffle Shop, където ще се предлагат тематични кухни. "Не само че разнообразяваме кулинарната среда на Питсбърг, но и създаваме обществена платформа за пълноценна дискусия относно държава, която хората познават повърхностно, и то най-вече от егностранчивото им представяне в медиите", уточняват от Conflict Kitchen. Малката и благородна инициатива стартира с работно време през уикендите, но прераства в ежедневен бизнес. Заг тезяха стоят предимно студенти по международни отношения от местните университети, а тяхна цел е ангажирането на клиентите в диалог и предоставянето на различни гледни точки по проблеми, свързани със съответната нация. "Другата ни основна мисия е да излезем извън

areyouwheel.com

The Waffle Shop waffleshop.org е ресторант, от който на живо се излъчва токшоу с посетителите на ресторанта; билборд на покрива на сградата представя различни истории; тук е и тезяхът на Conflict Kitchen; гвигатели на проекта са Dawn Weleski busstopopera.com и Jon Rubin jonrubin.net

ДИЗАЙН / ВСИЧКО НА МАКАТА

conflictkitchen.org

the same time offering visibility to countries which people know superficially through often one-sided representation in the media," the owners say. The initiative started small – the store was only open on weekends – but gradually grew into a full-time business. The people who staff the Conflict Kitchen are students in international relations from the local universities who engage the customers in dialogue and encourage the presentation of different points of view on various issues in the countries currently "on the menu." "Our mission is to go beyond the political problems and familiarize the public with the culture of these countries," Jon explains.

Throughout the course of a year, the Conflict Kitchen has already served two menus: one Iranian – *Kubideh*, a minced meat sandwich with onions, mint and basil; and an Afghan one – *Bolani Pazi*, home-made turnovers stuffed with pumpkin, spinach, lentils, potatoes or leek. It has also organized Skype meals

between Tehran and Pittsburg, visits to local schools, screenings of Afghan films and various public discussions. The next menu will be Venezuelan. The owners are also making plans to visit North Korea. Design plays an important role in the public perception of this initiative and its message. The visual identity of the Iranian and Afghan stands was developed by Brett Yasko, who made sure they recreated the two cultures through typical colors, motifs and fonts. You simply cannot walk past Conflict Kitchen without noticing its captivating, rebellious colors and cultural difference at 124 Highland Avenue, Pittsburg, PA

MAIN COURSE: FOODAM – THE MUSEUM OF FOOD & ART DESIGN

The Museum of Food & Art Design (FOODAM) is at the intersection of three disciplines: food, art and design. The museum's goal is to reflect on reality through the language of food, since, in the words of French philosopher Gaston

Autarchy, Studio FormaFantasma

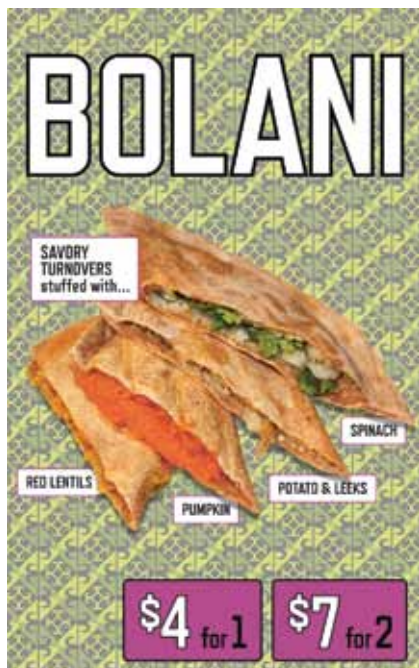
DESIGN / EVERYTHING'S ON THE TABLE

Table-Dish-Cover, studio MAEZM, archive FOODAM

ДИЗАЙН / ВСИЧКО НА МАСАТА

конфликта, който е на политическо и правителствено ниво, и да запознаем обществеността с културата на тези страни”, обяснява Джон Рубин.

За година от своето съществуване Conflict Kitchen успява да организира две различни кухни – иранска (кубиде – сандвич със смяно месо, лук, мента и босилек) и афганистанска (болани пазы – домашни тригуни, пълнени с тиква, спанак, леца, картофи или праз), живи връзки между Техеран и Питсбърг, посещения в местни училища, филмови прожекции с афганистански режисьори, отворени вечери с обществени дискусии. Следващата кухня е посветена на Венецуела, а организаторите на проекта подготвят и пътуване до Северна Корея. Дизайнът играе важна роля във възприятието на мястото и неговото послание. Брет Яско разработва визиите, така че те да пресъздават по най-добрия начин съответната нация с типичните за нея мотиви,

елементи, цвят и шрифт. Conflict Kitchen няма как да бъде подминат незабелязано, защото фасадата е еманация на културен шок и цвят и революция на Хайлан авеню 124 в Питсбърг.

FOODAM – МУЗЕЙ ЗА ХРАНА И ДИЗАЙН КАТО ОСНОВНО БЛЮДО

FOODAM е пресечната точка на дисциплините: храна, изкуство и дизайн. Целта на музея е да отразява реалността, като използва езика на храната, или както казва Gaston Bachelard, “reality is above all, food” (реалността е преди всичко храна). FOODAM е в постоянно попълване на своята колекция, така че всеки е поканен да участва с прототип, книга, графика, уебсайт, специфичен вкус, сценарий, ресторант или рецепта. Кратък разговор с един от основателите на проекта Вито Джонатан Ласандро хвърля повече светлина върху мисията на музея.

conflictkitchen.org

Гастон Башлар е френски философ и поет (1884 – 1962); той достига до престижни позиции във Френската академия независимо от скромния си произход. Най-важните му работи са в областта на поезията и философията на науката. От него са се повлияли много френски философи от втората половина на 20 век, между които Мишел Фуко.

DESIGN / EVERYTHING'S ON THE TABLE

Gaston Bachelard (1884–1962) was a philosopher and poet who held prestigious positions at the Académie française despite his humble origins. His most important works are in the history of philosophy and poetics. He influenced some of the major French philosophers of the second half of the 20th century, including Michel Foucault.

Bachelard, “reality is, above all, food.” FOODAM is constantly replenishing its collection, so everyone is invited to contribute a book, prototype, drawing, website, taste, script, restaurant or recipe. Here is a short conversation with one of its founders – Vito Gionatan Lassandro:

A Tell us a little more about the history of FOODAM.

V I’ve been interested in gastronomy for years. I grew up in a small town in southern Italy where the culture, traditions and rituals of eating are an important part of social life. That’s how I became so passionate about food and the culinary arts. After studying anthropology and sociology, I realized that food is much more than taste and consistency. Quantity and quality matter, but the time and type of the meal, the people who take part in it, the clothes they wear and the conversations they have while eating are very important, too. You could say there’s a whole language which people use during

meals. And languages can be subject to design, too, if you know them well. Two years ago, I set up the Association of Food and Design, together with Elena Varini. The goal of the association is to study these food languages and establish contact with people who can help us do that. Many of the events and products labeled “food design” today have nothing to do with the discipline. The way food was cooked and experienced for millennia has disappeared with the advent of the information society, as have the people who used to make it. This has been replaced with products and brands that have nothing to do with it. So FOODAM is our statement about what we believe is good food design. We decided it was going to be a museum, because the term, controversially, implies the death of food, and it gives us a suitable platform for classifying things.

A Why would people need a museum like this?

V There is a great psychological gap

A Каква е историята на FOODAM?
 B От дълги години се интересувам от гастрономия. Израснал съм в малък град в Южна Италия, където културата, традициите и ритуалите, свързани с храната, са много и твърде важни за социалния живот. Оттам развих истинска страст към храната и кулинарията. След като учих антропология и социология, осъзнах, че храната е повече от консистенция и вкус. Количеството и качеството имаха своя собствена важност, както и срещата, времето, типът хора, грехите, които носят, и разговорите, които провеждат. Това е по-скоро език, който хората ползват, докато ядат. Езиците могат да бъдат проектирани, стига да ги познаваш в детайл. Преди две години основах Асоциацията за храна и дизайн съвместно с Елена Ванини. Нейна цел е да изучава тези езици и да събира на едно място хора, които могат да ни помогнат в начинанието. Голяма част от

събитията и продуктите с марка "дизайн на храна" нямат нищо общо с дисциплината. Храната, както и човекът, който я е измислил преди хиляди години, са изчезнали с напредъка на новото информационно общество. Сега са заменени с визии и продукти без връзка с реалността. Решихме, че проектът ни ще служи като доказателство за нашата гледна точка, за това какво е добър дизайн, приложен спрямо храната. Решихме да е музей, защото провокативно предполага смъртта на храната. А и е подходяща форма за класифициране.

A Защо хората се нуждаят от такъв музей?

B Сега съществува огромна психологическа празнина между храната и тези, които я консумират. Никоой вече не знае как се отглежда и произвежда храна. Дори не знаем кой прави това за нас. Тази празнина се пълни с маркетинг, реклама, специализирана преса и сертификати. В идеалния слу-

ДИЗАЙН / ВСИЧКО НА МАКАТА

foodam.com

today between food and the people who consume it. We no longer know how it's made and how the ingredients are cultivated. We don't even know who makes it. This gap is filled by lots of marketing, advertising, articles in the specialized press and various certificates. Ideally, FOODAM will help us become aware of our alimentary reality.

A Do you have an exhibition space of your own?

V FOODAM is a living museum which moves in space and time. We are talking about food – the most physical and real product. We can't limit ourselves to showing plates and silverware. We also need discussions, projects, performances... we strive to fill up the spaces we use the way food fills up our bodies. We recently showed the exhibition FOOD FOR FUTURE at the Milan Furniture Fair (April 2011) and it is now likely to travel to Helsinki – the city will be the design capital of the world in 2012.

A What is the relationship between food and design?

V Design is an instrument with which helps man put the world in order and shape it according to his needs – in the same way that science is an instrument helping us to classify the world. Food is a language, above all else. Everyone speaks about food in a different language. Everyone eats, but they do it via a different cuisine.

A What is the future of food in the context of design?

V We will be paying more and more attention to the aesthetic aspect of food, because the differences between cuisines are disappearing. Urban rituals of eating will be pursued more and more aggressively. There will be more "added value" and more detail, as well as endless but futile efforts to improve the environment and the political and economic systems for production and distribution.

чай FOODAM ще допринесе със снабдяването на познания за осъзнаване на нашата хранителна реалност.

А Имате ли изложбено пространство?

В FOODAM е жив музей, който се движи в пространството и времето. Говорим за храна, най-физическия и истински продукт. Не бихме могли да ограничим себе си с показването на прибори и съдове. Нуждаем се от участия, дискусии, проекти, представления... изпълването на места, точно както храната изпълва телата ни. Например наскоро показахме част от изложбата FOOD FOR FUTURE (мебелното изложение в Милано, април 2011) и сега е твърде вероятно тя да замине за Хелзинки, която ще е световна столица на дизайна през 2012.

А Каква е връзката между храната и дизайна?

В Дизайнът е инструмент в ръце-

те на човека, за да може чрез него да подреди света, в който живее, и да го оформи според нуждите си, така както науката е инструмент за класификация на света. Всеки говори за нея на различни езици. Всеки се храни, но чрез различни кухни.

А Какво е бъдещето на храната в контекста на дизайна?

В Непосредственото бъдеще предлага все повече внимание към естетическата страна на храната, защото ще се заличават традициите и културните изрази. Ритуалите, свързани с градската храна, ще стават все по-агресивни. Ще се появяват все повече добавени качества и детайли. Големите усилия за подобряване на околната среда ще са много и напразни. Същото важи за политическите и икономическите системи за продукция и разпределение.

Връзката дизайн-храна е застъпена в програмата на Sofia Design Week 2011 в работилниците на DesignMarketo и На вечеря с дизайнери, експерименти с храна за деца и изложбата Foodjects. Повече - на едно. bg/sofiadesignweek

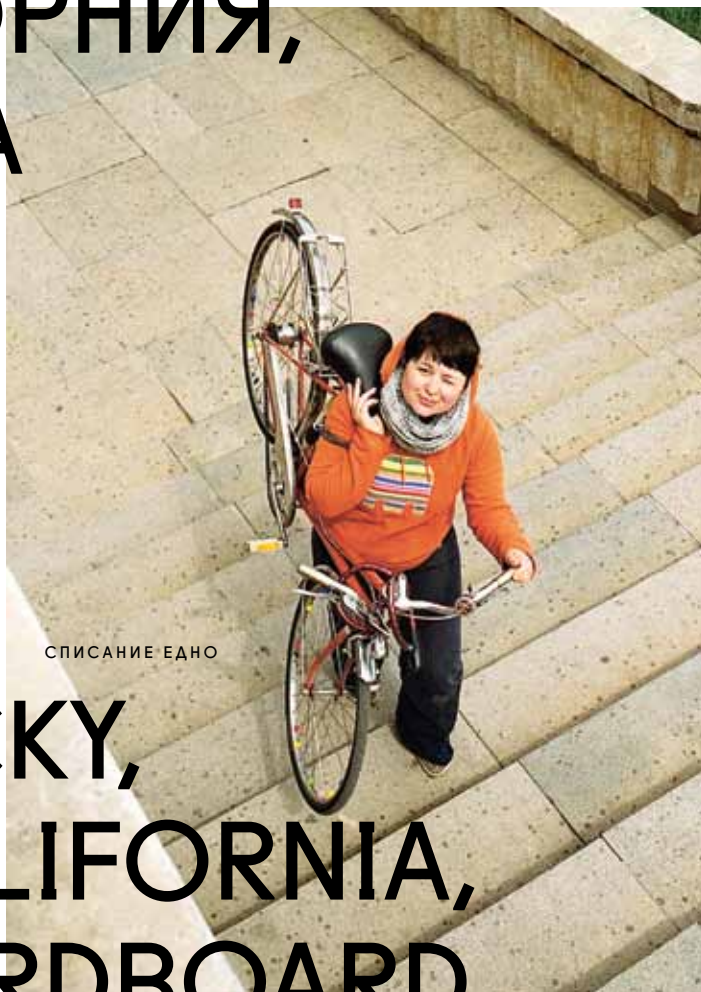
DESIGN / EVERYTHING'S ON THE TABLE

ВИКИ, КАЛИФОРНИЯ, КАШОНА

текст
АДРИАНА АНДРЕЕВА

фотография
МИХАИЛ НОВАКОВ
ВИКИ КНИШ

СПИСАНИЕ ЕДНО

VICKY, CALIFORNIA, CARDBOARD

text by
ADRIANA ANDREEVA

translation by
BISTRA ANDREEVA

photography by
MIHAIL NOVAKOV
VICTORIA KNYSH

Дизайнерката Вики Книш за Визуалната култура у нас

EDNO MAGAZINE

Designer Vicky Knysh on our Local Visual Culture

Вики Книш е графичен дизайнер, илюстратор и фотограф. Тя е украинка по рождение (1980) и българка по местонахождение (от 2001 насам). Вики е учила моден дизайн и фотография, но е преди всичко изключително талантлив визуалист и професионален freelancer (творец на свободна практика). Бърз поглед върху работата ѝ в нейния сайт [vickny.com] дава да се разбере, че Вики има свой стил, който с лекота прилага в широк спектър от проявления – рекламни кампании, плакати, тениски, пазарски чанти (Сополанко), брошури, илюстрации на книги (Близко до бебето, както и на нашите два зелени жокера), фотографски проекти и други. Нейното име, което звучи като артистичен псевдоним, но всъщност не е, нашумя покрай Future Shorts. Вики е лично отговорна за старта и поддръжката на най-голямата мрежа за късометражно кино в света да се случва и у нас от 2007 насам. Буквално дни преди

това интервю обаче тя се раздели с поста си на главен организатор. Без никакви лоши чувства, а по-скоро заради настъпил момент на промени, липсата на време за административни задачи и изчерпването на идеи по този проект. Миналата година Вики се показа и като силен фотограф, след като представи изложба в най-популярното място в страната напоследък – фоайето на огромен мол. Спокойно, Вики не е човек, когото би срещнал в подобно пространство. Всъщност експозицията е част от международния проект на British Council – OPEN Cities, а тя спечелва конкурса да представи България в серия от портрети на няколко чужденци у нас. От две години обаче Вики има съвсем друг приоритетен "проект" – отглеждането на сина ѝ. Покрай него тя все повече се занимава с дизайн за деца, откъдето ни хрумна да я привлечем за Sofia Design Week Kids. Нейното интересно участие в това

www.vickny.com

Проектът OPEN Cities се реализира в 14 европейски града и се представя чрез изложба, посветена на приноса на миграцията за културното и икономическото развитие на европейските градове. Над 100 фотографии от Мадрид, София, Виена, Белфаст, Билбао, Кардиф, Дъблин и Дюселдорф разказват за започването на нов живот в нов град.

ПОРТФОЛИО / ВИКИ КНИШ

www.vickny.com

Vicky Knysh is a graphic designer, illustrator and photographer. She was born in Ukraine (in 1980), but is now based in Bulgaria (since 2001). Vicky studied fashion design and photography, but above all she is an extremely talented freelance visual artist. A quick look at the portfolio on her site makes it clear that Vicky has her own style that somehow effortlessly comes through in whatever she does – ad campaigns, posters, t-shirts, tote bags (for Sopolanko), brochures, book illustrations (*Close to the Baby*, as well as our own two *Green Lifeline* booklets), photography projects, etc. Her name (which sounds like an artistic alias, but isn't) has gained quite some popularity around Future Shorts – Vicky was single-handedly responsible for bringing the biggest worldwide network for short movies to Bulgaria in 2007 and ran it until literally a few days before this interview. She decided to quit the job of main producer with no hard feeling – she said it was simply time for change, citing

the lack of time for administrative chores and the lack of fresh ideas for the project. Last year Vicky proved she is also a powerful photographer, showing an exhibition in one of Bulgaria's most popular places these days – the lobby of a huge mall. But relax, Vicky is not the type you would usually find there. Actually, the exposition was part of the British Council's international project OPEN Cities – she won the competition to present Bulgaria through a series of expats' portraits. For two years now, however, Vicky has had a new high-priority project – raising her son. Thanks to him, she has gotten more and more involved in design for kids, so it only made sense for us to recruit her for Sofia Design Week Kids. Her interesting contribution to the first children's program within the festival is the reason for this interview. Since Bulgarian will always be a second language for Vicky, she picks her words very carefully. She is a real pleasure to listen to – no parasitical phrases and only

The OPEN Cities project takes place in the form of exhibitions in 14 European cities celebrating the contribution of migration to the cultural and economic development of European cities. Over 100 photographs from Madrid, Sofia, Vienna, Belfast, Bilbao, Cardiff, Dublin and Dusseldorf tell stories of starting over in a new city.

първо издание на специалната програма за деца в рамките на фестивала пък е повод за личната ни среща. Българският винаги ще бъде втори, а не майчин език на Вику. Това я прави особено внимателна спрямо подбора на думи. Истинско удоволствие е тя да е твой събеседник – Вику не използва паразитни думи и старателно, с лек симпатичен акцент произнася всичко, което е намислила да каже.

A Хайде първо да разкажеш за проекта Картонен град, който подготвяш за Sofia Design Week Kids.

B Всичко тръгна от това, че въкъщи постоянно има кашони – купуваш нещо и те остават празни. Направих къща за моя син, после за децата на мои приятели. Получиха се и станаха страшен хит и място за забавления. Това е чудесен начин да насърчаваш децата да измислят свои активности и игри от нищо. Много деца за съжаление губят тази инициатива,

когато всичко им е поднесено в готова опаковка за консумиране, без възможност да упражняват въображението си. Тъй като съм визуален човек, започнах да си представям колко неща мога да направя от кашони.

Това е супер готин материал, всеки има по някоя въкъщи, евтин е, рециклира се и е приятно да се рисува върху него. В изложбата Град от картон имитирам предмети от ежедневието, но направени от картон в размер на един човек-дете. Целта ми е да се получи картонен свят, в който те сами да измислят игри, да създават неща чрез предоставени им макети (например чаши, дървета, персонажи и др.). В същото време инсталацията не е само за деца. Ще разработя няколко шаблона, от които всеки посетител ще има възможност сам да направи картонени очила или фотоапарат, да ги сглоби, изрисува и прибере въкъщи. В самата изложба наблягам на лабиринта от картон, паркинг с коли и един автобус, часовника и кукле-

PORTFOLIO / VICKY KNYSH

a light charming accent accompany everything she has to say.

A First of all, tell us about the *Cardboard City* project that you are preparing for Sofia Design Week Kids.

B It started with all the cardboard boxes we always end up with at home – you buy something and then they stay empty. So I made a house for my son, and then some more houses for some friends' kids. It worked out and they became a huge hit and a great place for fun. This is a wonderful way to encourage kids to invent their own activities and games from scratch. Unfortunately, many kids lose this impetus when everything is handed to them packaged and ready for consumption, without giving them a chance to use their imagination. Since I am a visuals person, I began to imagine how many things could actually be made out of cardboard. It is a completely cool material and everybody has it at home. It's cheap, it's recyclable and it's

nice to draw on. In the *Cardboard City* exhibition, I am replicating objects from daily life, but made out of cardboard and scaled down to child-size. My goal is to make a cardboard world, in which kids will be able to think up their own games and to create things on the basis of the models given (e.g. cups, trees, people, etc.) At the same time the installation is not just for kids. I plan to make several patterns so every visitor will have the chance to make cardboard glasses or a still camera, or maybe assemble them into something, draw on them and take them home. In the exhibition itself, I will focus on a cardboard labyrinth, a parking lot, a bus, a clock and puppet theater. Several performances by different artists will take place in the latter during Sofia Design Week. There will be clouds and birds hanging from the ceiling and in one of the gallery areas, below the staircase, I am thinking of making a tea-house with cardboard teacups. The whole idea is to take the static-ness out of cardboard,

ния театър. Няколко пъти по време на SDeW в един от кашоните ще се случват кратки представления за деца, изнесени от различни артисти. От тавана ще висят облаци, птици, а в едната част под стълбището на галерията мисля да направя чайна със сервиз от картон. Цялостната идея е да раздвижи статичността на кашоните, а децата да се впускат в различни активности в този Картонен град.

A Преди време ми беше споменала за твоя авторска детска книжка.
B Да, в момента я подготвям. В България децата ни нямат достъп до добър визуален материал. След като професионално се занимавам с това, имам огромно желание да създавам красиви неща за тях. Та оттам тръгна идеята за книжка. Първоначално Веско Трандов трябваше да напише текста. Изчаках го два месеца, но той така и не изпрати нищо. Понеже постоянно измислям приказки за сина

ми, реших да използвам една такава като начало. Името на приказката е Приключенията на Яворчо и Вихрушката на Луната. Вихрушката е моят син Вихрен, така го наричат всички, защото много му отива, а Яворчо е неговият приятел – синът на Веско и Босилена. Това е първа книга. В нея те пътуват до Луната, пък после ще видим какво ще излезе.

A А как измисляш приказките?

B Тъй като не мога да ги чета, защото синът ми не заспива на светната лампа, ми се налага да ги съчинявам сама. Използвам обекти и лица, които са ми интересни в момента, и около тях градя историята. Например Луната, колелото, Борисовата градина, приятеля му Яворчо...

A Каква ще е визуализацията на книжката?

B Всички герои и обекти са ръчно направени от мен, които впоследствие ще заснема в различна среда.

ПОРТФОЛИО / ВИКИ КНИШ

so children can burst into all kinds of activities in this *Cardboard City*.

A You also mentioned that you are publishing your own children's book.

B Yes, I am working on it right now. In Bulgaria, our kids have no access to good visual materials. And since I am into this professionally, I have an enormous desire to create beautiful things for them. This is where the idea for the book came from. Initially Vesko Trandov was supposed to write the story. I waited for him for two months, but he never sent anything. Since I constantly make up stories for my son anyway, I decided to use one of them as a start. The title of the story is *The Adventures of Little Yavor and the Twister on the Moon*. "Twister" is my son Vihren – everyone calls him that because it really suits him (the Bulgarian word for "twister" is *vihrushka*, which sounds a lot like Vihren). And Little Yavor – that's his friend, Vesko and Bosilena's son. This is the first book, in which they will travel

to the moon and then we'll see what happens.

A How do you make up the stories?

B I can't read any stories, because my son won't fall asleep with the light on, so I have to invent them myself. I take objects and people that are interesting to him at the given moment and build a story around them. Like the moon, his bike, his friend Yavor...

A How will the book be illustrated?

B All the characters and the objects in it will be hand-made by me – dolls and things that I will later photograph in different environments and situations. Making them actually takes up a lot of time. They are all miniature, made of wood, cardboard, thread, textiles.

A And the moon?

B It will be made out of light-emitting diodes after a consultation with an electrician. All in all this is very

Майсторенето им всъщност ми отнема страшно много време. Всичките са миниатюрни, от дърво, картон, конци, плат...

A А луната?

B Ще е от светещи диоди и ще е направена след консултация с електротехник. Изобщо, това ми е много интересно, защото ми харесва да пробвам нови техники за себе си, да работя с ръце...

A Кога ще можем да си я купим?

B Самата книжка трябва да е готова към края на лятото. После ми предстои обикаляне по печатници и принтене. Може би е реалистично да кажа към края на септември.

A Наскоро попаднах на снимките ти от Калифорния – носят много хубаво усещане. Как и кога се случи това пътешествие?

B Мъжът ми е живял в Щатите преди време и искаше да се върне

там поне за малко. Аз бях госта крайна и се заричах, че кракът ми няма да стъпи на това място.

A Защо така?

B Ами това е популярно европейско предубеждение, че в Америка е тъпо. Но когато отидох там, разбрах, че всъщност в Щатите се измислят и случват много неща. И виждаш как съвременният ни живот е копие на това, което е измислено в САЩ, някои неща са добри, някои не толкова... Иначе ние отидохме там през 2008 за месец. Първо бяхме една седмица в Ню Йорк, после отидохме в Лос Анджелис, където наехме кола и пътувахме до Сан Франциско по външната и по вътрешната част от отсечката. Там е просто ужасно, невероятно красиво. Не знам, има такива места по света, на които се чувстваш сякаш вече си бил. В Калифорния ми направи впечатление колко дива, запазена и различна е природата.

PORTFOLIO / VICKY KNYSH

interesting for me, because I like trying new techniques and working with my hands.

A When will the book be out?

B The story and the illustrations should be done by the end of the summer. Then there is the running around to printing houses and publishing to do. Maybe it's safe to say the end of September.

A I recently came across your California pictures – they give off a very nice feeling. How and when did that trip happen?

B My husband lived in the States for a long time and he wanted to go back for at least a little bit. I was pretty extreme on the subject and swore that I was never going to set foot there.

A Why?

B Well, it's a pretty common European prejudice that America is lame. But when I went there I realized that there

are so many things being invented and happening in the States. And you see how our contemporary life is a copy of what has originated in the US and that some things are good, while others – not so much... We went there in 2008 for a month. First, we were in New York for a week, then we went to LA, rented a car and drove to San Francisco, alternating between the coastal and the inland route. It is just terribly, unbelievably beautiful there. I don't know, there are some places in the world where you get the feeling that you've already been there. In California I was stunned to discover how wild and preserved and different nature is.

A And what was the selection principle behind your Californication photo story?

B For five years I kept a blog in Russian, I was pretty active and had quite a few followers. It was there that I learned to tell stories combining pictures and illustrations, with no words. Here in Sofia, we also had exhibited *Californication*

A А на какъв принцип съчета снимките от поредицата Californication?
B Пет години поддържах блог на руски, в който бях доста активна и си имаше сериозен контингент от читатели. Там се научих да разказвам истории чрез съчетанието на снимки и илюстрации, а не чрез текстове. Иначе имаше изложба с Californication в бар Амстердам и дори получих запитвания за закупуването на фотографите.

A Какво друго те вълнува напоследък?

B Аз съм визуален артист и виждам пътя си в приложението на идеите ми в тази посока.

A Като стоп моушън?

B Ами да. Дори идеята е да промотирам детската книга чрез такова филмче. Първото, което направих заедно с Милена Димитрова от Future Shorts, беше в Белград, където участвахме в десетдневна работилница.

Резултатът е I fork you. В него главният герой е направен от гва пласта хартия, между които поставихме тел, за да се мърда лесно. Процесът е супер забавен. Снимаш, събираш кадрите в Премиер и те оживяват.

A Какво друго?

B Преди няколко месеца направих калъфки за възглавнички с мои илюстрации. Серията се казва Everybody is nice, защото са изобразени много лица – смешни, грозни, луди, учудени, но всички са добрички. Продадох почти всички, но за любители има още. Чат-пат правя и играчки. Последните ми са измайсторени от хартиени вложки, които се пхат в обувките. Дълго време не изхвърлях тези от новите ми кецове и накрая измислих от тях елен и мечка. Такива неща ме кефят страшно много – да направяш от нищо нещо.

A Тоест повече те вълнуват проекти, свързани с деца?

Stop моушън е техника, при която физически манипулиран обект изглежда сякаш се движи от само себе си. За този ефект се използват множество кадри, подредени последователно в серия. Често се използват човечета от глина.

ПОРТФОЛИО / ВИКИ КНИШ

in a bar called Amsterdam and I even got inquiries from people wanting to buy some of the photographs.

A What else is on your mind lately?

B I am a visual artist and I see my path in developing my ideas in that field.

A Like stop-motion?

B Well, yes. I even have the idea of making a stop-motion film to promote the children's book. The first one I ever did was with Milena Dimitrova from Future Shorts, we were in Belgrade for a ten-day workshop. The result is *I Fork You*, where the main character is made out of two layers of paper with wire in between, so that it would be easier to make him move. The process is great fun. You take photos, then pour out all the frames in Premier and they come to life.

A What else?

B A few months ago I made pillowcases with some illustrations of mine. The series

is called *Everybody Is Nice*, because the images represent different faces – funny, ugly, crazy, stunned, but everybody is nice. I've sold almost all of them, but there are still a few left for the biggest fans. I also make toys from time to time. The last ones were made out of the paper inserts they put in new shoes to keep their shape. I kept the ones I found in my new sneakers for a while and finally turned them into a deer and a bear. This is what I really love – making something out of nothing.

A So you are more interested in designing for kids?

B Yes – my life changed completely after my son was born and I definitely started channeling my professional capacities and abilities towards projects aimed at kids. I feel like doing illustrations for children's books, making toys, dreaming up interiors... anything that contributes to their visual environment, because I am a visual

Stop motion - a technique in which a physically manipulated object looks like it is moving by itself. To create this effect, many frames are used, arranged in a sequence. Clay figures are often used.

В Да – животът ми се промени коренно след раждането на сина ми и определено насочих приложението на професионалните си познания в проекти за деца. Занимава ми се с илюстрации на детски книжки, създаването на играчки, измислянето на интериори... изобщо да допринеса за визуалната им среда, след като аз самата съм визуалист. Не бих разграничавала детското и не-детското. Ние всички сме деца, просто с повече гжаджии и възможности. Работя като дизайнер и фотограф с организации, на които допада или отива стилът ми.

А А какво мислиш за детския дизайн в България?

В Предния SDeW 2010 имахте много готин и интересен проект, осъществен от един турчин – Тунч. Та той обикаляше из София и питаше къде е българският дизайн. Повечето от нас като деца сме израснали в сиви блокове, играли сме си с гроз-

ни пластмасови играчки... Често пътувам до Холандия и смятам, че причината тази нация да е толкова творчески ориентирана е, защото имат добра визуална среда за децата си. Детските градини и училищата им са така направени, че душата ти се радва. Друго нещо, което много ми липсва в София, е, че в музеите и галериите няма детски кътове. В Холандия създават постоянно различни артистични активности за деца в красиви и специално пригодени за целта центрове. Дори да няма изложба, която да ти е интересна, можеш да отидеш там с детето си. Тук музеите имат традиции, но няма никаква страст за промяна, всичко е по инерция. Холандците са креативна нация, защото влагат страшно много във възпитанието на красива естетика за своите деца. Затова смятам, че ако създаваме красива среда за децата си сега, в бъдеще ще намерим българския дизайн.

Тунч Топчулу е социален дизайнер, който тази година е гост на Sofia Design Week за втори пореден път със серия от работилници, презентации и лекция, посветени на темата В търсене на балканския дизайн. Повече на edno.bg/sofiadesignweek

PORTFOLIO / VICKY KNYSH

artist myself. However, I wouldn't draw strict boundaries between kid stuff and adult stuff. We are all kids, just with more possibilities and gadgets. As a designer and a photographer, I work with companies and organizations and they either like my style or they don't.

А And how do you feel about children's design in Bulgaria?

В At Sofia Design Week 2010 you had a very cool and interesting project by a Turkish guy named Tunc. He was going around Sofia asking people where to find Bulgarian design. Most of us grew up in grey apartment buildings and played with ugly plastic toys. I often travel to the Netherlands and I think the reason this nation is creatively advanced is the good visual environment they have provided for their kids. Their kindergartens and schools are designed in a way that simply brings you joy. Another thing that I really miss in Sofia is children's corners in the museums and galleries. The Dutch constantly think

up different creative activities for kids in beautiful centers especially designed for that purpose. Even if there is no exhibition that you find interesting you can still go there with your kid. Here museums have traditions, but lack passion for change, everything is inertia. The Dutch are a creative nation because they invest a lot in raising their children in aesthetically beautiful surroundings. That is why I believe that if we provide this for our own children now, we will have Bulgarian design some day in the future.

А Do you have favorite children's books?

В *Around the World with Mouk* by Marc Boutavant, about a bear who travels the world on a bike. You can study each picture for hours – the illustrations are so detailed and rich. There are good illustrators in Bulgaria, but unfortunately they have to make a living in other ways. It's tough to survive as a freelancer. But I don't plan on giving up as of yet.

А Имаш ли любими детски книжки?
 В МУК на Марк Бутаван за едно мече, което обикаля света на колело. Може да разглеждаш всяка картинка с часове – толкова е детайлна и богата като илюстрации. В България има добри илюстратори, но за жалост им се налага да си изкарват хляба по друг начин. Трудно е да оцеляваш като freelancer. Засега обаче не смятам да се предавам.

Вики Книш участва в Sofia Design Week 2011 със самостоятелната изложба Картонен град и с прожекция на първото си стопмоушън филмче I fork you.

ПОРТФОЛИО / ВИКИ КНИШ

edno/sofiadesignweek.com

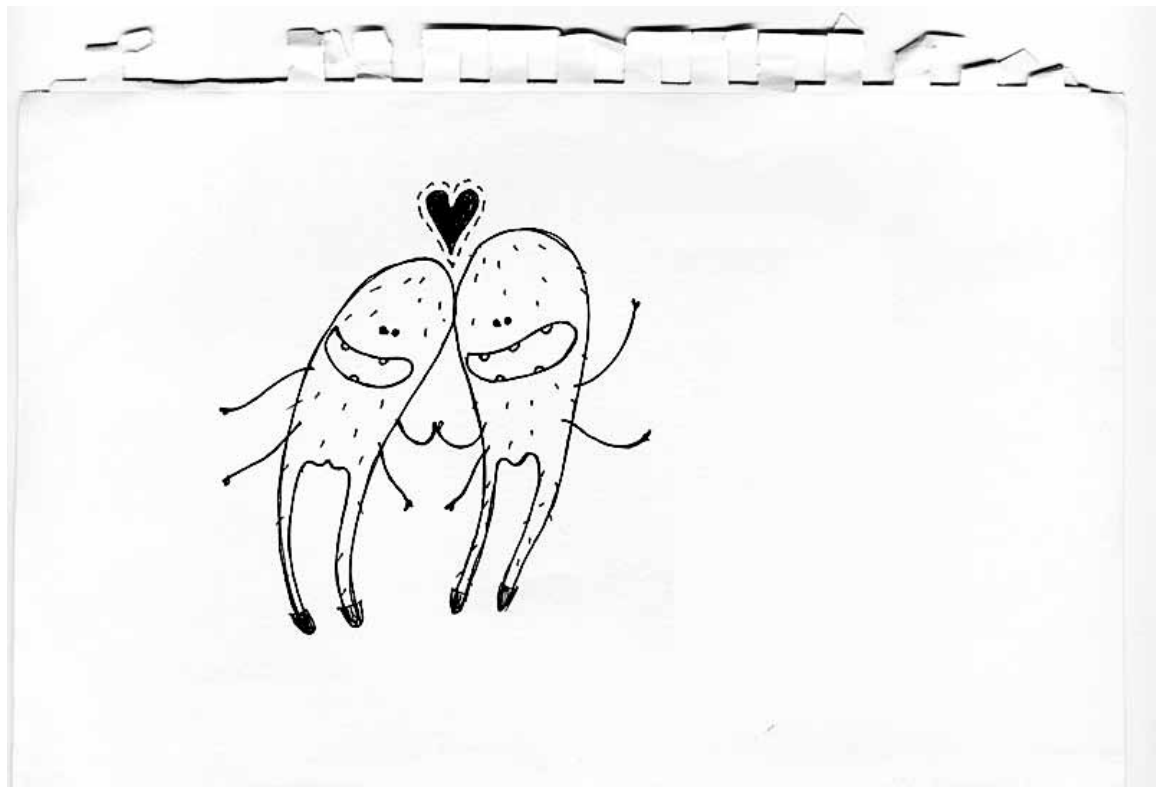
Vicky Knysh is part of the program of Sofia Design Week 2011 with her exhibition Cardboard City, as well as a projection of her first stop-motion short film I Fork You.

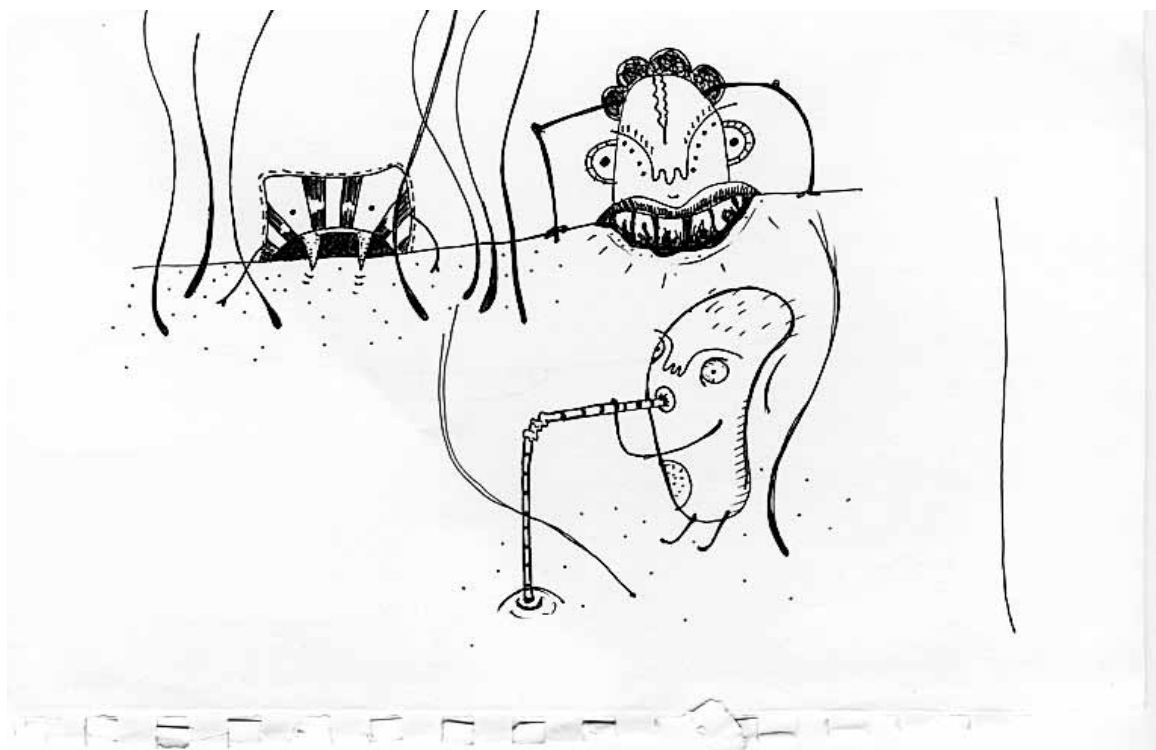
PORTFOLIO / VICKY KNYSH

БЗЛХА
тип: обикновенна

PORTFOLIO / VICKY KNYSH

снимки от фотоалбума
Californication /photo project
Californication

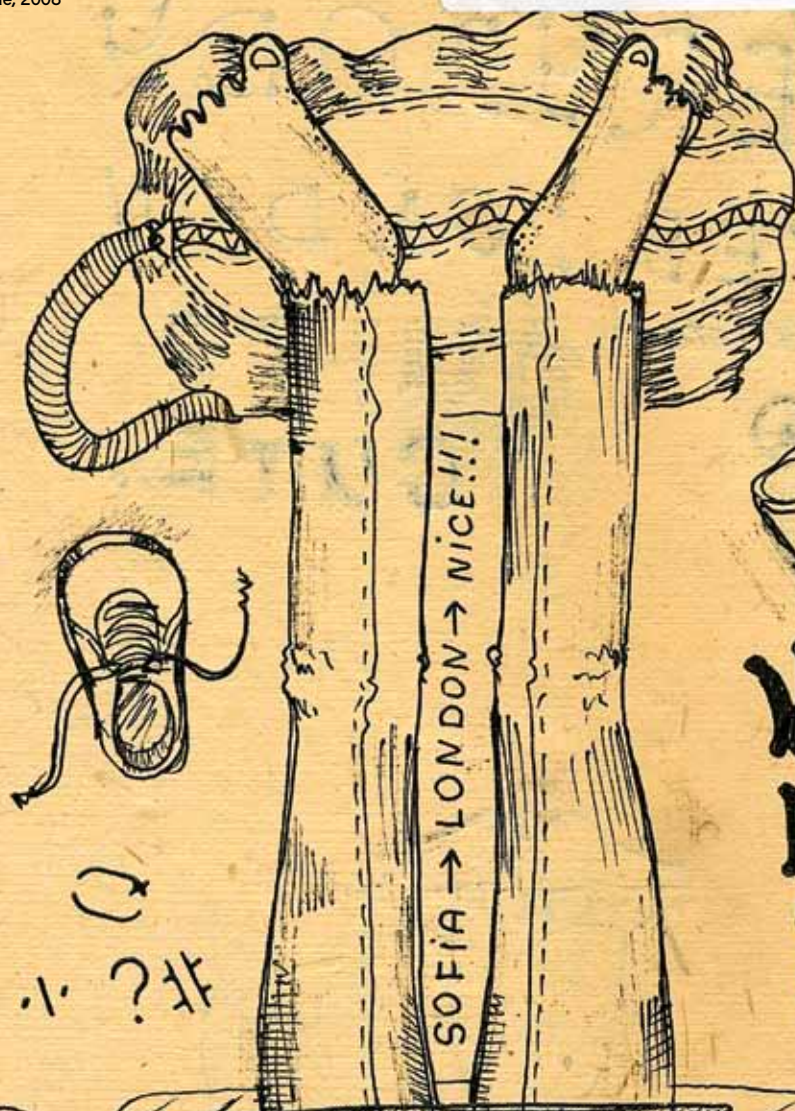
NONAME
LONDON

50/1
51446

LTN W6 0601/16

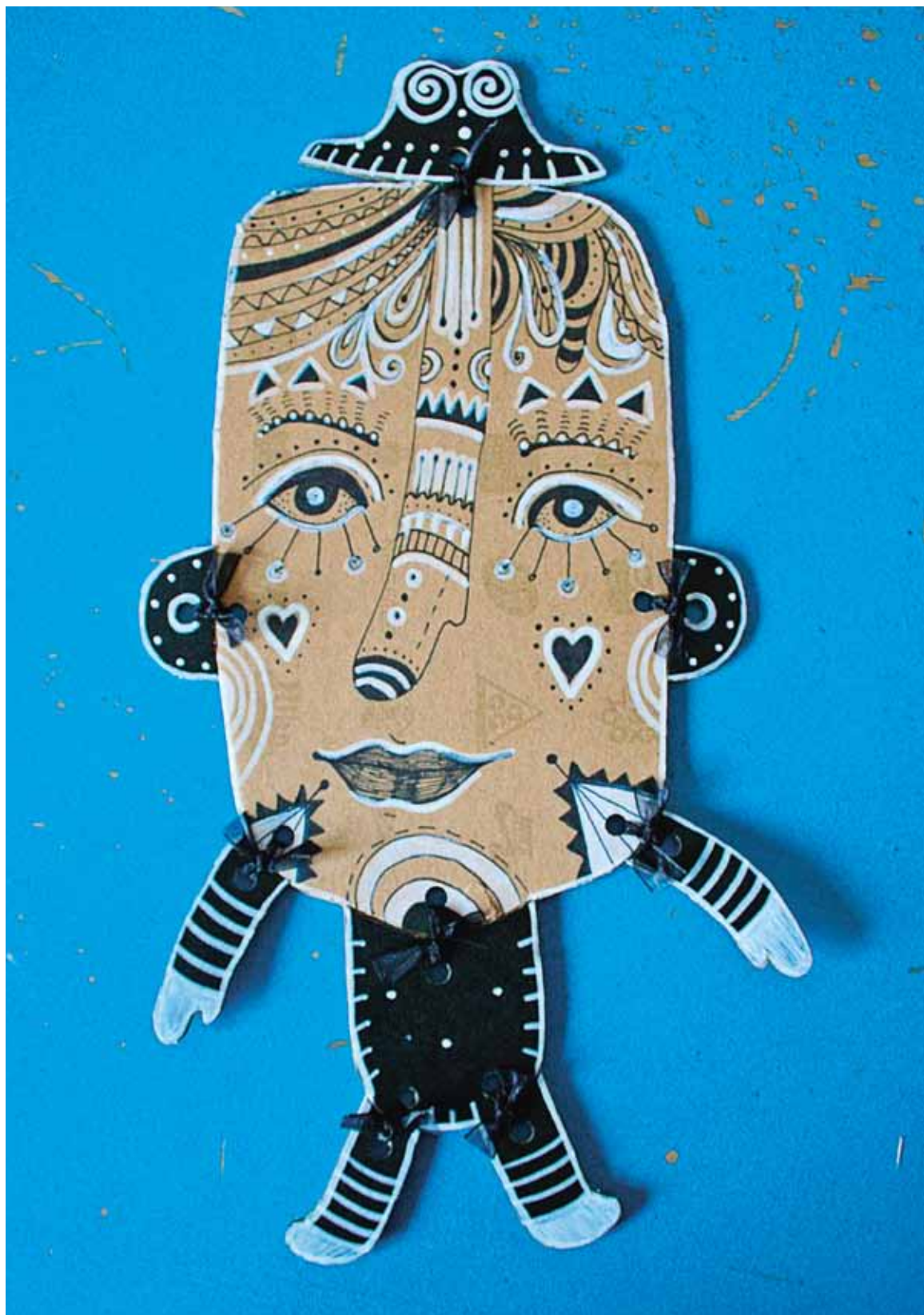
1C 110147

0007110147

**WAIT
ING**
FOR THE
FLIGHT
.....

PORTFOLIO / VICKY KNYSH

НЯМА МЯСТО ЗА СТАРИТЕ МОТЕЛИ

текст
АНЕТА ВАСИЛЕВА /
WhAT ASSOCIATION

фотография
МИХАИЛ НОВАКОВ

СПИСАНИЕ ЕДНО

text by
ANETA VASSILEVA /
WhAT ASSOCIATION

translation by
BOGDAN RUSEV

photography by
MIHAIL NOVAKOV

NO COUNTRY FOR OLD MOTELS

Историята на няколко емблематични мотела на изходите на София

EDNO MAGAZINE

The Story of Three Emblematic Motels on the Outskirts of Sofia

"След известно време спря на паркинга на мотела, където беше станала престрелката, но не слезе веднага от колата. Прилепи се към седалката, наблюдавайки пространството отзад в огледалото за обратно виждане. Нищо. Полицейските коли отдавна ги нямаше. Жълтата лента пред вратите на мотела се издигаше нагоре под напора на вятъра и тировете отминаваха с рев по магистралата. (...) Чигур слезе от колата, тръгна към вратата, изби патрона с накрайника на пневматичната бутилка, влезе и затвори след себе си. (...) Дупките от куршумите в шперплатовата врата приличаха на малки светли петънца. Придърпа нощната масичка до стената, качи се на нея, извади отвертка от задния си джоб и започна да развива винтовете на решетката пред вентилационната шахта. Когато беше готов, я сложи на масата, протегна ръка, измъкна отвътре чантата с парите, сетне слезе, приближи се до прозоре-

ца и погледна към паркинга. Извади пистолета от колана си, излезе, затвори след себе си, мушна се по лентата и малко по-късно беше в колата."

Това е откъс от романа *Няма място за старите кучета* на Кормак Маккарти. Ако сте гледали филма, знаете, че добрият намира едни пари, тръгва да бяга, скрива ги във вентилационната система на един мотел, а лошият (Хавиер Бардем) го гони, като междувременно убива госта хора по пътя си с пневматична бутилка. И все пак намира парите в мотела. Тази история би могла да се случи и у нас, но не днес, а преди 25 години. Просто защото само тогава българските мотели са изглеждали като мотели и сглобяемата им метална конструкция е давала госта възможности за развихрянето на подобно въображение. За 3 такива сгради ще разкажем сега.

През 80-те години на изходите на София има три емблематични мо-

Кормак Маккарти, *Няма място за старите кучета*, стр. 200, превод Станимир Йотов, ИК Новелон, 2008

Определението в нормативните документи е: "Виг крайпътен хотел за пребиваване и обслужване на автотуристи, разположен извън населено място до активен транспортен възел или автомагистрала." Мотелите могат да бъдат от 1 до 3 звезди.

АРХИТЕКТУРА / НЯМА МЯСТО ЗА СТАРИТЕ МОТЕЛИ

He parked in the motel parking lot and he sat there for some time. Leaning back in the seat and watching in the rearview mirror. Nothing. The police cars were long gone. The yellow police tape across the door lifted in the wind and the trucks droned past headed for Arizona and California. He got out and walked up to the door and blew out the lock with his stun gun and walked in and shut the door behind him. (...) Small spills of light from the bulletholes in the plywood door. He pulled the little bedside table over to the wall and stood and took a screwdriver from his rear pocket and began to back the screws out of the louvered steel cover of the airduct. He set it on the table and reached in and pulled out the bag and stepped down and walked over to the window and looked out at the parking lot. He took the pistol from behind his belt and opened the door and stepped out and closed it behind him and stooped under the tape and walked down in his truck and got in.

A passage from the novel *No Country for Old Men* by Cormac McCarthy.

If you have seen the movie, you know that the good guy finds some money, goes on the run and hides the money in the air-conditioning system of a motel, while the bad guy follows him, killing a lot of people on the way with a pneumatic air-tank. And he finds the money in the motel.

This story could have taken place in Bulgaria, say, 25 years ago – but not today. This is because 25 years ago Bulgarian motels actually looked like proper motels and their modular metal construction offered many opportunities for things like this to happen.

Here is the story of three such buildings.

In the 1980s, there were three emblematic motels on the outskirts of Sofia: Bozhur ("Peony") on the way to the Serbian border, Iztok ("East") on the southern highway after the ring road and Ihtiman (named after the nearby small

тела: "Божур" – на изхода за Сърбия, "Изток" – на Цариградско шосе след Околовръстното, и "Ихтиман" – на магистралата за Пловдив. Изглеждали са почти идентично: голям паркинг за тирове, ниско тяло с ресторант и безмитен магазин с лице към магистралата и триетажна хотелска част със стаи за "нощувка" и... "почивка" (така според ценоразписа се нарича престой до 6 часа).

Композицията на сградите е като от учебник по градоустройство, конструкцията им е сглобяема, метална, със стенни панели и четлив растер, а интериорите – с привкус на занемарена скандинавска закусвалня. Явно държавата е разполагала с изпитана и работеща архитектурна система за строеж на мотели, която е размножила около София.

В края на 80-те и началото на 90-те тези сгради придобиват култов статус, но не благодарение на перфектната си строителна система. Който помни края на соца, помни и

безмитните магазини на мотелите "Изток" и "Божур". Един познат разказва, че всяка неделя, като се връщали с баба му и дядо му от вилата край Вакарел, спирали на мотела, за да заредят бензин и да му купят шоколадово яйце или Тоблерон от гюлифрито. Щастливо дете е бил той. Дали заради корекома, или заради шарените тирове с надписи на латиница, тези места са изглеждали така, "сякаш не си в България". Таксигиите и тираджиите пък обичат да разказват истории за зората на борческите групировки у нас, когато в тези магистрални мотели са се въртели контрабандни стоки, проститутки и черна търговия с валута, имало е престрепки, наркотици, а наоколо са се разпореждали висаджии, сикаджии и Иво Карамански (версиите варират според разказвача).

Днес обаче екзотично-героичната слава на тези мотели е позападнала и всеки от тях се оказва с различна

Конструкция, при която всички елементи са предварително произведени в завод, а на обекта само се монтират. Предимства: по-бързо строителство, липса на мокри процеси, възможност за по-добър контрол на качеството на елементите. Недостатъци: ограничени варианти за проектиране, необходимост от квалификация на работниците, извършващи монтажа.

Верига безмитни магазини през социализма, работещи само с валута. Продават алкохол, цигари, електроника, грехи, но в соц фолклора са най-известни като места, откъдето можеш да купиш на детето си шоколадово яйце с изграчка и "koka-kola в кутийка". Малко хора имат възможност да пазаруват от тях заради ограничението за притежаване на валута по онова време.

ARCHITECTURE / NO COUNTRY FOR OLD MOTELS

The legal definition of a motel is as follows: "A type of roadside hotel for accommodating automotive tourists, positioned outside a city and next to an active transport hub or motorway highway." Motels are evaluated with one to three stars.

town) on the same highway to Plovdiv. They looked almost identical: a large parking lot for trucks, a low building with a restaurant and a duty-free shop facing the highway, and a three-story hotel complex with rooms "for the night" and "for resting" (what the pricelist called a stay shorter than six hours).

The composition of the buildings is textbook-typical, consisting of wall panels and a modular metal construction to hold them together.

On the inside, they smack of a run-down Scandinavian diner. The state clearly had a tried and true architectural plan for motels, which was executed all around Sofia.

At the end of the 1980s and the beginning of the 1990s, these buildings acquired something of a cult status, which had nothing to do with their perfect building plan. Those who remember the end of the socialist period also remember the duty-free shops at the Iztok and Bozhur Motels. A friend told me that

every Sunday, as his grandparents drove him back from their summer house in Vakarel, they would make a stop at the motel to get gas and buy him a chocolate egg or a Toblerone from the duty-free shop. He must have been a happy child. Whether it was the Korekom or the motley trucks with their foreign lettering, those places made it look like "you were not in Bulgaria."

As for taxi- and truck-drivers, they like to tell stories about the formative years of organized crime in Bulgaria, when these motels were the stage for smuggling, prostitution and illegal foreign exchange, as well as shootouts and drug abuse, all under the control of different mafia outfits (which vary according to who is telling the story).

Today the exotic and heroic fame of these motels is all but faded, and each one has suffered a different fate. The only thing they have left in common is their architecture.

съдба. Останала еднаква е само архитектурата.

ИЗОСТАВЕНИЙА

Мотел "Божур" стърчи след Люлин край международния път за Калотина. От няколко години е напълно необитаем.

Отидохме да го видим една ветровита мартенска неделя, когато наоколо нямаше даже улични кучета. Загминаха ни само 2-3 коли, които спряха на празния паркинг за тирове. Оказа се, че това са местни момчета, които играят футбол на частните игрища, изградени временно и под наем на територията на мотела.

Откъм шосето сградата изглеждаше по холандски подредена. Още стояха тлъстите ретро надписи MOTEL, FREE SHOP и РЕСТОРАНТ, дългите витрини бяха със старата алуминиева дограма като на соц резиденциите по морето, тук-там заковани с шперплат. През прозореца на колата изглеждаше сякаш в растера

на хотелската част има модерна игра — сменяха се уж небрежно цветове и материали като в някоя нова сграда от последния брой на *Wallpaper*. Като приближихме обаче, се оказа, че супер съвременният растер е резултат от опаднали панели и оголена топлоизолация.

Хората от игрището ни казаха, че от няколко седмици пазач нямало, така че ние влязохме през една дупка в оградата.

От американските филми сме свикнали да си представяме мотелите като дълги еднотажни постройките, в които всяка стая има самостоятелен вход, гледа към паркинга и обикновено е обитавана от някой с пистолет и чанта с пари или дрога. Е, за мотел "Божур" са останали само историите за проститутки и наркотици. Иначе за разлика от американския мотел българската версия е триетажна постройка с по-скоро хотелски вид. Във всяка стая се влиза от вътрешен коридор, който заби

АРХИТЕКТУРА / НЯМА МЯСТО ЗА СТАРИТЕ МОТЕЛИ

Korekom was a chain of duty-free shops in the socialist period which would only take foreign currency. They sold alcohol, cigarettes, home electronics and clothing, but in the urban folklore of the era they were known as the place you could buy your kid a chocolate egg with a plastic toy inside or Coca-Cola in a can. Few people could actually shop in them, because of restrictions on the possession of foreign currency.

THE ABANDONED ONE

The Bozhur Motel stands desolately next to the international highway to the Kalotina border checkpoint, beyond Sofia's Lyulin residential complex. For several years, it's been completely abandoned.

We went to see it on a windy March Sunday, and there were not even stray dogs outside. Just a couple of cars passed us and stopped in the empty truck parking lot. It turned out these were local boys who play football on private fields built temporarily on the motel grounds, which have been rented out.

Seen from the highway, the building looked Netherlands-grade organized. You can still see the big fat retro lettering: MOTEL, FREE SHOP and RESTAURANT; the long shop windows still had the old aluminum frames, as in the socialist-era seaside residences, here and there fixed with plywood. From the car, the hotel part looked like an experiment in contemporary design — the colors and

materials changed nonchalantly, as if it were a new building from the latest issue of *Wallpaper*. From up close, it turned out that this fashionable raster effect was the result of broken wall panels and exposed insulation.

The footballers told us there had been no security guard around for the past several weeks, so we snuck in through a hole in the fence.

American movies have conditioned us to imagine motels as long one-story buildings, where each room has a separate entrance looking onto the parking lot, usually inhabited by someone toting a gun or a bag with money or drugs. Well, the only thing still left in the Bozhur Motel are stories about prostitutes and drugs. Unlike the American-style motel, the Bulgarian version is a three-story building which looks more like a hotel. Each room is accessed via an internal hallway which abruptly ends in an external metal evacuation staircase on the short façade. Still, the balance

във външна метална стълба за евакуация на късата фасада. Но балансът между ресторантската част (средно високото тяло), Входа към мотела (най-ниското тяло) и самите стаи за нощувка (най-високата част) е много добър. Някак по-люксово и мислено стои от щатските мотели, макар през заключените прозорци да се виждат същите евтини мокети, растерни тавани и мръсни плочки по пода.

Яд ни беше, че от оригиналния интериор няма нищо запазено, освен някое и друго перде и едно канапе, което намерихме изхвърлено в английския двор. Чудехме се как ли е изглеждало всичко вътре при построяването му. Е, не се чудихме дълго. Няколко дни по-късно ни попаднаха архивни снимки на мотел "Ихтиман" отпреди реконструкцията му и всичко се изясни.

ОЦЕЛЕНИЯТ

Мотелът край Ихтиман на магистралата за Пловдив се радва на най-щастлива съдба. Купен от софийски

строителен предприемач в годините на бума, той е изцяло реконструиран през 2006–2007 г. и работи точно като мотел с ресторантска част и магазини. Реконструкцията е щадяща — използва изцяло съществуващите обеми на старата сграда и запазва строителната система — метална конструкция с фасадни панели, малки прозорци за мотелската част и големи остъклявания за търговската. Явно реконструкцията е запазила не само архитектурата, но и славата на мотела, щом в един от последните епизоди на новия български криминален сериал *Под прикритие* по Канала откраднаха една сива Хонда, пълна с наркотици, точно от паркинга на мотел "Ихтиман".

Иначе мотел "Ихтиман" е опра-вен и поддържан с мерак. Има сайт, а интериорът след реконструкцията е дело на един от известните софийски дизайнери. Мястото в момента изглежда като "модерното кафене", където жителите на Ихтиман водят

АРХИТЕКТУРА / НЯМА МЯСТО ЗА СТАРИТЕ МОТЕЛИ

between the restaurant (the mid-height section), the entrance to the motel (the lowest part) and the rooms themselves (the highest part) is very good. In a way, it looks more luxurious and reasonable than Stateside motels, even though the locked windows revealed the same cheap wall-to-wall carpeting, patchwork ceilings and dirty floor tiles.

We hated that there was nothing left of the original interior, save for some curtains and a couch that we found discarded in the English courtyard. We wondered how everything must have looked when it was built. Well, we did not have to wonder long. Several days later, we came upon some archive photographs of the Ihtiman Motel before its renovation and everything became clear.

THE SURVIVOR

The Ihtiman Motel on the highway to Plovdiv has enjoyed a happier fate. Bought by a Sofia building developer during the real estate boom, it was

completely renovated in 2006–2007 and once more works as a motel with a restaurant and shopping arcade. The reconstruction was careful to preserve and use the existing forms of the old building and the building system – metal construction with façade panels, small windows for the motel part and large plate glass windows for the shops. It seems that the reconstruction has preserved not only the architecture, but also the street credibility of the motel, since the parking lot of the Ihtiman Motel was the setting for one of the latest episodes of the new Bulgarian crime-fiction show *Undercover* on national television.

All in all, the Ihtiman Motel is fixed up and is well-maintained. It has a website, and the post-renovation interiors were designed by a famous Sofia professional (Eyal Tahor). The place looks like a "fashionable cafe" where the good people of Ihtiman bring their children on Sunday; the shops, advertised on billboards along

децата си в неделя, а магазините, за чиито намаления разбираме от билбордове по магистралата, може би играят роля на местния мол. От другата страна на пътя е построен ресторант с паркинг "Ихтиман 2" и така комплексът хваща трафика и в двете посоки.

НОВИЯТ

От мотел "Изток" на Цариградско шосе в посока Пловдив не е останало почти нищо. Запазено е само едно "кубче" от старата сграда, което е триетажно и си личи, че е било строено по същата система като другите два мотела, за които разказахме. Но като цяло сградите са съборени и на тяхно място има складове на едро и паркинги за тирове под наем. Точно до мотел "Изток" обаче се намира сградата на новия мотел Black cat, или по-известен в софийския магистрален фолклор като Църна маца. Той е пример за новото поколение мотели — прилича по-скоро на къща

за гости, конструкцията е монолитна, а не сглобяема, материалите са трайни и "хотелски" и със същия успех тази сграда можеше да стои не на пътя за Истанбул, а на плажа в Равда примерно. Изобщо освен всичко друго строителният бум от последните години тотално ликвидира типологията на сградите, систематизирана и поддържана през годините на соца.

Дали става въпрос за хотел в Албена, мотел на магистралата или вила за гости в Пампорово, конструкцията е монолитна, стоманобетонна, стените са от тухли, боята е жълта, дограмата е пластмасова и кафява, а интериорът е "топличък" и уютен.

Казват, че в Църна маца хората си водели любовниците. Имаше една нелоша ретро Алфа Spider Duetto, паркирана пред входа, когато минахме последния път оттам.

АРХИТЕКТУРА / НЯМА МЯСТО ЗА СТАРИТЕ МОТЕЛИ

the highway, probably play the role of the local shopping mall. On the other side of the highway, there is a second restaurant with a parking lot, imaginatively named Ihtiman 2, so that the complex can meet the traffic in both directions.

THE NEWBIE

There is almost nothing left of the Iztok Motel on the Sofia exit of the highway to Plovdiv. Only a three-story cube from the old building remains, demonstrating the same building system of the other two motels. Everything else was razed to the ground, replaced by wholesale depots and rented-out truck parking lots.

Right next to it, however, is a new motel called Black Cat – more famous in Sofia highway folklore as the Tserna Matsa ("black cat" in Serbian). It is an example of the new generation of motels – it looks more like a guest house, the building materials are more permanent and "hotel-like" and it could have been built on the

beach in Ravda instead of the highway to Istanbul. Apart from everything else, the building boom in the past several years totally annihilated the building typology maintained in the socialist era. Whether it be a seaside hotel in Albena, a highway motel or a mountain villa in Pamporovo, the construction is steel and concrete, the walls are brick, the paint is yellow, the window frames are plastic and brown, the interior is "warm and cozy."

Rumor has it that people take their lovers to the Black Cat. When we passed it last, there was a nice Alpha Spider Duetto parked outside.

БЪДЕЩЕТО НА ГРАДА

mekcm
АНТОН САВОВ

СПИСАНИЕ ЕДНО

text
ANTON SAVOV

translation by
BORIS DELIRADEV

THE FUTURE OF THE CITY

Постоянното
взаимодействие
на нашата плът с
архитектурната
тъкан ще даде
облик на града

EDNO MAGAZINE

The Constant
Interaction of Our
Living Flesh with
Architectural Matter
Will Determine the
City's Appearance

Ако изхождаме от разбирането за града като съвкупност от хора, услуги, продукти, инфраструктура и сгради, то днешният град би могъл да се опише като множество от непрекъснато променящи се карти. Карти, изтъкани от събития с различна интензивност; подобни на картата на времето от метеорологична прогноза с нейните фронтове, зони на ниски и високи налягания, циклони и движението на въздушни маси. Движението на хората, обедната и вечерната им концентрация в ресторанти и клубове; скокът в цените на имотите; промените в качеството на въздуха; светлинното замърсяване денем и нощем; различните налягания на трафика – всички тези характеристики на града и много други могат да се изразят с подобни карти. А общата картина се променя ежедневно, ежемесечно, дори ежеминутно. Ако решим обаче да нарисуваме карта на архитектурната плът, тя би трябвало да се изобрази в застой.

Изображението на градската тъкан е картина на един застинал и разпокъсан свят на материята. Всяка линия на тази карта е фронт – силен и непробиваем. Очертанията на пространствата в града са замръзнали сред движението на масите от хора и продукти. За да се постигне баланс в екосистемата на града, е необходимо съпоставянето и разчитането на архитектурната картина в контекста на останалите по-динамични движения. Само такава архитектурна карта би била адекватна на съвременния начин на живот.

Ние ще разгледаме възможните допирни точки между картата на "твърдата" архитектурна плът и "живите" карти, изхождайки от четирите основни принципа на плътта: способността да разделя, да свързва, да информира и да се трансформира. Ако тези четири принципа бъдат интегрирани и при изграждането на архитектурната тъкан, то тя би могла да стане активен

АРХИТЕКТУРА / БЪДЕЩЕТО НА ГРАДА

If we understand the city as an aggregation of people, services, products, infrastructure and buildings, then the modern city can be described as a multitude of constantly changing maps superimposed upon one another. People's movements across town, their concentrations in restaurants and clubs at lunch and dinner time; the fluctuations of the real estate market; the changes in air quality; the sources of non-stop light pollution; the varying intensity of traffic – all these and many other elements can be mapped out, like the state of the atmosphere in weather forecasts, to convey the ever-changing nature of city life.

Yet, if we try to draw a map of architectural matter, we immediately notice that it is a very static. Each line forms a front, solid and impregnable against the streams of constantly moving people and products. If we want equilibrium in the city's ecosystem, we need to read and interpret the built environment

in the context of the other, more dynamic processes occurring throughout the city. This is the only possible approach if we want to adequately grasp our contemporary way of life.

Let's take a look at the points of contact between the map of "hard" architectural matter and the living "human" maps, bearing in mind the four principles of living matter: separating, connecting, informing and transforming. If these four principles were integrated into architectural design, the built environment could become an active participant in the construction of a dynamic environment in the cities of the future.

MATTER DIVIDES

The main function of the wall – a key element of architectural matter – is to divide. The wall separates the worker from the unemployed; the salesman from the bum on the street; the warm room from the cold boulevard; the quiet garden

© pictureTYO

ARCHITECTURE / FUTURE OF THE CITY

Капсулната кула в Накагин, проект на Кишо Курокава / Capsule Tower in Nakagin, Kisho Kurokawa

© MJ/TR

участник в конструирането на динамичната и непредсказуема реалност на бъдещите градове.

ПЛЪТТА РАЗДЕЛЯ

Стената е основният компонент на архитектурната плът, а в нашите разбирания тя е най-вече средство за разделяне. Стената отделя работещия от безработния; бездомника от продавача; топлата стая от студенията улица; шумния площад от тихата градина. Чрез разделящото си свойство архитектурната плът играе основна роля в архитектурата, защото дава подслон и отделя обитаемото пространство от външната среда, осмисляйки понятията "вътре" и "вън". Принциплът на разделяне е приложен до краен предел в Капсулната кула в Накагин, проект на Кишо Курокава.

Изграждащите я клетки представят индивидуални и автономни апартаменти-капсули и офиси-капсули. Плътта на всяка клетка е използ-

вана за възраждане на необходимите уреди и мебели – масата, леглото, телефонът са въградени в стената. Обитаването на сградата се свежда до взаимодействие с обвивката на капсулата. Кулата в Накагин не само пречи на взаимодействието на обитателите ѝ с града – тя прави невъзможен и контакта на самите обитатели един с друг. Когато е в действие разделителната способност на архитектурната плът, без активиране на останалите ѝ принципи, тя остава в застой.

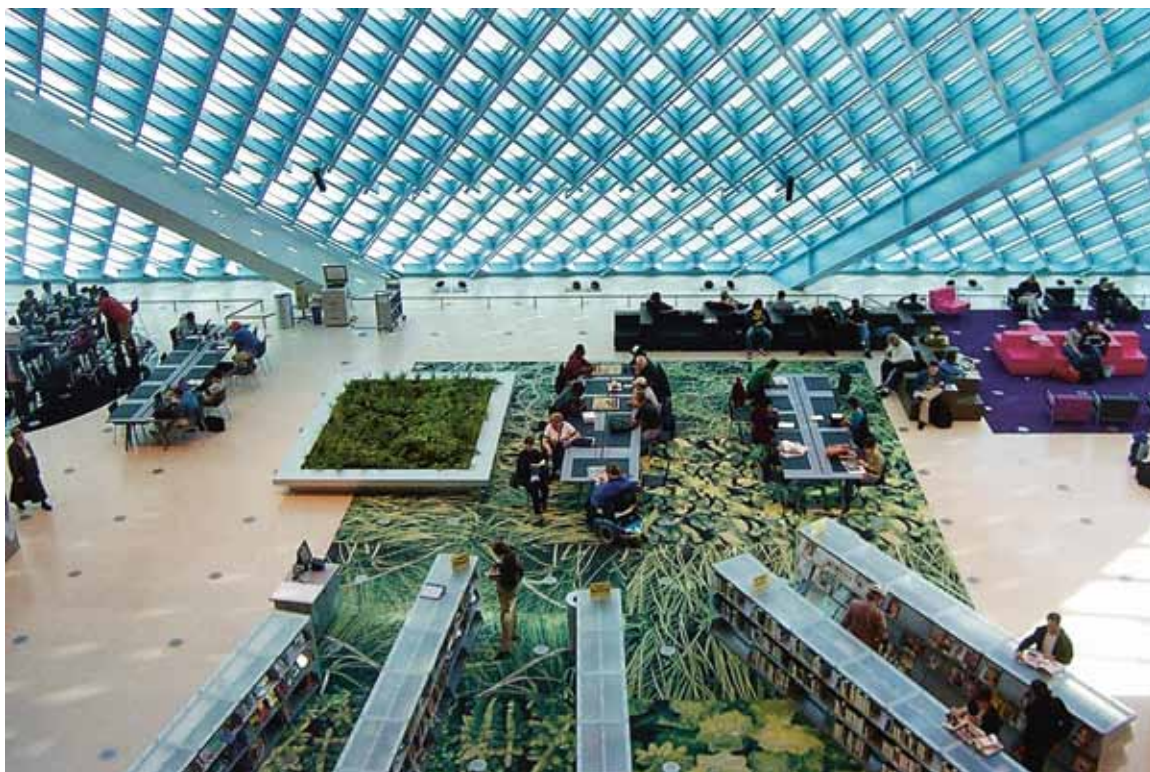
ПЛЪТТА СВЪРЗВА

Вторият принцип на архитектурната плът е способността ѝ да пропуска и да филтрира, което осигурява място за обмен и взаимодействие между хора и обекти. Този принцип на плътта е умело интегриран в спираловидната рампа на библиотеката в Сиатъл, проектирана от ОМА.

Книжният архив е разположен по наклонена спирала, която, ос-

Капсулната кула в Накагин се намира в Токио и е първият пример за капсулна архитектура в света. Сградата, завършена през 1972, е рядък пример за течението метаболизъм в японската архитектура, което е емблематично за следвоенното културно възраждане на Япония.

АРХИТЕКТУРА / БЪДЕЩЕТО НА ГРАДА

вен че предоставя пространство за движение, е и място за контакт между посетител и книга или между посетител и посетител. Добавянето на нови книги не нарушава, а само променя конфигурацията на зоните по тази спирала. Различни групи хора и различни информационни медии обитават пространството и взаимодействат помежду си, като генерират нови начини за използването му. Посредством оформянето на преходни многофункционални пространства архитектурната плът създава драматургия на използването на пространството.

ПЛЪТТА ИНФОРМИРА

Ако приемем, че плътта е едновременно разделител и връзка, стигаме до въпроса как тези два режима работят едновременно? Как, къде и кога можем да пресечем архитектурната плът, от какво ни пази и отделя тя, с какво ни свързва? Цялата тази информация под една или друга

форма е нанесена вече в някоя от другите паралелни карти на града. Дали ще е картата на времето, тази на трафика, картата със снимки от околността във flickr или списъкът с най-близките до твоя музикален вкус хора в last.fm, информацията е огромна и се нуждае от все повече пространство и начини на изобразяване. Малките екрани на смарт-телефоните и лаптопите стават недостатъчни. Преходът от интелигентни преносими устройства към интерактивни стени вече е в ход; дори терминологията е еднаква. Стената като носител на информация напремер е в основата на социалните мрежи в интернет. На тази стена, под формата на виртуална повърхност, потребителят собственик може да предлага мнения, да се изразява и в същото време да приема коментари и съобщения от потребителите в неговата мрежа.

Във времето на you-интернет сайтовете и на my-онлайн услугите

Сайтове като youtube, yousendit, yousaytoo и други се специализират в прилагането на единна платформа за споделяне на специфична информация – видео, файлове, мнения – от теб(you) към другите. В същото време повечето компании предлагат на интернет потребителите персонализирана услуга, която често започва с my(мое) или i(аз), като например iGoogle, mySpace, myTmobile. Тази услуга отговаря на предпочитанията на потребителите и се "учи" от онлайн активността им, за да бъде по-полезна.

АРХИТЕКТУРА / БЪДЕЩЕТО НА ГРАДА

The Seattle Central Library (2004) was designed as a "living room for all the city's inhabitants".

The Nakagin Capsule Tower in Tokyo is the first example of capsule architecture in the world, as well as a rare extant example of Metabolism, the Japanese movement which sought to reinvent post-war Japan. It was completed in 1972.

from the noisy square. It gives meaning to concepts such as "shelter," "inside" and "outside." This principle of separation was applied to the extreme by the Japanese architect Kisho Kurokawa in his Capsule Tower in Nakagin. Each of the building's capsules is either an apartment or an office, with the furniture and appliances – tables, beds, phones, etc. – built into the capsule's walls. Life inside each capsule is practically reduced to an interaction with this shell. The Nakagin Capsule Tower not only prevents its inhabitants from interacting with the city, it also prevents them from interacting with each other. When architectural matter divides without making use of the other three principles, stagnation sets in.

MATTER CONNECTS

The second function of architectural matter is to serve as a membrane, ensuring that people are able to interact with objects and other people. This principle is deftly embodied in the

spiraling ramp of the Seattle Central Library, designed by OMA. "The Books Spiral" houses the library's non-fiction collection, making maximum use of the space available and serving as an area of contact between readers and books, as well between readers. Adding new books to the collection does not disturb the functioning of this area, but merely reconfigures it. Different groups of people and media inhabit the space and interact with each other, generating their own ways of using the library. Through the formation of transitional, multifunctional spaces, the architectural matter provides a script for the usage of the space.

MATTER INFORMS

If we assume that architectural matter serves both as separator and connector, the question is how these two modes coexist. How, where and when do we cut through the architectural form? What does it protect us from and what does it connect us to? All this information should

стремежът към една реална повърхността, способна да изостави безмълвната си същност, преминавайки от състояние "ти" в състояние "мое", става все по-актуален. Така принципите на плътта да разделя (мое) и свързва (ти) се съчетават и я превръщат в средство за неспирно културно-социално напастяване, което ѝ придава актуален, локално специфичен и неповторим облик.

ПЛЪТТА СЕ ТРАНСФОРМИРА

Едновременно действие на първите три принципа (разделяне, свързване, информирание) изисква от плътта да е в постоянен режим на действие и противодействие. Неспирното отчитане на настройката и функционирането на тъканта я превръщат в кибернетичен апарат. Такъв апарат е и *Dusty Relief*, 2002, проекто-идеята за музей в Банкок на Франсоа Рош. Фасадата се трансформира посредством натрупването на прах от въздуха в околната

среда. Следвайки принципа на електростатичното привличане, прахта поленва върху фината метална мрежа, която обгръща изложбените зали.

Забележителното в проекта е, че при него принципът на трансформацията активира другите три принципа – разделяне, свързване и информирание. Разделителният принцип се подсилва чрез удебеляването на слоя прах, който отделя вън и вътре. С намаляването на частиците прах или при отмиването им от дъжда пак се акцентира върху промеждутъчното пространство между залите на музея. Освен това обликът на сградата действа и като информационно устройство, тъй като отразява замърсяването на средата, силата на електростатичната енергия и климатичните условия.

Единствено едновременно прилагане на четирите принципа позволява да възприемаме архитектурата като плът, която може да свързва, да стимулира социалните

ARCHITECTURE / FUTURE OF THE CITY

be contained in one or another of our city maps. Whether it is a weather map, a traffic map, a map with sightseeing tips from Flickr or a list of people whose musical tastes are closest to ours, the information available to us is vast and requires ever-increasing amounts of storage space and methods of representation. The screens of our smart phones and laptop computers are no longer sufficient. The transition from portable intelligent devices to interactive information walls is already underway. Even the terminology is the same. The wall as a place for posting information is a metaphor used in social networking sites – it's where we share opinions and welcome comments and messages from other users.

In the era of personalized you-websites and my-online services such as iGoogle, mySpace, myTmobile, a physical surface that can switch from static silence to interaction – i.e. from "mine" to "yours" – holds many attractions. Thus,

the opposing principles of separating (mine) and connecting (you) merge, transform architectural matter into a unique medium for socio-cultural exchange.

MATTER TRANSFORMS

The simultaneous operation of the first three principles of living matter (separating, connecting and informing) requires the architectural form to engage in a constant chain of action and reaction. These endless adjustments and re-adjustments give it the characteristics of a cybernetic apparatus. One such apparatus is "Dusty Relief / B_mu" (2002), the proposed design for a museum of contemporary art in Bangkok by the French architect François Roche. The façade of the building is designed to keep changing with the accumulation of dust from the environment on its surface. The dust is attracted to it by the static electricity in the fine metal mesh enveloping it. The remarkable thing is that the principle of transformation here activates

Pollution is one of the central design themes for "Dusty Relief / B_mu." Roche wants the museum to be an interface between the calm whiteness of the exhibition spaces and the chaotic grayness of the city.

Websites like youtube.com, yousendit.com, yousaytoo.com and others offer platforms for sharing specific kinds of information such as videos, files, opinions, etc. between you and everyone else.

вързки и да предоставя лично, но не изолирано пространство. С една дума, архитектурната плът е облак от материя, който се нуждае от информация, за да съществува според нашите нужди. Тази зависимост ни показва начините за трансформация на архитектурната плът, а именно превръщането на солидни стени, плочи и колони в жива материя. Именно ние, обитателите, сме тези, които трябва да дефинираме и преразпределим сградите и зоните на града като офис, кухня, площад, читалня, кафене, концертна зала, парк. Ние сме тези, които трябва да рисуваме екосистемата от карти – както виртуални, така и реални. “В модерната икономика градът не е просто където сме; той е който сме...” И неговата тъкан трябва да е по наш образ и подобие.

“Dustylief / B_mu” на Франсоа Рош е проект за музей за съвременно изкуство в Банкок, в който е залегнала идеята за използването на една специфична характеристика на средата – замърсяването. Според Рош така музеят става интерфейс и посредник между спокойната белота на изложбената зала и хаотичната сивота на града.

АРХИТЕКТУРА / БЪДЕЩЕТО НА ГРАДА

Sanford Kwinter is a Canadian-born, New York-based writer and architectural theoretician.

the three other principles. The principle of separation is reinforced by the thickening layer of dust, which enhances the distinction between outside and inside. When the dust particles are washed away by rain, however, the emphasis shifts onto the connective spaces between the museum's galleries. The building also functions as an informational device, reflecting the levels of pollution of the city and weather conditions.

The simultaneous application of the four principles allows architectural matter to function like a living organism – which means providing personal space, while at the same time stimulating social connectivity. In other words, it is more meaningful to see architecture as a cloud of matter which needs information in order to be able to serve our needs. It is we, the inhabitants of the city, who must define and redefine the buildings and neighborhoods into office, kitchen, square, reading room, café, concert hall and park. It is we who must draw up the

intricate maps of its ecosystem – both virtually and physically. As Sanford Kwinter says in his book *Requiem for the City at the End of the Millennium*, “cities in the modern economy are not just where we are, but who we are.”

ARCHITECTURE / FUTURE OF THE CITY

ВЕНЕЛИН ШУРЕЛОВ

текст
МИРА МАРИЯНОВА

фотография
МИХАИЛ НОВАКОВ

“Човекът от машината”

СПИСАНИЕ ЕДНО

text by
MIRA MARIYANOVA

translation by
ELENA DRUMEVA

photography by
MIHAIL NOVAKOV

VENELIN SHURELOV

“Man Ex Machina”

EDNO MAGAZINE

Венелин Шурелов е сценограф и визуален артист, който никога не се оставя на конвенционалните форми и стратегии за работа. Специализирал е в работата с мултимедия, преподавател е в магистърската програма Дигитални изкуства на НХА, където иницира създаването на международен фестивал за дигитални изкуства. Освен театрален художник Венелин Шурелов е и автор на инсталации, перформанси и обекти, с които е обиколил множество европейски фестивали – *Машината за рисунки*, *Homo rotatio*, *Tabula Rasa*, *OrthoMan*, *Fantomat*. Лейтмотив на творчеството му е човешкото тяло на пресечната точка с технологията, а публиката го интересува като активен съучастник. Венелин Шурелов е основател на международния арт колектив *Via Pontica Art Group* и на инициативата *Subhuman Theatre* – театър, който изследва крехкостта на човешкото, неговите гранични състояния и

хибридни форми. През последните три години заедно със словенската арт организация *Zavod Exodos* работи по проекта *Лабиринт на изкуствата* за създаване на обществен парк с дървета, посадени от хора от различни точки на света. Последният му проект се нарича *Man ex Machina* и ще има своята премиера в рамките на Международния театрален фестивал Варненско лято 2011, който ще се проведе между 1 и 12 юни във Варна.

М Какво представлява проектът *Man ex Machina*? Жанрво си го определил като хибрид между перформанс, лекция и инсталация. В Жанрвата хибридность се отнася за всеки един от компонентите на проекта – в текста, в структурата на представлението, в характера на персонажа, в поведението му. Първоначалната идея беше да направя перформативна лекция. Тя се занимава с хибридностьта между

theatrefest-varna.org

Софийската премиера на *Man ex Machina* ще бъде през есента в Склада – sklada.bg

DA Festival се организира от Националната художествена академия в София с цел да срещне българската аудитория с разнообразни артистични тенденции и изследвания в полето на дигиталното видео, саунд арт, нет арт, мултимедийни перформанси, инсталации и други интердисциплинарни форми.

Man ex Machina представлява авторска кибер лекция на Венелин Шурелов с подзаглавие "Самоуизграждане и саморазрушаване във фантазното пространство на технологичното", в която са ползвани философски елементи от Дона Харауей, Фукуяма, Лиотар, Нанси и др.

СЦЕНА / ВЕНЕЛИН ШУРЕЛОВ

theatrefest-varna.org

Man Ex Machina will premiere in Sofia in the fall at Sklada – sklada.bg

DA Fest is organized by the National Academy of Art in Sofia and aims to present diverse artistic trends and practices in the fields of digital video, sound art, net art, multimedia performances, installations and other interdisciplinary forms.

Man Ex Machina is an original cyber talk by Venelin Shurelov. Its tagline is "self-construction and self-destruction in the fantasy realm of the technological." It borrows philosophical elements from Donna Haraway, Fukuyama, Lyotard, Jean-Luc Nancy and others.

Venelin Shurelov is a set designer and visual artist who never gives in to conventional forms and strategies for creation. He specializes in multimedia and teaches in the digital arts master's program at the National Academy of Art, where he initiated an international digital arts festival. Venelin Shurelov is also the creator of installations, performances and objects that have toured a number of European festivals – *Drawing Machine*, *Homo Rotatio*, *Tabula Rasa*, *OrthoMan* and *Fantomat*. The leitmotif in his work is the human body as it intersects with technology, and he likes to get the audience involved as an active participant. Venelin Shurelov founded the international art collective *Via Pontica Art Group* and the *Subhuman Theater* project, which explores the fragility of the human body, its borderline experiences and hybrid forms. Over the last three years, together with the Slovenian art organization *Zavod Exodos*, he has been working on the *Labyrinth of Art* (Labirint

umetnosti) project for a public park with trees planted by people from various corners of the world. His latest project is called *Man Ex Machina*. It will premiere at the Varna Summer International Theater Festival 2011, which will take place in Varna from June 1-12.

М What is *Man Ex Machina*? You've defined the genre as a hybrid between performance, talk and installation.

В The hybridity applies to each of the individual elements in the project – it's in the text, in the structure of the performance, in the character of the protagonist, in his behavior. The original idea was to create a performance/talk. It deals with the hybridity between the technological and the organic, and that's why I decided that the protagonist should also be a hybrid. That's how the structure emerged – a theoretical text and a character who is part of the story he is telling. The living element of the cyborg protagonist's body is his legs. The upper

технологичното и органичното и затова реших, че и protagonistът трябва да бъде хибриден. Така се появи конструкцията – теоретичен текст и персонаж, който е част от това, за което разказва. Живият елемент от тялото на protagonist-иста киборг са краката му, горната част на тялото се състои от броня и шлем, своеобразни черупки, в които съм вмъкнал различно от органичното съдържание. Киборгът има механично-електронен торс и глава. Другият важен елемент са трите монитора, които са като илюминатори в някакво космическо пътуване. Трудното е как да се намери функционалността на всички елементи, да не сегат просто като илюстрация.

М Винаги са те интересували хибридни формации, които носят някакво свръхпознание. *Man ex Machina* е именно такава. Как се появи заглавието?

В То отскача от познатия термин

Deus ex Machina. В технологичното хората са открили свръхестественото, което може да се съотнесе към божественото. Прозрели са, че технологичното е свръхестествено не само заради това, че е зрелищно, а защото увеличава способностите. А човекът още от раждането си се занимава с усъвършенстване на способностите си. Тази траектория ни доближава до божественото като идеал. Нарекох перформанса *Човекът от машината*, защото технологичното подобрене, upgrade-ването на човешкото тяло е в посока на израждането на някакъв вид протезирани богове. Увлечени в тази тенденция, ние се превръщаме в протезирани богове. За мен е важна ревицията на тази тенденция, не толкова еуфорията от постигането на божественото чрез технологичните средства, а по-скоро извличането на есенцията какво е човекът в контекста на технологичното. Защото освен че то развива

Deus ex Machina - от лат. Богът от машината - е сложен похват, при който неразрешими ситуации и проблеми получават неочаквано и чудотворно разрешение благодарение на намесата на ново събитие, герой, обект.

STAGE / VENELIN SHURELOV

part of his body consists of armor and a helmet –they are like shells inside which I’ve placed content that is different from the organic. The cyborg has a mechanical-electrical torso and head. The other key elements are the three monitors, which resemble portholes in some space journey. The hard part is to figure out the functionality of all the elements, otherwise they just seem like illustration.

М You have always been intrigued by hybrid forms that carry some kind of supra-knowledge. *Man Ex Machina* is precisely that. How did you come up with the title?

В It plays off the well-known term *deus ex machina*. In the technological, humans saw the supernatural, which could be connected to the divine. They realized that the technological was supernatural not only because it was spectacular, but also because it enhanced their abilities. From the moment a man is born, he is concerned with improving his capabilities.

This trajectory brings us closer to the divine as an ideal. I called my performance *Man from the Machine* because such technological enhancement, the upgrading of the human body, works towards the creation of a kind of prosthetic gods. Carried away by this trend, we turn into prosthetic gods. The rethinking of this tendency is what is important to me, focusing not so much on the euphoria of accomplishing the divine through the means of technology, but rather on extracting the essence of what humans are in the context of the technological. Besides creating a super-ideal of the human being, the technological may lead us to discover something else about human nature itself – with all its weaknesses, faults, pathologies, its non-humanity.

М How would you describe the negative and the positive relationships between man and the technological?

В This is the big question – the debate

Deus ex machina, from the Latin meaning “god from the machine,” is a plot device in which seemingly hopeless situations are suddenly and miraculously resolved due to the intervention of a new event, character or object.

свърхидеал за човека, технологично-то може да бъде и повод да открием още нещо за самата човешка природа – в нейните слабости, грешки, патологии, в нейната нечовешкост.

М Как би описал негативните и позитивните взаимоотношения между човека и технологичното?

В Това е големият въпрос – дискусията дали сме застрашени или напротив, сме надарени с тези взаимоотношения. Затова сложих и подзаглавието “Самоуизграждане и саморазрушаване във фантазното пространство на технологичното”. Въпреки че ми се иска да дам по-еднозначен отговор, отговорът е по-скоро в образуването на нови митични фигури, които наричам културологични актьори, такива, които съобщават, но и субверсират, такива, които заради своята сложна двусмислена природа изразяват най-доброто и най-лошото в човека.

Трудно е да се определи дали технологиите са нещо, което ще унищожи човека, или напротив, са нещо, което ще го съхрани. В много свои направления технологиите претендират, че се развиват, за да съхранят човешкия живот, но както е в случая с генното модифициране, съхраняването означава и промяна на човешкото съществуване. Дали сме готови да променим себе си, за да се съхраним? Целта на представлението е да натрупа колкото се може повече нюанси в разбирането на този проблем, да изостри рефлексивността. В употребата на технологиите има и друг проблем – колкото и да ни очароват с възможността човешкият живот да бъде съхранен, опазен, удължен, усъвършенствен, всъщност се оказва, че това е привилегия само на богатите и това задълбочава социалното напрежение.

Има две изследователски програми, които касаят кибернезирането, смесването на част от човека с тех-

СЦЕНА / ВЕНЕЛИН ШУРЕЛОВ

over whether we are endangered or blessed by this relationship. That is why I added the tagline: “Self-construction and self-destruction in the fantasy realm of the technological.” I wish I were able to give a more straightforward answer, but my response actually comes in the creation of new mythical figures, which I call “culturological actors” – ones that inform, but also subvert. Because of their complex, ambivalent nature, they manifest both the best and the worst in man. It is difficult to judge whether technology will destroy humanity or preserve it. Many fields of technology claim that they are developing in order to preserve human life, but if we take the case of genetic modification, for example, preservation also implies a modification of human existence. Are we ready to change ourselves in order to preserve our species? The performance tries to accumulate as many nuances in the understanding of this issue as possible, to sharpen our reflectiveness. And there is one more problem in

the use of technologies: as much as they fascinate us with the opportunity to save, preserve, prolong and improve human life, this turns out to be the privilege of the rich alone. And that deepens social tension. There are two research programs that concerned with cybernization, the combining of human parts with technology. One of them is devoted to creating artificial life, creatures which behave like humans. The other searches for means to break intellect down into something that could be artificially constructed. Both programs have been very successful.

М Perhaps the lack of a soul is at the root of the problem with these hybrid creatures, who exist at the intersection of the human and the technological. Isn't the soul the one element technology cannot recreate?

В There's one very popular invention – the Writer, an android by Pierre Jaquet-Droz, which works on the principle of the music box. The little boy writes: “I do not

The writing automaton was created by Swiss-born watchmaker Pierre Jaquet-Droz (1721-1790).

His “Writer” (1770) is a programmable mechanical computer in human form, which can reproduce certain letters and phrases.

нологииите. Едната се занимава със създаването на изкуствен живот, същества, които имат поведение на човек, а другата се занимава с това как да сведем интелекта до нещо, което може да бъде изкуствено конструирано. И двете програми са изключително успешни.

М Цялата проблематичност на тези хибридни същества в пресечната точка на човешкото и технологичното не идва ли всъщност от липсата на душа. Не е ли тя това, което не може да се възпроизведе чрез технологията?

В Има едно много популярно изобретение – андроидът на Жак Делкроз, едно пишещо момченце, което работи на принципа на музикалната кутия. Текстът, който момченцето изписва, е "Аз не мисля, следователно не съществувам ли?", което е перифраза на популярната фраза на Декарт. Отново стигаме до нещо нееднозначно, що се касае до съществуването.

Фактът, че тези същества не са родени, а са направени, не означава, че те не съществуват. Използвам това като част от театралния език на представлението. Всички същества, които създавам, като *Ортомен*, *Фантомат*, *Машината за рисунки*, *Табула раз*, *Неваляшката*, са репрезентатори, които в езика на театралността стават кодове, пиктограми, които съобщават важни неща. Опитвам се да сложа знак за равенство между тези същества и природата на актьора. Затова в спектакъла се казва, че актьорското тяло е кибер тяло, то е тяло извън ежедневно поведение, то приема различни природи, различни опити, преодолява времето, пространството, гравитацията, способно е на всякакви трансформации. За мен не е толкова съществен въпросът дали те имат душа или не, по-важно е това, че те съществуват и онези, които имат душа, биха открили в тях нещо за своята душевност, което всъщност ги прави одушевени.

Пишещият андроид е създаден от швейцарския изобретател Пиер Жак-Дро (Pierre Jaquet-Droz 1721-1790). Неговият Малък писател 1770 е програмируем механичен компютър с човешка форма, който може да възпроизведе различни букви и фрази.

STAGE / VENELIN SHURELOV

think...do I therefore not exist?", which is a paraphrase of Descartes' famous statement. And again we arrive at the ambivalence of existence. The fact that these creatures were not born, but made, does not mean they do not exist. I use this as part of the theatrical language of the performance. All the creatures I make – OrthoMan, Fantomat, the Drawing Machine, Tabula Rasa, Homo Rotatio – are "representers," which in the language of theatricality become codes and pictograms, communicating important things. I try to put an equals sign between these creatures and the nature of the actor. That's why it is stated in the performance that the actor's body is a cyber body, it is a body outside the mundane, it takes on diverse personalities, diverse experiences, it overcomes time, space and gravity, it is capable of any transformation. To me, the question of whether they have a soul or not is not that central. It is more important that they exist and that those who have soul

can discover in themselves something of their own spirituality, which actually makes them animate.

М This is your first try at staging one of your cybernetic creatures in a classic theatrical environment.

В I always try to gravitate away from the familiar schemes. So far I have done various things with performance elements, but this is indeed the first time I've come so close to theater. The new element is the static audience. We have a protagonist who has given up standard acting techniques, reduced here to the static presence of two legs. The performance can be broken down into separate elements and each of them could have a life of its own – the cyborg as an installation, the video as a film, the sound as a radio play. I am afraid, however, that the unfamiliar waters in which the performance churns might distance the audience.

М Това е първият ти опит да поставиш едно от твоите кибернетични същества в класическо театрално пространство.

В Винаги се опитвам да се оттласкам от познатите схеми. Досега съм правил различни неща, които имат перформативни елементи, но за първи път правя нещо, което се доближава до театъра. Новият елемент е статичната публика. Имаме протагонист, който се е отказал от обичайните средства на актьорите, сведени единствено до статичното присъствие на гъва крака. Представлението може да бъде разпаднато на отделните му елементи и те да съществуват самостоятелно – киборгът като инсталация, видеоизображението като филм, звукът като радиопиеса. Опасявам се, че непознатите води, в които блъбука представлението, ще дистанцират зрителите.

М Мислиш ли, че публиката има нужда от предварителна подготовка-

ка за възприемането на подобен вид представление?

В Бих искал да го изработя така, че да няма, въпрос на дозиране и начин на поднасяне на информацията. Бих искал публиката да оцени това, че основният елемент, от който е изграден спектакълът, е мисловната активност. В България ми липсват представления, изградени с мозък, свързани с мислене. Другото, което ми липсва в нашия театър, е работата по определена тема, много малко авторски неща има в българския театър.

СЦЕНА / ВЕНЕЛИН ШУРЕЛОВ

М Do you believe the audience needs advance preparation to be able to take in a performance like this?

В I wish I could craft it in such a way that no preparation would be necessary. It is a matter of dosage and choosing how to deliver the information. I wish the audience would appreciate the fact that the one and only element the show builds on is mental activity. In Bulgaria, I do miss thought-oriented performances constructed with brain power. The other thing I miss in our theater is working on a particular theme, we have very few original works.

Клиника с фешън терапия

текст
ДАНИЕЛА РАДЕВА

фотография
МИХАИЛ НОВАКОВ

СПИСАНИЕ ЕДНО

A Fashion Therapy Clinic

text by
DANIELA RADEVA

translation by
BORIS DELIRAEV

photography by
MIHAIL NOVAKOV

Според един от безсмъртните закони на човечеството най-доброто лекарство срещу лошо настроение (освен физически упражнения) е новата греха. Най-добре ако е дизайнерска и още по-добре – дизайнерска и възможна за присвояване. Идеята за функционалността на модните дизайнери като по-добър заместител на психотерапевтите е на Мариела Гемешева и идва от опита ѝ как се отразява на хората събличането пред някого с цел обновяване на гардероба. Тя е забелязала, че това действие отключва желанието за споделяне, и това е в основата на идеята за модното ателие като "клиника с фешън терапия". Предлагането на подобен опит не е задължително при обучението в специалност мода в Художествената академия, но Мариела Гемешева не е традиционен преподавател и непрестанно измисля начини за скачане в дълбокото, които нейните студенти могат да последват. Настоящият им *Проект 11* не се

изчерпва само с мода, но и в съвместното управление на изложбено пространство. Те имат на разположение Галерия 11 АВГУСТ за период от една година, където всеки месец на 11-ти се организира самостоятелна изложба. Това означава, че всеки един ще е минал през създаването на модна серия с индивидуална визия и концепция, както и през всички важни действия, свързани с нейното публично презентирание. Като всяка сериозна галерия, *Проект 11* има изложбен план за цялата година и ясна стратегия за "модна терапия". През март беше показана инсталацията на Боян Петрушевски (Fashion Studio Petrushevski), която демонстрира, че дори само една греха е достатъчна, когато е проектирана и изпълнена съвършено. С тази работа Боян Петрушевски отдава почит на своята преподавателка, която влиза в ролята на модел, а названието *Момичето с паяци в косата* напомня за един от най-популярните проекти на Fashion

По идея на Мариела Гемешева *Проект 11* представя на всяко 11-то число от годината колекция на млад български дизайнер.

EDNO MAGAZINE

Based on a concept by Mariela Gemisheva, Project 11 will present a young Bulgarian fashion designer on the 11th of each month throughout the coming year.

It must be one of the timeless laws of the universe that nothing (apart from physical exercise) can cheer a human being more than a new, preferably designer piece of clothing. The fashion-designer-as-psychotherapist is an idea that came to Mariela Gemisheva after observing the way people act when undressing for a fitting – they relax and feel like sharing stories, which is the concept behind the Fashion Therapy Clinic now open at the 11th August Gallery in Sofia. This kind of unconventional thinking is not required of instructors at the National Art Academy, but there is little that's conventional and "required" about Mariela Gemisheva, who teaches there and never hesitates to ask her students to jump directly into the deep end of the creative pool. Project 11 is an exercise not just in creating fashion but in cultural management, too. Mariela's students will have to manage the studio for a period of one year, with fixed dates for exhibition openings – the 11th of each month. They will each have to

create a collection and work through all the stages of its public presentation.

The first exhibition in the series, in March, was by Boyan Petrushevski. His label Fashion Studio Petrushevski demonstrates that even a single piece of clothing may constitute a collection, if it's designed to perfection. In his exhibition, Boyan paid homage to his instructor, who also participated as a model, while the title *The Girl with Spiders in Her Hair* was reminiscent of one of the Mariela Gemisheva Fashion Art Center's most popular projects: *The Spider's Home* of 2007. In that exhibition, Mina Bankova, owner, host and face of the project, presented a garment designed entirely from military parachutes. April's *Porcelain Room* by Jelena Kesic showed "fragile forms and materials", reflecting the physique and personality of its author. In *Watercolor Technique*, Ina Chokova explains her preference for watercolors and the theme of her sea creatures accessories series

Art Center FAC Mariela Gemisheva *Домът на паяка* от 2007. С греха от същата тази колекция, изцяло реализирана чрез трансформация на военни парашути, се представя Мина Банкова – собственик, домакин и лице на проекта. *Порцелановата стая* на Йелена Кесич, показана през април, се базира на “чупливи” форми и материали и отразява физиката и излъчването на своята авторка. За работата си Ина Чокова казва: “Мокра съм и рисувам в мокро.” Тази реплика обяснява предпочитанието към една от акварелните техники и логиката на серия “водни” аксесоари, наподобяващи морски същества. Проектът на Василена Върбанова е озаглавен *Изтокът в геометрия*, а целта му са минималистичните геометрични конструкции без излишни елементи. Един голям проблем на съвременния свят намира разрешение в работата на Радостина Клинкова *Ципове на фурна* – колекция от декоративни аксесоари от рециклирани и

алтернативни материали. Традицията в това направление на дизайна в България се свързва с името на проф. Димитър Делчев, който също гостува на *Проект 11*. Още една млада дизайнерка намира нестандартен материал за бижута – Велина Павлова мисли за аксесоарите като за средство за изпращане на еротични сигнали и използва оригинални жартуери от колекция на Мариела Гемисева. Воайорските наклонности на публиката ще бъдат възбуждани и от Петя Казанцева и инсталацията ѝ *Прочети ме* – авторката представя себе си и своите произведения като лично писмо, в което всеки може да надникне.

Програмата на *Проект 11* е на marielagemisheva.com

Галерия 11 АВГУСТ се намира на ул. 11 август №16 в София

МОДА / КЛИНИКА С ФЕШЪН ТЕРАПИЯ

Project 11's program is available at marielagemisheva.com

11th August Gallery is located at 16 – 11th August St., Sofia

as follows: “I am wet and I paint wetly.” Vassilena Vurbanova’s project *The East in Geometry* contains minimalist geometric structures, while Radostina Klinkova’s *Baked Zippers* – a collection of accessories from recycled and alternative materials – tackles the 21st century’s most pressing issue: the environment. Radostina is following in the footsteps of Professor Dimitar Delchev, who will also make a guest appearance at the Clinic. Another unconventional perspective comes from Velina Pavlova, who sees accessories as a way of sending out erotic signals, using garters from Mariela Gemisheva’s collection. An invitation to mental voyeurism comes from Petya Kazantseva and her installation *Read Me*, in which the author presents herself and her works in the form of a personal letter.

Мина Банкова /
Mina Bankova

FASHION / A FASHION THERAPY CLINIC

Димитър Делчев /
Dimitar Delchev

БЕТАHAUS В СОФИЯ

текст
ДЕСИСЛАВА ПАВЛОВА

фотография
МИХАИЛ НОВАКОВ
АРХИВ

СПИСАНИЕ ЕДНО

text by
DESI SLAVA PAVLOVA

translation by
BISTRA ANDREEVA

photography by
MIHAIL NOVAKOV
ARCHIVE

БЕТАHAUS IN SOFIA

Дигиталният номад и неговата къща

EDNO MAGAZINE

On Digital Nomads and Their Houses

През последните години броят на работещите на свободна практика в креативните професии нараства главоломно. А причините за това са много – навлизането на новите технологии, икономиката на образованието, глобализацията на труда и, разбира се, икономическата криза. В отговор на новите свободни професии възниква нуждата от адекватни работни и творчески места, които да са различни от собствения дом. На тази потребност отговарят така наречените *coworking spaces*, или отворени работни пространства. Благодарение на инициативата на Александър Михайлов и на Александър Китов столицата ни ще се сдобие с едно такова място през есента – *betahaus | sofia*. Това ще е четвъртият поред *betahaus* след филиалите в Берлин, Кьолн и Хамбург. Дватама приятели са на по 27 години и са завършили своето висше образование в Германия, където Александър Михайлов взема пряко участие в

разработването на *betahaus | berlin*. Според двамата ентусиасти *betahaus | sofia* ще оптимизира работното ежедневие на фрилансърите в България, като им осигури нужните социални контакти и им предостави удобно пространство за работа.

Д Нека да започнем разговора с въпроса – с какво *betahaus* е различно от споделените офиси в бизнес парковете?

А Публиката е различна. *betahaus* е място, където хората, които досега са работили заедно онлайн, могат да се срещнат физически и буквално да заработят заедно. Идеята на мястото е да предостави възможност за среща на себеподобни, което би могло да осигури междудисциплинарен обмен между хората. Както пишеше в една книга, в днешно време е нужен само един лаптоп, за да упражняваш повече от една професия. В дългосрочен план се стареем *betahaus* да се превърне в сборен

betahaus | berlin е основан 2009 и е едно от най-големите отворени работни пространства в света.

Скоро предстои да се открият филиали на *betahaus* в Цюрих и Лисабон.

ОБЩЕСТВО / ВЕТАНАУС В СОФИЯ

The number of freelance creative professionals has gone through the roof in recent years. There are plenty of reasons for this – the introduction of new technologies, the changing economy of education, the globalization of labor, and of course, the economic crisis. In response to new freelance professions, the demand has emerged for suitable working and creative spaces outside the home. One answer to this new need is co-working (or open) spaces. Thanks to the initiative of Alexander Mihaylov and Alexander Kitov, our city is just about to acquire one of these in the fall: *betahaus | sofia*. This will be the fourth *betahaus*, following the branches in Berlin, Cologne and Hamburg. The two friends are both 27 and have received their university degrees in Germany, where Alexander Mihaylov was directly involved in developing *betahaus | berlin*.

According to the two enthusiasts, *betahaus | sofia* will optimize the working

days of freelancers in Bulgaria by providing much-needed social contact and convenient working space. So let's open the conversation with the following question:

Д What will make *betahaus* different from shared offices in Sofia's business centers?

А The crowd will be different. *betahaus* is a place where people who have so far collaborated online will have the chance to meet in person and literally start working together. The idea of the place is to gather likeminded people and as a consequence even to lead to interdisciplinary exchange. It's been said before that today you only need one laptop to practice more than one profession. In the long term we will try to turn *betahaus* into a meeting place for so-called digital nomads.

Д Who are these digital nomads?

А They are people working in creative industries: musicians, photographers,

Soon there will be *betahaus* branches opening in Zurich and Lisbon.

betahaus | berlin was founded in 2009 and is one of the biggest open work spaces in the world.

пункт за така наречените дигитални номади.

Д Кои са дигиталните номади?

А Това са хора, които работят в сферата на креативните професии, например музиканти, фотографы, дизайнери, архитекти, издатели, маркетинг специалисти и други. Всички тези, чиято работа е продукт на интелектуален и креативен труд. Това са хора, които рядко работят в екип и на които не им трябва офис, а само място и компютър.

Д Такива професии не съществуват ли открай време? Как си обяснявате бума на отворените работни пространства от типа на *betahaus* през последните години?

А Причината е дигитализацията на работата и глобализацията на заетостта. Ако допреди 20 години творческите професии са се свеждали до класическите, като например сценичните и изобразителните

изкуства и музиката, то сега сред тях се нареждат новите дигитални професии. От друга страна, точно тези професии, които са свързани с дигиталните технологии, обикновено са по-комплексни и не могат да се извършат само от един човек. Така възниква нуждата от отбори и мрежовият елемент става ключов.

Д Добре, но коя професия не е креативна?

А На машиниста.

Д Защо?

А Много е трудно да се даде една общоприета дефиниция. За креативните професии е характерна двойствената природа. От една страна, подобни професии са свързани с културния сектор, но, от друга, те са икономически, тоест могат да носят печалба. В България тепърва ще се развият стратегии за насърчаването на творческите индустрии. Ще е хубаво, ако скоро бъде намерена точна

deskmag е онлайн списание, специализирано изцяло върху coworking spaces: deskmag.com

SOCIETY / BETAHAUS IN SOFIA

designers, architects, publishers, marketing specialists, etc. All those individuals whose work is the result of an intellectual and creative effort. People who seldom work in a team and who don't need an office – just a desk and a computer.

Д Haven't these professions always been around? How do you explain the boom of open working spaces like *betahaus* in recent years?

А The reason is the digitalization of work and the globalization of employment. If 20 years ago "creative professionals" was a term only applied to performing artists and musicians, now we have a lot of new digital creative professions. On the other hand, these digitally based jobs are more complex and often one person is not enough to handle everything. This leads to the demand for teams, which is where networking becomes key.

Д Okay, but what profession isn't creative?

А The one of the motorman.

Д Why?

А It's very hard to come up with a universal definition. Creative professions are inherently double-sided. On the one hand, they have a strong bond with the cultural sector, but on the other, they also are economically successful and bring profit. Bulgaria has yet to develop strategies for fostering creative industries. It would be great if an exact definition could be agreed upon soon, because this would lead to better legal recognition of freelancing professionals.

Д What exactly does *betahaus | sofia* offer?

А We offer a fully equipped office at the most flexible prices possible. We have rates for one day, five days, 12 days and a full month. Once you become a member of *betahaus*, you receive a card – a co-working visa – which provides you access to the *betahaus* branches in other cities.

deskmag is an online magazine, specialized entirely on coworking spaces: deskmag.com

ОБЩЕСТВО / ВЕТАНАУС В СОФИЯ

SOCIETY / BETAHAUS IN SOFIA

дефиниция, защото единствено тя ще доведе до узаконяването на статута на хората от свободните професии.

Д Какво по-конкретно предлага *betahaus* | *sofia*?

А Предоставяме напълно оборудван офис на възможно най-гъвкави цени. Имаме тарифи за 1 ден, 5 дни, 12 дни и за 1 месец. Ставайки член на *betahaus*, получаваш карта – *coworking visa*, която ти осигурява достъп до филиалите на *betahaus* и в другите градове. Едно от основните предимства е спестяването на инвестиционни разходи за наемането, оборудването и поддържането на офис. Също така предлагаме и счетоводни и правни услуги, както и адекватно място за срещи с клиентите.

Д Колко струва членството?

А Основната ни услуга са “фиксираните” (fix) и “гъвкавите” (flex) бюра. Ако си наемеш фиксирано, то е

само твое. Там можеш да си оставяш всичко, включително и периферни устройства. Гъвкавите трябва да бъдат освободени в края на работния ден. Цените на fix или flex за един месец са от 200 до 300 лв. Ще има още и гъвкави тарифи за един ден и за една или две седмици.

Д Мислите ли, че българските фрилансери ще могат да си позволят подобни наеми?

А В *betahaus* не плащаш само за да имаш бюро на разположение. Една от основните идеи е сплотяването на тази общност от хора. За целта ще предлагаме на обитателите творчески работилници, спомагащи за професионалното им развитие. Ще има вътрешна мрежа, която ще е свързана и с другите *betahaus* филиали. Там всеки ще има свой профил, ще може да споделя информация и да научава за нови проекти. Освен това обитателите ще имат достъп до външни поръчки, проекти и запитвания до

ОБЩЕСТВО / BETAH AUS В СОФИЯ

One of the main advantages is saving on investment expenses for rent, office equipment and office maintenance. We will also offer legal and accounting services, as well as an adequate meeting space.

D How much will membership cost?

A Our main services are the “fix” and “flex” desks. If you rent a fixed desk it is yours alone. You will be able to leave your stuff there, including even peripheral equipment. The flexible ones have to be cleared at the end of the working day. Monthly prices for a fix or flex range between 200 to 300 leva. We'll also have even more flexible rates for daily and weekly rentals.

D Do you think Bulgarian freelancers will be able to afford it?

A In *betahaus* you don't pay only to have a desk at your disposal. One of the main ideas is to strengthen the bond within this community. That's why we will offer our members workshops that will

aid their professional development. We will have an internal network connected to the other *betahaus* branches. There everyone will have their own profile with the option of sharing information and learning about new projects. Users will have access to commissions, projects and inquiries addressed to the whole *betahaus* community. We are also planning purely social events, e.g. a breakfast together every Thursday. There will be open events on the agenda as well – presentations, exhibitions, screenings. For now, our research shows that there are enough people willing to join.

D You have researched your target group pretty thoroughly. How important is the social aspect for Bulgarian freelancers?

A Bulgarians are pretty practical. What immediately comes to their mind is: why would I go there if I can rent a whole apartment for 200 leva, or why should I go and work 500 meters from my home?

betahaus. Предвидими сме и изцяло социално насочени мероприятия, като обща закуска всеки четвъртък. Няма да липсват и отворени събития – презентации, изложби и прожекции. Засега проучванията ни сочат, че има достатъчно желаещи.

Д Вие сте проучили госта основно целевата си група. Доколко е важен социалният аспект в работата на хората на свободна практика в България?

А Българинът е много практичен човек. У него възникват веднага въпроси като – за какво да ходя при тях, след като мога да си наема цял апартамент за 200 лв., или пък защо трябва да ходя на 500 метра от вкъщи, за да работя. Но има и много хора, които достатъчно дълго време са работили от вкъщи и знаят какви могат да са плюсовете, когато напуснеш домашния си офис.

Д Всеки ли може да стане член на *betahaus*?

А Принципно да, няма ограничения. Може обаче да се случи така, че някоя да не се чувства на място, но такива случаи са рядкост. Принципът е, ако виждаш полза от подобна атмосфера и тя ти е приятна, то тогава си добре дошъл.

Д Още проучвате възможните места за *betahaus* | *sofia*, но все пак как ще изглежда пространството?

А За мястото сме все още в преговори, но със сигурност ще е централно и комуникативно. Дизайнът ще е изцяло функционален. Ще има еднични и двойни бюра и тийм бюра за фирми, които са до 6 души. Те ще са малко по-изолирани – не със стени, но с етажерки или с растения. Работното помещение ще е голямо и възможно най-неутрално като интериор. Тъй като целевата ни група е разнородна и повечето от хората имат госта силно изразени и вероятно различни

SOCIETY / BETAHAUS IN SOFIA

But there are many people who have worked at home for long enough and they are aware of the drawbacks of having an office at home.

D Can anyone become a member of *betahaus*?

A In general, yes, there are no limitations. It is possible, however, that someone may feel out of place, but these cases are rare. The basic principle is that if you find such an atmosphere useful and pleasant, then you are welcome.

D You don't have a place for *betahaus* | *sofia* yet, but still, what will the interior look like?

A We are still negotiating the location, but it will certainly be central and communicative. The design will be totally functional. We will have single and double desks, and team desks for groups of up to six people. They will be a bit more private – we will isolate them not with walls, but with shelves or plants. The working

space will be large and as neutral as possible. Since our target group is quite a motley crew and most people will have strong preferences and probably differences in terms of taste, we will try not to limit ourselves with one particular design style. The only designer thing we plan to have is the electrical installation.

D Do you find this trend for a growing number of freelancers in the creative sector disturbing?

A No, quite to the contrary. This only goes to show that people have become more self-aware, they don't want to confine themselves within limits. Structures often hold back your development; they are not the right place for freedom-loving people.

D There is a theory that the invention of the term "creative industry" was only a political trick to cement the freelancer's status in creative fields as someone to whom the state has no obligations. How

естетически вкусове, предпочитаме да не се ограничаваме с конкретен дизайн. Единственото по-дизайнерско нещо ще е електроинсталацията.

Д Все пак обезпокоителна тенденция ли е увеличаването на броя на фрилансърите в креативния сектор?

А Не, точно обратното. Това показва, че хората са станали по-самосъзнати, че не искат да бъдат вкарвани в някакви рамки. Структурите често спират нивото на развитие и освен това не са правилното място за свободолюбиви хора.

Д Съществува теорията, че измислянето на термина креативна индустрия е политически трик, за да се опакова по лицепрятен начин статутът на фрилансера в креативния бранш, за който държавата не полага почти никакви грижи. Какво е вашето мнение?

А Да, всяка монета си има две

страни. И аз съм чувал, че фрилансърите живеят по-кратко от останалите хора и че заради интензивния си начин на живот побеляват на 35 години. Но нека не забравяме, че говорим за един сегмент от трудова заетите, чиято средна възраст е в порядъка между 20 и 35 години. След тази възраст те често пак стават част от някаква структура или пак създават своя собствена. В страни като Германия например се прави изключително много за хората, работещи в тези среди. Правителството организира информационни форуми и събития, помага с предложения за финансово планиране, осведомява за възможните облекчения във финансово отношение или дава съвети за начини на учредяване на фирма. Надяваме се някой ден това да се случи и тук.

Ето два интересни текста по темата, които може да прочетете в интернет: Brian Holmes *The Flexible Personality. For a New Cultural Critique* и Maurizio Lazzarato *Immaterial Labour*

ОБЩЕСТВО / ВЕТАНАУС В СОФИЯ

do you feel about this?

A Yes, there are two sides to every story. I have also heard that freelancers die younger and their rigorous lifestyle makes them grow old and gray at 35. But let's not forget that we are referring here to a segment of workers between 20 and 35 years old. After that age they either join another structure, or they create their own. In countries like Germany, the government does a lot for people in these circles. They organize informational forums and events, they help with suggestions in terms of financial planning, they inform you of possible ways you can cut costs or how you could set up your own company. We hope some day this will be happening here as well.

For two interesting articles on the subject, see Brian Holmes' "The Flexible Personality. For a New Cultural Critique" and Maurizio Lazzarato's "Immaterial Labour."

SOCIETY / BETAHAUS IN SOFIA

Проблеми с езика

mekcm
ЕЛЕНКО ЕЛЕНКОВ

СПИСАНИЕ ЕДНО

EDNO MAGAZINE

text by
ELENKO ELENKOV

translated by
BOGDAN RUSEV

Language Troubles

Българският е позакъсал: трудно е да го намерим в полезна за нас форма.

Говоренето с приятели работи, но когато търсим нещо по-дълго и смислено за четене или гледане, имаме проблем. Трябват ни тези и предавания, които да са тема на разговорите ни по-дълго от това кой какво е казал преди малко във Facebook.

Да започнем от най-дългата форма. Езикът в книгите ми е чужд. Проблемът е в мен, защото не съм чел нова българска книга в последните години. Но съдейки по хората край мен, не съм чул съдържанието на дадена книга да е тема. Всички говорят за премиерата на книгата или за интервюта с автора ѝ, но не и за книгата.

Хубавите, дълги текстове в списанията се срещат рядко, защото са адаптирани или хората, които описват, са нишови или български звезди. Нишовите звезди трябва да дават интервюта в нишови блокове. Българските звезди трябва да

се игнорират. Покрай интернетa и социалките се радвам все повече, като видя човек със списание, защото създаването на списание изисква координирано усилие, дългосрочно внимание, екип и (месечна) тема. А от читателя – интерес и принадлежност. Списанието има чара на нещо преходно, не е като линк, който винаги ще е достъпен там, но няма да се върнете към него, веднъж след като изпадне от стената на Facebook.

Да се пише добре е по-трудно от това да се снима лошо. Списанията в България ползват ограничения си ресурс – страниците – за да публикуват повече снимки в подкрепа на темата си и по-малко текст. Световна тенденция? Не мисля. Едно списание има предимството да покаже, че това, което е отпечатано като теми и гуми, е важното този месец; не това в даден сайт. И да изпълва факта, че списанията са идеални за по-дълъг текст. Защото въпреки екрана на Kindle или iPad списанията

МЕДИЯ / ПРОБЛЕМИ С ЕЗИКА

Bulgarian has a problem: it's hard to find in any useful form. Talking with friends is fine, but when we're looking for something longer and deeper to read or listen to, we run into problems. We need topics and shows that can last longer than who said what a little while ago on Facebook.

Let's start with the longest form. The language of books does not speak to me. The problem lies with me, as I have not read a new Bulgarian book in years. I have not heard anything about the contents of any book, on any topic in conversations around me, either. Everyone talks about the premiere or interviews with the author, but not about the book itself.

Good, long stories in magazines are a rare thing indeed, because they are either adapted or the people they describe are niche and/or Bulgarian celebrities. Niche celebrities should be interviewed on niche blogs. Bulgarian celebrities should be ignored. With the Internet and social networks everywhere, it's that much more pleasant to see

someone reading a magazine, because the creation of a magazine requires coordinated effort, long-term attention, a dedicated team and a (monthly) topic. And, on the part of the reader, interest and a sense of belonging. A magazine has the additional charm of being fleeting; it is not a link that will always be accessible, even though you'll never actually return to it once it has disappeared from your Facebook wall. Writing well is more difficult than taking bad pictures. Bulgarian magazines use their limited resource – pages – to publish more pictures and fewer words on their topic. A global trend? I don't think so. A magazine has the advantage of being able to show that whatever topics were printed this month are the important ones – not what's on whatever website. Magazines are also the ideal environment for longer stories. Regardless of Kindle and iPads, magazines are still the best "readers," at the best price. Plus, a meaningful story printed next to an ad in a magazine

са най-добрият електронен риъдър; на най-добрата цена. А смисленият текст до реклама в списание задър- жа хората по-дълго на нея.

Другата заплаха за езика и текста в списанията е съмнението защо това е там? Кризата кара списанията да са PR ориентирани, а маркетинг мениджърите обичат "да се пише" за техните продукти. Когато чета статия за продукт в списание, всяко напомпано прилага- телно вдига флагче, че това може би не е по идея на екипа и в полза на читателя, а на вносителя на про- дукта, в спорна полза на марката. PR езикът е лош страничен продукт, който се получава, като смесите- лоша реклама и финансово притесне- но списание. За образован човек PR материалът е забавен също както професор Вучков. Всички го гледат, за да видят как той ще се изложи, а не заради първоначалната цел на предаването, която човекът си е поставил.

Езикът в сериалите и филмите е микс от плитък сюжет и сложна игра. Българските сценаристи нямат годините опит и образованието на холивудските и е трудно да поддър- жат повече от една сюжетна линия. Диалогът е прост. Няма шеги или са едноредови. В *д-р Хаус* кулминациите са на X минути от началото и са ясни (заради регулираните реклами), но въпреки това сюжетът изненадва. Има шеги. В българските сериали не е ясно кога ще нахлуе рекламният блок и това ги прави поток от грама, по- родена от сценарий, който е правен, за да те държи в напрежение поне час.

За да компенсират простичкия сценарий, тв актьорите показват всичко, на което са ги учили. Езикът им е странен, вехт, учебнически, но изразителен; изговарят бъдеще време с нереално ясно "ще" и сякаш всеки момент ще почнат да цитират Ботев. Няма герои, които да говорят на диалект или с дефекти. Комиците

Юлиян Вучков е български театрален критик от 70-те, който преди е бил приближен на бившата комунистическа партия. В момента той води предавания по различни кабелни телевизии, основна част от които са разговорите в ефир със зрители.

MEDIA / LANGUAGE TROUBLES

keeps people next to the ad longer.

Another threat to language in magazines is the constant suspicion: why was this put here? The financial crisis has made all magazines PR-oriented, and marketing managers love it when someone writes about their products. When I read an article about a certain product in a magazine, every pumped-up adjective raises a red flag that this might not be here thanks to the editorial team's discernment, but rather because of the party pushing the product to the brand's (dubious) advantage. The language of PR is a harmful side-effect that results when one mixes bad advertising with a financially distressed magazine. For a cultured person, a PR article is about as entertaining as Professor Vuchkov.

Everyone watches him to see how he will make a fool of himself next – and not because of the topic of the show.

The language of TV shows and films is a blend of shallow plotting and overcomplicated acting. Bulgarian

screenwriters do not have the experi- ence or the education of their Hollywood counterparts and thus find it hard to keep more than one plot line going. Dialogue is over-simplified. There are either no jokes or just one-liners. On *House M.D.*, the plot invariably reaches the highest point at X minutes after the start of the episode (because of regulated commer- cial breaks), yet still manages to surprise you. It gets laughs. On Bulgarian shows, it is never clear when the commercial break will invade the show, which makes them a constant drama, built on a script calculated to keep the suspense going for at least an hour. To compensate for the simple screenwriting, television actors pour on everything they learned in act- ing school. Their language is antiquated, schoolbookish, yet expressive; their future tense is enunciated with an improbably clear "shall"; they sound like they will start quoting our 19th-century national poet Hristo Botev any second. No characters speak in dialect or have speech impedi-

Julian Vuchkov is a Bulgarian theater critic from the 1970s, formerly close to the Communist Party. He leads a second life as a talk-show host on various cable networks, where he primarily holds live conversations with viewers on the network's phone lines.

роли не са мръждали от филмите с Тодор Колев насам. Жаргонът е плътък и не прозира рисърч. Далеч са.

Така сериалите се възприемат като театър, преправен за 60-инчов LCD телевизор, джаснат в малък хол с балатум и килим. И докато в САЩ още през 20-те години част от актьорите са си били шути и са се преместили в ЛА, за да правят кино, а са оставили по-висшето изкуство – театъра – в Ню Йорк, в България няма разделение и всичко е някакво най-малко общо кратко на кино, театър и рекламни лица. Това е извън темата за езика, но помага да си обясним защо най-новото българско нещо изглежда притоплено.

От друга страна, съдейки по броя коментари в bg-тата под всеки епизод на *Съклен дом*, може и да въркам. Може би хората се познават в героите.

Вестникарският език е паралелна вселена, защото хората, които го поддържат и ползват, са мол-

кова навътре в сложеята на своите герои (и "ресори"), че имат собствен сериал, 213 епизод, в който главните герои са София, Брюксел, Цветанов, Борисов, ВСС, ОПЕК и Лукойл. Столици, фамилни имена и ООД-та притежават човешки качества на страниците на вестниците, но това не прави навлизането в темата по-лесно. Знаете ли докъде е здравната реформа например? Или диалогът за минималната работна заплата?

Не знаете. Аз също. Защото езикът, който се ползва, е почти жаргонен и е изолирал масовия човек. Може да разберете изцяло една новина от вестник (или неговото електронно издание), ако знаете какво е ДКЕВР, СРС, ЗЕДЕП и можете да визуализирате министър Трайков или Корнелия Нинова без снимка. Но в този случай вие сте в категория хора, която ползва вестниците не да се информира, а да следи интригите или да върши работа с тях.

А когато отворя New York Times,

МЕДИЯ / ПРОБЛЕМИ С ЕЗИКА

Glass House is the first high-budget, post-communist television show, featuring some of Bulgaria's best theater actors. It is broadcast during prime time on BTV (the most-viewed network).

ments. Comic roles have not improved since the 70s comedian Todor Kolev. The jargon is shallow and you don't get the sense that any research done to make it better. They've got a long way to go.

Because of this, television shows look and sound like theater, reshaped to be broadcast on a 60-inch LCD screen set bang in the middle of a tiny living room with both linoleum flooring and a wall-to-wall carpet. In the US, way back in the 1920s some actors moved to LA to make movies, leaving the higher art form of theater to New York. In Bulgaria, there is no such distinction and everyone comes from the same tiny pool of cinema, theater and advertising. This is a digression from the topic of language, but it helps to explain why the "hot Bulgarian thing of the moment" seems a bit warmed-over. On the other hand, judging from the number of comments on the popular parenting forum bg-mamma.com after each new episode of the Bulgarian soap opera *Glass House*, I might be

wrong. Perhaps people do see themselves in the characters.

The language of newspapers is a parallel universe, because the people who use it are so deep into the plot of their assigned characters and topics that they run their own soap-opera, episode 213, featuring Sofia, Brussels, Prime Minister Borisov, the Supreme Council of Magistrates, OPEC and Lukoil. State capitals, last names and trade companies are anthropomorphized on their pages, but this does not make for easier access to the topics. Do you know, for example, how far they've gotten with the health system reform? Or what's the latest on the minimum wage? No, you don't. I don't, either. Because the language used is practically insider-speak, which excludes the mass audience. You can only understand a newspaper article completely if you know what ДКЕВР, СРС, and ЗЕДЕП are and if you are able to visualize Energy Minister Traykov without a picture. But in that case you fall into the

мога да чета политическите им статии спокойно, без да живея там. Езикът е достъпен и е правен така, че да се грижи дори за мен, неподозрян онлайн читател от България, в рамките на статистическата грешка.

Политическият език е като езика на вестниците, само че по-агресивен и изненадващо позитивен, защото трябва да обнадее хората. Най-успешният политик (според изборни резултати) е Бойко Борисов, а той е този, на когото му се разбира най-много. Може ли да се сетите за скорошна реплика на министър Трайков или Дянков? Когато други открият колко е важно да те разбират, тогава ще имаме истинска конкуренция в политиката.

Жълтите вестници, въпреки че са ясни от пръв поглед, в яснотата си са минали отвъд границата на простотата и нещата вътре не са верни, а в най-добрия случай хиперболизирани. Те са като предаванията на Вучков (ентертейнмънт), но ако

беше комикс-герой-ноар.

TV езикът е най-далеч. Той е като езика на вестниците, но лишен от информация. Поради страх от глоби и да не би случайно да направят реклама на нещо, повечето телевизии излъчват новини и репортажи, в които се говори за дадена фирма, даден експерт, които са направили нещо с даден продукт и той сега може би застрашава живота на неясно колко хора в даден град. Поради липсата на конкретност и продуктност в телевизията повечето блокове и предавания говорят или а) обща политика, или б) култура. Като култура не е концертът на Магона или Хендсъм Фърс, а истинска (по разбирането на телевизиите) култура – премиери на книги, постановки, инсталации. Поне висше изкуство. По-не.

И докато се чудим дали СЕМ или законите са виновни за това, няколко милиона души седят вечер в дилема дали да продължат да гледат тази телевизия с ръка на челото или

MEDIA / LANGUAGE TROUBLES

category of people who use newspapers not to get information, but to follow cabals – or to work for them.

On the contrary, when I open up *The New York Times*, I am able to read their political articles with no problem whatsoever – even though I do not live there. Their language is accessible, made to suit even me, the unsuspected online reader from Bulgaria, part of the statistical error.

The language of politics is like the language of newspapers, only more aggressive and surprisingly positive, because it is meant to encourage people. The most successful Bulgarian politician (based on election polls) is Boyko Borisov – and he is the easiest to understand. Can you think of a recent sound-bite by any other member of the government? When other politicians discover the importance of being understood, we might start having real competition in politics.

The tabloids, even though they seem completely clear, have actually transcended clarity and simplicity, such that

what they write is simply not true – or at best, hyperbole. They are like Professor Vuchkov's shows: entertainment, but of the noir-graphic-novel variety.

The language of television has reached the farthest outlands. It's like the language of the newspapers, but completely devoid of information. Fearful of fines and the accidental advertisement of anything, most channels broadcast reports about a certain company and a certain expert who have done a certain something with a certain product, which might be jeopardizing the lives of an uncertain number of people in a certain city. Due to the lack of concrete facts and names on TV, the main topics are either (a) general politics, or (b) culture. And by culture, I don't mean a Madonna or Handsome Furs concert, but real (in the TV sense) culture – book premieres, theater performances and art installations. In short, highbrow. And while we ask ourselves whether the Council for Electronic Media or the law is responsible for this,

да посегнат към торентите.

Рекламният език е забавен. Той е единственият, който се интересува от теб. Но понеже не те разбира като човек и не те изследва, той постоянно пита. Как си? Опитал ли? Възползва ли се? Като PR езика е, но по-къс. Има повече повелителни наклонения. И удивителни! Всички прилагателни са в най-превъзходната си форма, правена някога. Изобщо. Рекламният език е най-моментният. Всички цени са на ден/месеца. Има срокове. Има и условия*. Дали ти е обидно да ти говорят така, няма значение. Видял си офертата.

*Правният език е обратното на рекламния, но не в добър смисъл. Маниашките неща от рекламите са обяснени скучно там. В момента преживява ренесанс – билборд с 2 квадратни метра ситен шрифт. Уеб банер с 3 наносекунди таблица с лихви. Съдържа и бопруфенпредупотребяпрочететеонаковката; сещате се. Правният текст за пръв път излиза извън сенчестото тясно общество

на адвокатите в България и благодарение на опитите на няколко регулаторни органа да ни предпазят от криви продукти трябва да ни каже ИСТИНАТА от всяка реклама. Проблемът е, че е такъв, че никой не знае какво точно стои зад намаляващите анюитетни вноски, с извинение.

Езикът в блоговете е най-близо до реалния поради липса на условия, редакции и факта, че авторите му няма какво да губят. За съжаление повечето автори на блогове говорят от първо лице в домашна атмосфера, което е неприятно на четящия. Домашните ни грехи са удобни и в тях сме си ние, но не винаги са за пред хора. Повечето блогъри не успяват да разделят танцъра от танца. Езикът в коментарите под статиите в електронните издания и форумите е хубав и реален. Това е едно от малкото места, където има хумор, най-често за сметка на автора на статията или по-горен коментар. Но целта на коментарите почти никога

МЕДИЯ / ПРОБЛЕМИ С ЕЗИКА

every night a couple million people ask themselves whether they should persist in watching TV, constantly rolling their eyes, or whether they should reach for the torrent tracker instead of the remote control.

The language of advertising is fun. It's the only language that is actually interested in you. But it does not understand you as a person and does not do research on you, so it keeps asking questions: How are you? Did you try...? Did you take advantage of...? It's like PR-speak, but shorter. With more imperatives. And exclamation marks! Every adjective is in its most superlative form, ever. Ad language lives in the moment. All prices are only for this day/month. There are terms. There are also terms and conditions*. It doesn't matter if you find it insulting to be addressed in this way. You've seen the offer.

*Legal language is the opposite of ad language, but not in a good sense. It explains, in a boring way, the fun of advertising. Right now, it is going through

a renaissance of sorts – a billboard with two square meters of small print. A web banner with three nanoseconds of interest rates. May contain traces of whatever consult your physician before use. For the first time, legalese ventures outside the shadowy world of Bulgarian lawyers and, thanks to watchdogs' efforts to protect us from funky products, it is expected to tell us the TRUTH about every commercial. The problem is that no one actually knows what exactly – pardon my Latin – remissive annuity installments are supposed to be.

The language of blogs is the closest to real language – because of the absence of both terms and conditions and editing, and the fact that the authors have nothing to lose. Unfortunately, most bloggers tend to speak in the down-home first person, which is unpleasant for the reader. Our around-the-house clothes are comfortable and we are what we are when we put them on, but they are not always good for other people. Most

не е гразивна, а обосновани коментари се срещат рядко. Хейтът владее, а липсата на модерация кара злото да е победило в много форуми, които вече четат хората отбягват.

Facebook е смесица между лична суета и бизнес. Не знам къде да сложа езика в тези две сфери.

Уеб услугата Twitter е забавна, въпреки че е неприемлива, ако сте там отскоро. Там можете да се насладите на български език, при това остроумен. Въпреки че е самоубийство за времето ви, Twitter е най-добро огледало на събития, поднесени без уговорки или суета. Въпреки че е социална мрежа, приятелството там не е двупосочно (няма нужда да следите хора, които ви отегчават) и няма снимки на бебета.

Как се стигна дотук? Завършваме в powerpoint формат: В училище не се учи творческо писане, а преразкази. Идеята да напишеш нещо ново е сравнително чужда. Лошото е победило и няма възмущаващи

текстове или тв сюжети. Опровергайте ме. Интернет гоиде малко преди да се научим да пишем и малко след като писането бе модерно. Уеб услуги като Twitter са ни ограбили от възможността да се концентрираме за по-дълго от 2 абзаца.

MEDIA / LANGUAGE TROUBLES

bloggers seem unable to distinguish the dancer from the dance.

The language of comments in online editions and forums is nice and real. This is one of the few places where you can find a true sense of humor – most often directed at the author of the article or a previous comment. But the purpose of comments is almost never productive, and rationale is a rare beast. Hatred rulz – and the absence of moderation has ensured the triumph of evil in many forums, which sensible people have stopped frequenting.

Facebook is a blend of personal vanity and business. I don't know where the place of language is between those two.

Twitter is fun, albeit unfriendly, at least at the start. There you can enjoy the Bulgarian language at its sharpest. Although it is pure suicide in terms of your time, Twitter is the best mirror for events, presented without terms and conditions or vanity. It is a social network, but the friendship is not necessarily bilateral (you

are not required to follow people who bore you), and there are no baby pictures.

So how did we get here? Let's finish PowerPoint style: At school, you don't study creative writing, you study the art of paraphrasing. The idea of writing something original is relatively foreign. Evil has won out and there are no inspiring articles or television stories.

Prove me wrong. The Internet showed up shortly before we learned to write and shortly after writing was still fashionable. Web services such as Twitter have robbed us of the opportunity to concentrate on anything longer than two paragraphs.

Един ден със Слав Танев и новото Volvo C30

DRIVE

"Един ден се виждаме с Део.

Аз: Как си, кво ще правиш тези дни?

Тої: Еми ще пътувам за едни снимки.

Аз: Ааа, и аз така!

Тої: Аз съм за Бургас.

Аз: Ми и аз!

Тої: ...Еми значи сме в един и същи филм!"

Историята ми разказва Слав Танев. Тя е за паметното му пътуване за снимките на филма *Островът* на режисьора Камен Калев.

Тук хронологията е малко объркана. *Островът* ще се появи за първи път през май, но в Кан, в софийските кина идва чак през октомври, но лицето на Слав вече стана известно като Благой от мола, или "лошият" шеф на охраната от *Съклен дом* в трети сезон. Сещате се: "Хванаха ме. Кво праиме?..."

Слав работи в рекламния отдел на телекомуникационна компания, завършил е българска филология. И почти

всички негови приятели са изненадани, когато го виждат "на телевизора".

Събрахме се трима от най-любопитните, за да ни разкаже каква е тази работа с филмите. Имаме на разположение супер динамичното, градско и младежко Volvo C30 с авангарден силует и с цвят на искряща печена сиена, и 3 часа, през които погря слънце, по-валя дъжд, а температурите се меняха от 12 до 19 градуса. "Открай време режисьорите използват обикновени хора – натуршчици. Тези хора трябва да са естествени, да не се притесняват от камера и най-важното: да им вършат работа. Никої режисьор или продуцент не иска да му се издъни филмът", като че ли усещайки някакъв нездрав подтекст във въпроса "е, как стана, защо точно ти?"

Островът е първото му участие във филм. Явява се с желание, без претенции и без притеснение от камера, микрофони и от заобикалящите го хора. Така или иначе знае как се правят продукциите, а и чисто технически

рекламният клип е един малък филм – нещо, което е част от работата му. Единственото, което смята за подвиген камък, е синхронът с партньора – да не избърза, да не забави реплика или движение.

Когато се явява на кастинга, не знае, че ще си партнира с Любен Дилов-син. Във филма двамата са част от екипа на телевизионно шоу. Слав е режисьорът му, Любен Дилов-син – продуцентът. "По-късно осъзнах, че изборът на екипа е бил хитър. Много сме различни, но и много се допълваме. И двамата сме особени типажи – той висок, гологлав, аз – като неговия по-малък брат. За мен снимките продължиха три дни – два в София и един в Бургас. Беше страхотен екип и Камен го водеше с невероятна лекота. Летисия Каста ли? – за втори път изпреварва следващия въпрос. – Много прецизна. Професионалист. Каза на Любо, че приличал на Жан Рено. А той, шегувайки се, ѝ каза, че дори е по-готин от него."

В нечовешко задръстване сме, наближава обяд и пълним по Раковски към едно от местата, където Слав се отбива сега – Souptе на Неофит Рилски, отворено съвсем скоро от негови приятели. Start/Stop системата работи безшумно и незабелязано: колата автоматично се изключва при изключване от скорост, системите в автомобила продължават да си работят, и отново се включва автоматично при включване на скорост. Икономично и екологично. По отношение на сигурността C30 е едно истинско Volvo. Оборудването за безопасност, естествено, включва и система за защита при камшичен удар – WHIPS, както и система за странична защита SIPS, включваща странични въздушни възглавници и въздушни завеси IC.

Малко по-късно включваме на режим полезно и вкусно, докато гледаме кой минава по Неофит Рилски и ядем горещ гулаш. "Фен съм на киното, гледам много филми. И много често съм се дразнел

на актьори, които преизграждат или се държат неестествено, особено в българските продукции. Тогава съм си казвал – не само аз, а и още десет души неактьори могат да го изиграт по-добре. Елементарна интелигентност се изисква, за да си естествен! В кастинга за *Стъклен дом* се явих за друга роля, но ме предпочетоха за шеф на охраната. Героят на Краси Ранков – Ставрев, напомня повече за старото поколение ченгета, а моят герой трябваше да е носител на по-новото технологично време, за да има сблъсък, интрига, конфликт на характери и поколения!”

Отново сме в колата. Караме по бул. Левски и Слав ни показва една кооперация с охрана отпред. Една вечер минавал оттам и охранителят му викнал – “ей, колега, ти ли си оня от филма? Току-що те гледах на повторението!”

“Много е различно снимането на филм и сериал. Колкото и да е малка ролята ти, във филма имаш много

повече време да я обмислиш, да влезеш в нея. В сериала всичко е изключително динамично. От един епизод до следващия героят може да влезе в тотален обрат, метаморфозите стават за едно денонощие... За 20 епизода на сезон, средно, всичко може да се случи.”

Човек и добре да се забавлява, и да се намира в най-удобното, уютно и просторно купе, каквото е това на Volvo C30, задръстването в един момент изнервя всички. Особено шофьора. Стара градска аксиома. “Я дайте малко да избягаме оттук и по-късно да се върнем!” Тръгваме в първата ни по-паднала крайградска посока, из разни места, където има наистина по-малко коли, повече дървета, но почти и толкова кранове и багери. Тук е моментът да изпробваме двигателя, за който знаем, че със своите 109 конски сили дава само 3,8 литра разход на гориво, и като бонус към това, за по-чиста съвест – едва 99 грама въглеродни емисии в атмосферата.

“За мен *Островът* е метафора.

Човек винаги мечтае в крайна сметка да се пресели на някой цветен остров. Само че островът е и затвор, едно ограничено пространство, и мястото, където се срещаш и запознаваш със себе си – разсъждава Слав по темата.

“С Любо буквално в крачка уточнихме нещата, наместихме си репликите и толкова - почти не повтаряхме сцени. Ролята ми беше много близка. Накрая режисьорът просто ми каза – айде, бъди си ти просто, и нещата станаха.”

Вече сме в One More Bar на Шишман. Това е другото любимо място на Слав. Тук е и първата му среща с Камен Калев да говорят за филма. Късо еспreso, сладко тирамису, бързо преглеждане на мейлите. “Ходя на доста места, срещам се с хора, но много често се чувствам като изгонен от собствения си град. Просто е превзет от простотията!” Убежището, островът на Слав е в с. Ощава. Там реставрира стара къща, като запазва

всичко, както е било преди 100 години, от дърво и камък. В известен смисъл остров и убежище са участията му в двата филма, защото “това са неща, които не са само формати, а идеи, родили се тук, в България, независимо на кого му харесват или не, по един или друг начин предсказват края на рилити шоутата... Какво по-хубаво от това?”

След няколко дни Слав пътува за Кан, където ще се представят двата български филма. Друго участие на продукции от Източна Европа няма да има. “Събудили сме се и това е супер! Ще пътуваме дотам, за да видим филма, който Камен направи тук.

VOLVO ПРОДЪЛЖАВА ДА ВПЕЧАТЛЯВА СВЕТА! ТОЗИ ПЪТ С НОВОТО V60

“Възхищението на хората по новото Volvo V60 е истинска наслада за нас”, споделя с гордост Питър Хорбъри, дизайн директор на проекта. Новото Volvo V60 е предназначено за хората, които искат повече пространство. За клиентите, които са винаги в движение и имат нужда от гъвкавост, стабилност и сигурност. Моделът умело съчетава в едно комфорт, технически иновации и безопасност от най-високо качество. Визуално той изглежда нисък и елегантен, като предният V-образен капак подчертава спортната му и устремена стойка. Усещането зад волана е ново и съвсем различно. Като всяко едно Volvo новото V60 разполага с всички най-съвременни системи за безопасност. Нещо повече – автомобилът разполага със специални сензори за преобръщане, които реагират мигновено дори при най-лекото подхлъзване на автомобила, като същевременно с това активират системата Advanced Stability Control. Новото V60 е поредният модел на Volvo, който серийно спира сам благодарение на системата City Safety, която помага на водача да избегне нискоскоростни сблъсъци при скорост до 30 км/ч. Моделът разполага и с още една революционна за автомобилната индустрия система за сигурност – Pedestrian Detection. Radar и камера предупреждават водача, ако пешеходец изскочи внезапно пред него при скорост до 35 км/ч. Впечатляващо е, че новото V60 е един от първите автомобили в света, който разполага и с технологията Audyssey Laboratories MultEQ. Тя ограничава максимално “външните” звуци, които достигат вътре в купето.

СЕЗОН 1 ПОД ПРИКРИТИЕ ВСЯКА НЕДЕЛЯ ВЕЧЕР **ПО БНТ**

SIA
АУДИО ВИДЕО ТЕХНИКА

WWW.PODPRIKRITIE.BG

НАГРАДА ЗА ТОП КАЧЕСТВО НА NISSAN QASHQAI

Според проучването на германската автомобилна асоциация ADAC Nissan Qashqai заема третото място по надеждност. В резултат на това компактният високотроходим автомобил на Nissan се превръща и в предпочитан вносен автомобил за местния германски пазар.

Проучването на ADAC включва статистиката за над 2 милиона технически повреди, като освен това организаторите се допитват до впечатленията на собствениците. Основната тежест пада върху удовлетвореността от покупката и от начина на обслужването от страна на дилърите. Крайната оценка е повече от еднозначна – в Топ 8 на класацията. Nissan Qashqai е единственият автомобил, който не е "Made in Germany".

"Тази важна награда демонстрира защо Qashqai се превърна в такъв изключителен успех в цяла Европа", коментира Саймън Томас, старши вицепрезидент на Nissan Europe.

С лансирането си на пазара през 2007 година, Qashqai написа изцяло нова, не само за Nissan, но и за автомобилната индустрия като цяло страница, създавайки автомобилен сегмент, в който голяма част от "големите" тепърва се позиционират и утвърждават. Доказателство за това са глобалните продажби на Qashqai, които преминаха границата от 1 000 000 единици.

CULTURAL BRIDGES

СОФИЙСКА ОПЕРА И БАЛЕТ

представят

AMERICA FOR BULGARIA

FOUNDATION

Фондация Америка за България

Баланчин & Фарел

американски балет за България

балетът на Софийска опера и балет, балетът на Сюзан Фарел
и хореографите Катрин Поузин и Момчил Младенов

09 юни, 10 юни, 11 юни - 19:00, 11 юни - 15:00

В Софийска опера и балет

Билети на касата на Софийска опера и балет (тел. 9871366) за колективни посещения
(тел. 081 15 49 или 0885377901), билети online: www.operasofia.bg, [eventim](http://eventim.com) и klikshop.bg

С подкрепата на:

Медийни партньори:

МОЖЕШ ДА НИ НАМЕРИШ В:

СОФИЯ

5 Open Art Space – бул. Христо Ботев 1А

—
Книжарница в галерия Академия, НХА, ул. Шипка 1

—
Culture Beat – НДК

—
Salon Olfactive – ул. Г. С. Раковски 145

—
Дюкян Меломан – ул. 6 септември 7А

—
МОТТО – ул. Аксаков 18

—
Бар Петък – бул. Васил Левски 67

—
Чайка – ул. Г. С. Раковски 122 (вход от ул. Хан Крум)

—
Слънце Луна – Инкетинке – ул. Юри Венелин 1

—
Биомаг – пл. Журналист 1

—
Wonder Bar – ул. 6 септември 38

—
СГХГ – книжарница – ул. Ген. Гурко 1

—
Friend's Place – ул. Славянска 22

—
Склада – ул. Г. Бенковски 11, ет. 3–4

—
Хостел Canapè Connection – ул. Юрий Венелин 2

—
Supa Star – ул. Цар Иван Шишман 8

—
Cru – ул. Цар Асен 45

—
ECRU – ул. 6 септември 26, вх. Б

—
Paper Cake – ул. Г. С. Раковски 122

—
One More Bar – ул. Цар Иван Шишман 12

—
кино Влашкова – ул. Цар Иван Асен II 11

—
книжарниците на “Книгомания”

—
книжарница “Нисим” – бул. Васил Левски 59

—
книжарница “Български книжици” – ул. Аксаков 10

—
Lime – ул. Граф Игнатиев 40

—
смесен магазин Zoya.bg – ул. Аксаков 22

—
Kotka & Kotka – ул. 11 август 8

ПЛОВДИВ

Artnewscafe / галерия Сариев – ул. Отец Паисий 38

YOU CAN FIND US AT:

SOFIA

5 Open Art Space – 1A, Hristo Botev Blvd.,

—
Academia Gallery, Bookstore – 1, Shipka St,

—
Culture Beat – National Palace of Culture

—
Salon Olfactive – 145, G. S. Rakovski St.

—
Dukyan Meloman – 7A, 6th September St.

—
MOTTO – 18, Aksakov St.

—
Bar Petak – 67, Vassil Levski Blvd.

—
Chayka – 122, G. S. Rakovski St.

—
Sun Moon–Inketinke – 1, Yuriy Venelin St.

—
Biomag – 1, Journalist Square

—
Wonder Bar – 38, 6th September St.

—
Sofia Art Gallery – 1, Gen. Gurko St.

—
Friend's Place – 22, Slavyanska St.

—
Sklada showroom – 11, G. Benkovski St, Fl. 3 – 4

—
Canapè Connection Hostel – 2, Yuriy Venelin St.

—
Supa Star – 8, Tzar Ivan Shishman St.

—
Cru – 45, Tzar Assen St.

—
ECRU – 26, 6th September St.

—
Paper Cake – 122, G. S. Rakovski St.,

—
One More Bar – 12, Tzar Ivan Shishman St.

—
Vlaykova Cinema – 11, Tzar Ivan Assen 2nd. St.

—
bookstores “Knigomania”

—
bookstore “Nissim” – 59, Vassil Levski Blvd.

—
bookstore “Balgarski Knijici” – 10, Aksakov St.

—
Lime – 40, Graf Ignatiev St.

—
смесен магазин Zoya.bg – 22, Aksakov St.

—
Kotka & Kotka – 8, 11 Avgust St.

PLOVDIV

Artnewscafe / Sariev Gallery – 38, Otets Paisiy St.

България Ер

Национален Превозвач www.air.bg

Купете бързо и удобно своя билет на

www.air.bg

... а когато не сте online:

Call & Fly

02 / 40 20 400

Може да платите своя самолетен билет и в клоновете на
Централна Кооперативна Банка в цялата страна.

m mellow

MUSIC FESTIVAL

9 JULY - Sofia

Red Snapper (Warp Records) www.redsnapperofficial.com

Igor Boxx BRESLAU LIVE (Skalpol, Ninja Tune)

Dark Sky (Ninja Tune)

Carles López Reactable Live

port-royal

and many more...

